

TÖRTÉNET
A HAT ASSZONYRÓL,
AKIK FELMENTEK
A HOLDBA

MESÉK
PÁPUA ÚJ-GUINEÁBÓL

NÉPEK MESÉI

SZERKESZTI KARIG SÁRA

VÁLOGATTA ÉS FORDÍTOTTA BORI CLARK

A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE ÉS AZ UTÓSZÓT ÍRTA BODROGI TIBOR

**TÖRTÉNET A HAT ASSZONYRÓL,
AKIK FELMENTEK A HOLDBA**

MESÉK PÁPUA ÚJ-GUINEÁBÓL

EURÓPA KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST 1980

HUNGARIAN TRANSLATION © BORI CLARK, 1980

TÖRTÉNET A HAT ASSZONYRÓL, AKIK FELMENTEK A HOLDBA

Élt egyszer hat asszony, akik férjükkel együtt egy hozzánk közel fekvő faluban laktak. A hat férfi halász volt. Minden reggel kimentek halászni, és minden este hat óra körül jöttek vissza. Amikor hazaértek, megverték asszonyaikat. Egyetlen nap sem múlhatott el anélkül, hogy ne ütlegelték volna a nőket.

Ezért egyik nap, amikor a hat férfi megint halászni ment, az asszonyok összebeszéltek, és elhatározták, hogy megszöknek. Elegük volt az állandó ütlegelésből.

Másnap reggel a férjek újból halászni indultak. Az asszonyok magukhoz vették bozótvágó késeiket meg egy kis tarisznyát, és elmentek az erdőbe. Már messze jártak, amikor egy nagyon hosszú létrára leltek, ami az égből ereszkedett alá. Álltak körülötte, néztek felfelé, de a létrának nem látszott sehol sem a vége. Felmásztak a létrán, és végül is a holdra értek. Amikor az utolsó asszony is felért, késével elvágta a létrát.

Amikor a férfiak hazatértek, senki nem várta őket. A házak csendesek, üresek voltak. Az emberek egymástól kérdezgették, hol lehetnek az asszonyok, de egyikőjük sem tudott válaszolni.

Nagyon elszomorodtak. Magányosnak érezték magukat feleségük nélkül. Gyermekük sem voltak, és magukban maradtak most már egész életükön keresztül.

A hat asszony még ma is a holdon van. Három-három mindegyik oldalon. Ha figyelmesen nézitek a holdat, láthatjátok az árnyékaikat.

Én magam olykor tűnődöm azon, hogy valóban így történt-e, de nekem mindenesetre így mondták el.

MIÉRT VAN OLYAN SOK FOLYÓ ÉS VADDISZNÓ MANUS SZIGETÉN?

Élt egyszer a tenger közelében egy férfi. Szép kis házat épített magának, messze a többiektől, és megelégedetten éldegélt magában. Az élelmét – tárót, yamot, szágót – meg a hálóit és egész halászfelszerelését a házban tartotta. A ház köré sokféle illatos virágot ültetett. Legtöbb idejét azonban a tengeren töltötte. Korán reggel szokott kimenni a vízre, és csak akkor tért haza, amikor már elég halat fogott.

Abban az időben az emberek nagyon nehezen találtak ivásra alkalmas édesvizet. A szigeten alig volt folyó, és nagyon szerencsésnek mondhatta magát, aki talált egy forrást valahol.

Egy szép nyári reggelen a férfi felébredt, és hozzáfogott, hogy felkészüljön a halászatra. Amikor azonban a hálóját elővette, látta, hogy lyukas. Leült a verandára, hogy kijavítsa. Messziről látta egy idegen, ahogy ott ül, és úgy vélte, hogy a férfi őt hívja. Oda is ment. Az idegen nagyon éhes és szomjas volt. A halász azonban így szólt hozzá: „Hallod-e te, idegen, én nem hívtalak ide. Csak a hálómat javítgatom.” Beszélgettek egy ideig, aztán a ház tulajdonosa főzött valamit magának meg az idegennek is. Evés után az idegen megkérdezte a magányos férfit, van-e ivóvize. Vendéglátója azonban azt felelte, hogy ő maga is csak sós vizet iszik, és nincs másfajta víz a házában. Erre mind a kerten lesétáltak a tengerhez, és ott a vendég, aki nagyon szomjas volt, ivott a sós vízből, de a házigazda csak színlelte az ivást. Amikor visszatértek a házhoz, a gazda azt mondta, hogy elmegy könnyíteni magán, de valójában a ház mögé ment, ahová az illatos virágokat ültette, és ott ivott jó édesvizet, amit egy kis fazékban tartott. Ez amolyan varázsital volt.

Az idegen ott maradt néhány napig. Egész idő alatt arra gondolt, valahol a ház körül édesvíznek kell lennie, bár ő csak sós vizet ihatott. Egy reggel a házigazda korán felkelt és halászni ment. Máskor mindig sok halat fogott, de most, amikor bevetette a horgot, látta, hogy a halak nem kapnak rá. Mindjárt gondolta, hogy valami baj lehet otthon. Valóban, különös dolgok történtek odahaza.

Az idegen ugyanis addig kutatott benn a házban és a ház körül, amíg meg nem találta a kis vizesedényt a jó illatú virágok között. Ivott, ivott, és közben ezt mondogatta magának: „Sós vizet kellett igyak mindennap, míg ez az ember idejárt és a jó édesvizet itta. Hű, de jóízű, friss és hideg!”

Miután jó sokat megivott, látta, hogy van ott még egy másik edény tele vízzel. Fogta, és elindult vele a saját faluja felé.

Közben a halász is hazaérkezett nagy ijedten. Körülnézett, és látta, hogy vendége elment, és elvitte magával a vizet. Gyorsan fogott egy disznót, fehérre festette, és az idegen után rohant. Amikor utolérte, megkérte, hogy adja neki vissza a vízzel teli fazekat, cserébe a malacért. Az idegen azonban azt mondta, hogy nem adja neki vissza a vizet, mert napokig azt hazudta neki, hogy nincs friss ivóvíze, és hagyta, hogy tengervizet igyon. Ezért nem adja vissza a fazekat, hanem magával viszi a finom édesvizet a falujába.

Verekedni kezdtek, és addig rángatták ide-oda az edényt, míg az leesett és eltört. A kettétört fazékból a víz észak meg dél felé ömlött. Ezért van ma annyi folyó és tó Manuson.

A malac meg közben beszaladt a bozótba. Elvadult, és ezért van ma is olyan sok vaddisznó a szigeten.

Az a hely, ahol a két férfi küzdött egymással és ahol eltörték a vizesedényt, ma is látható a szigetünkön. Sokan mennek oda, hogy megnézzék.

TÖRTÉNET A TUNAHALRÓL

Ez a történet a falumból való. Élt egyszer a közelünkben, a bozótban egy asszony, akiről a gorobi dubu törzsbeliek azt hitték, hogy kannibál. Ezért senki nem is mert a közelébe menni. A neve Maiszi Obu volt. A férje, aki csak félig volt ember, emberevő volt, és miatta terjedt el a feleségéről is ez a hiedelem.

Ott éltek fenn a hegyen, a falu felett egy sziklán, amelyet Abandu Gwaramának neveztek. Ez a név az embertől eredt, mivel az ő neve Abandabu volt. Az emberek féltek éjjelente járkálni, mivel Abandabu mindig a környéken csellengett. Sok férfit megölt a falunkból is. Ha már nem bírta őket megenni, akkor hagyta, hogy a holttestük megrohadjon, vagy beledobta a hullát a tengerbe.

Nagyon szerette Abandabu a vizet, és ha halászni ment, akkor maga is bemerült a tengerbe és ott lubickolt órák hosszat. Ilyenkor többször is előfordult, hogy a falusiak közben ellopták a csónakját és eleveztek vele, de ezzel soha nem tudták Abandabut bántani, mivel barátai, a halak épségben hazavitték.

Egyszer azonban eljött mégis az ideje annak, hogy valamit kellett csinálni ellene. Az emberek nagyon féltek már ettől a félembertől, és elhatározták, hogy törbe fogják csalni. Egy gyűlésen megbeszélték, hogyan lehetne Abandabut meg a feleségét megölni. Abandabu feleségének üzenetet küldtek a falu öregjei, és meghívták a férjét egy nagy, a tiszteletére rendezendő ünnepségre. Abandabu elfogadta a meghívást.

Mialatt az ünnepségen a disznóhúsból lakomázott, tíz erős férfi megfogta, és a lábánál meg kezénél fogva egy fatutajhoz kötözte. Másnap reggel nagy lakomát is rendeztek annak örömére, hogy Abandabut megölhetik. Abandabu azonban még élt!

A lakoma után a falusi férfiak beszálltak tizenkét csónakba, és a főnök vezetésével elindultak a mély vizek felé. A tutajhoz nehéz köveket kötöttek, mert az volt a tervük, hogy azt a rákötözött Abandaboval együtt beeresztik a tengerbe, ott, ahol már nagyon mély a víz. Mielőtt a vízbe dobták volna, Abandabu megmondta az embereknek, hogy a tenger majd bosszút fog állni ezért. Vihar lesz

és a csónakok felfordulnak büntetésből, mivel őt ilyen rútul becsapták.

És ez be is következett, sőt azóta is így van. Abban az évszakban, amikor Abandabut a mély vízbe lökték, a tenger viharos és sok csónak felborul, néhány ember meghal. Ez az október és november hónapokban történik.

Közben Abandabu feleségének halgyermekai születtek, a tunák. Ezeket a tengerbe küldte, hogy ott éljenek az apjukkal. Ezekről a halakról a faluban azt tartják, hogy emberi vér is van bennük. Októberben és novemberben sok tunahal van a vízben. Nagy versengés van akkor a falubeli férfiak között abban, hogy ki tudja a legtöbbet fogni.

A halászhidénnyel végén nagy ünnepséget tartanak. Hát ezért élnek tunahalak a tengerben.

MIÉRT VANNAK FEKETE FOLTOK A HOLDON?

Élt egyszer egy férfi meg egy asszony. Egy kis kunyhóban laktak. Egy nap elmentek a kertjükbe. Igen meleg volt és erősen sütött a nap. Estére nagyon megéheztek. Az asszony banánt sütött héjában a parázon. Amikor a banánok megsültek, hívta a férjét, és hozzáfogtak lehúzni a banánok héját.

A hold éppen felkelőben volt. Ott ragyogott a fejük felett. Nagyon szerették volna közelebbről szemügyre venni, ezért mind a ketten megfogdosták, de piszkos kezük nyoma ott maradt a hold felszínén. Ezért láthatók mai napig is fekete foltok a holdon.

HOGYAN TANULTAK MEG AZ EMBEREK SÓS VÍZZEL FŐZNI?

Élt egyszer két nővér egy tóparti faluban. Egy napon elhatározták, hogy körbejárják a tavat. El is indultak, és kutyájuk, Titi kísérte őket. Amikor a tó másik oldalára értek, leültek pihenni. Az idősebbik lány észrevett egy forrást. Kíváncsi volt, mi okozza, hogy a víz olyan gyorsan csobog onnan. Közelebb ment, és mindenfelé nézelődött, de mégsem látta, honnan ered a víz. Arra gondolt, hogy a víz a föld alól eredhet. A víz mindenfelé csepegett, de a bokrok meg a levelek körös-körül szárazak és fehérek voltak. Csodálkozott, milyen víz lehet az, amitől a levelek megfehéredtek. Megkóstolta. Az ízük sós volt.

Nagyon megörült felfedezésének, és szaladt a testvéréhez, hogy elmondja, mit is talált. A testvére is szeretne volna látni azt a vizet, de a nővére nem engedte. Szedett leveleket, vágott zöld főzeléknövényeket, hogy megfőzzék abban a különleges vízben. Meg is főzték. Akkor mondta a testvérének, hogy kóstolja meg. Az étel nagyon ízletes volt. És senki más nem tudott erről a titkos sós vízről.

A lányok ezután ebben a jó sós vízben főzték meg a zöldségeket, de mindenki más a faluban továbbra is sótlan vízzel főzött.

Egy napon egyik szomszédjuk nagyon éhes lett, és elment a testvérek házához, hogy ennivalót kérjen. A lányok éppen ettek, és a szomszéd is leült melléjük, hogy egyen a főztükből. Az étel nagyon finom és sós ízű volt. A szomszéd meg is kérdezte, honnan szereztek a sót, de a lányok nem mondták meg neki. A szomszédok azonban figyelni kezdték őket. Először nem jöttek rá semmire, mivel a lányok csak éjjel főztek és étkeztek. Egy öregember azonban a házuk közelében egész napra és éjszakára elbújt. Látta, amint a lányok agyagedényeikkel vízért mentek. Utánuk lopódzott, és látta, ahogy a testvérek a tónál egy követ felemeltek és a vízből merítették.

Szaladt is vissza az öregember a faluba a többiekhez. Másnap a faluból sok ember ment oda, és elmozdították ők is a követ. A víz

szétfolyt és elöntötte a tavat meg a környező sűrűséget. Csak egy darab föld maradt szárazon és ez a mi szigetünk.

Ettől az időtől kezdve az emberek tudták, hogyan kell főzni sós vízben. És így főzik az ételt nálunk ma is.

MIÉRT KELL MEGHALNUNK, HA MEGÖREGEDTÜNK?

Ezt a történetet a nagyapám mondta el.

Volt egyszer két fivér, akik magukban éltek a házukban. Egy nap a fiatalabbik fivér halászni ment a tengerre. Halászás közben szép énekszót hallott. Visszaevezett a partra, ahol rájött, hogy a dinnyék énekelnek. Levágott egy kis dinnyét, hogy megegye, de olyan melege volt, hogy a dinnyét letette a fűre, és a vízbe ugrott, hogy ússzon egyet. Amikor lehűlt, visszament arra a helyre, ahová a dinnyét letette, de nagy meglepetésére a dinnye helyén egy szép fiatal lányt látott. Közelebb ment hozzá, a lány pedig nem futott el. Megkérdezte, hogy került ide? A lány azt felelte, hogy együtt jöttek a tengerhez, de a fiú tiltakozott, és mondta, hogy ő bizony egyedül jött a parthoz. Mégis összebarátkoztak, és az ifjú kijelentette, hogy szeretné feleségül venni őt. Együtt indultak hazafelé. Amikor hazaértek, az idősebb fiú megkérdezte öccsét, hogyan került ide a lány? A fiú elmondta a történetet, és az idősebb fivér is kiment a tengerre halászni, úgy, mint az öccse. Halászás közben ő is hallotta a dinnyék énekét. Partra evezett, és kiválasztotta magának a legnagyobb dinnyét, majd úszni ment. Amikor befejezte és a dinnyéért ment, nagy bosszúságára egy öregasszony ült a dinnye helyén. Megkérdezte, honnan került ide, úgy, ahogyan azt az öccse tette. Neki is azt felelte az asszony, hogy együtt jöttek. Aztán feleségül kérte, az asszony beleegyezett, és hazamentek.

Egy napon a fiatalabbik fivér felesége terhes lett. Később kislánya született. A kislány felserdült. Egy nap öreg nagynénjével a tengerhez ment vízért. Amíg a fiatal lány a vizet meregette, az öregasszony varázslattal próbálkozott, hogy újra fiatal legyen. A lány azonban nagyon megijedt, amikor látta, hogyan változik meg a nagynénje, és ezért az visszaváltoztatta magát megint öregasszonnyá.

A nagyszüleink azt mondták, hogyha az az öregasszony valóban fiatalra változhatott volna és meg is marad fiatalnak, akkor senkinek nem kellene megöregednie és meghalnia. De mivel az öregasszony visszaváltoztatta magát öregnek, mi is megöregszünk és meghalunk.

EZ A TÖRTÉNET ARRÓL SZÓL, HOGY MIÉRT NEM MUTATKOZNAK A HALOTTAK TÖBBÉ AZ ÉLŐKNEK

Élt valamikor egy kislány az anyjával, aki előzvegyült. Az asszonynak az apja is meghalt, de a szelleme meg szokta őket látogatni, és segített is nekik. Például, ha kifogyott az ennivalójuk, akkor jött a nagyapa szelleme és adott nekik. Adott nekik mást is, ami csak kellett. Így aztán soha nem is voltak éhen, nem is voltak semmi szükségesnek a híján.

Egyszer azonban úgy esett, hogy az anyának el kellett mennie a kertbe, hogy tárót szedjen és gyomláljon. Mielőtt elindult volna, szót a kislányának, hogy minden ajtót és nyílást csukjon be, maradjon benn a házban maga is, ne menjen sehová. Aztán azt is mondta az anya, hogyha a nagyapja szelleme látogatóba jönne, ne ijedjen meg, hanem mondja meg szépen, mire is van szükségük. A kislány meg is ígérte az anyjának, hogy nem fog félni.

Míg az asszony távol volt a háztól, a kislánynak megjelent a nagyapa szelleme. Kérdezte, mi kellene a házban?

A kislány azonban úgy megijedt, hogy nem mondott semmit, csak sírt. A szellem próbálta megnyugtatni, de hiába, a kislány csak sírt.

Akkor a nagyapa szelleme abbahagyta a vigasztalást, és azt mondta az unokájának: „Adtam volna neked szívesen valamit, de mivel ennyire sírtál, megijesztettél engem is. Ezért el is tűnök innen, és többé soha nem fogtok látni ebben a házban!” Ezzel a szellem eltűnt, a föld alá, egy kicsi növény alá. Ezt a különleges növényt nem is szakítja le, nem is eszi meg senki sem a falubeliek közül, mivel úgy hiszik, hogy ott van a szellemek országának a kapuja.

Ettől kezdve azonban az emberek nem láthatták többé a szellemeket. Ajándékot sem kaphattak tőlük. A növényre azonban ma is emlékeznek, és az látható is, amint tömegestül ott növekszik a falu körül.

Az apámtól hallottam ezt a történetet.

AZ EMBER MEG A GYÍK

Valamikor élt egy ember meg egy gyík. Nagyon jó barátok voltak, és mindennap együtt dolgoztak a kertben. Mindjárt reggeli után nekiláttak a munkának, és dolgoztak, míg csak sötétedni nem kezdett. Barátságukat semmi nem zavarta meg. Történt egy nap, hogy a gyík alig néhány óra múlva abbahagyta a munkát, és kérte a férfit, engedje el a dolgára. A férfi azt mondta neki: „Rendben van, menjél csak!” A gyík pedig egyenesen hazament, a konyhában elővette a fazekat és mindent megevett. Evés után beleürített az edénybe, majd visszatért a kertbe. Amikor meglátta a férfit, ezt mondta: „Nagyon fáj a hasam, ezért maradtam el ilyen sokáig!” A férfi erre csak annyit mondott, hogy nem baj, a fontos az, hogy nem tévedt el.

Délután mindketten hazamentek. Kicsit pihentek, majd megéheztek, enni akartak. Amikor a férfi fogta a fazekat és felemelte a fedőt, látta, hogy az edényben étel helyett bűdös ürülék van. Odakiáltott a gyíknak: „Valaki erre járt, megette minden ennivalónkat és szart hagyott az edényben!” A gyík erre felkelt, és ezt kiabálta: „Akárki volt, megbánja, mert egy nap meg fogjuk ölni!” Azon a napon mind a ketten vacsora nélkül feküdtek le, mivel túl fáradtak voltak ahhoz, hogy főzzenek maguknak.

Másnap reggel főztek maguknak, az étel egy részét megették, a maradékot meg félretették estére. Aztán a kertbe mentek. Egy idő múlva a gyík megint csak úgy tett, mintha nagyon fájna a hasa és könnyíteni kellene magán. Valójában azonban egyenesen a házba ment, megette az ételt, megint beleszart a fazékba, és este úgy tett, mintha mindenről semmit nem tudna. Így ment ez több napon keresztül, míg végül a férfi megunt, és elhatározta, hogy tesz valamit ellene. Másnap reggel ezt mondta a gyíknak: „Menj csak egyedül előre a kertbe, én majd később jövök utánad!” A gyík ezt felelte: „Rendben van, gyere utánam később, ha már a dolgot elvégezted.” A gyík el is ment a kertbe, az ember meg körbejárta a házat, hogy megnézzze, nincs-e valahol egy olyan nyílás, ahol valami be tudna a házba jönni, hogy megegye az ételt. Látott is egy kis lyukat, és azonnal tudta, hogy barátja, a gyík, azon a kis nyíláson át

járt be a házba. A férfi azután kiment a kertbe, és látta, ahogy a gyík ott dolgozik.

Néhány óra múlva a gyík megint csak gyomorfájásra panaszkodott. Az ember erre azt mondta neki, hogy nagyon sajnálja, majd ajánlotta, menjen csak és könnyítsen magán. A gyík sietett is haza, és azt gondolta, minden úgy van, mint azelőtt. Amikor azonban keresztül akart surranni a nyíláson, egy csapdában találta magát. Megpróbált kiszabadulni, de nem tudott. Végül is feladta a küzdelmet. Tudta már, hogy a férfi rájött arra, mit is csinált.

A férfi várt, várt, de a gyík nem tért vissza. Így most már bizonyosra vehette, hogy a gyík a csapdába került. El is indul hazafelé, és ment egyenesen a kis lyukhoz. Ott találta a barátját a csapdában. Mondta erre a gyíknak: „Szóval te voltál, aki megette mind az ennivalót, és azután beleszart a fazékba. Az lesz a büntetésed, hogy jó darabig nem engedlek ki!” A gyík kérlelni kezdte, hogy engedje szabadon. Úgyis elmegy, és ezután máshol fog élni. A férfi erre kiengedte, a gyík meg elfutott anélkül, hogy egyszer is visszanézett volna.

Ezért van az, hogy még ma is, ha egy gyík találkozik egy emberrel, akkor elfut előle a sűrűbe, és ott elbújik. Szégyelli magát azért, ami történt.

TÖRTÉNET A PARADICSOMMADÁRRÓL

Valamikor régen két paradicsommadár élt Új-Guinea őserdeiben. Az egyik hím volt, a másik nőstény. Ez a két állat volt a legszebb a madarak világában, és erre nagyon is büszkék voltak. Sok madár mondogatta nekik, hogy ők a legszebbek az egész erdőben.

Ez a két madár mindig csak kettesben járt és csak egymással játszott. Nem voltak együtt soha más madárral, mivel a többi madár kerülte őket. A madarak mind azt gondolták, hogy ezek a szép állatok megvetik őket és gúnyolódnak rajtuk. Pedig ez nem volt igaz. Bár szépek voltak, a paradicsommadarak nem nézték le a többi madarat és nem tartották magukat különbnak. Idővel azonban félni kezdtek a többiektől. Valahányszor ugyanis beszélgetni, játszani akartak más madarakkal, azok elrepültek vagy elfutottak. Így aztán megszokták, hogy csak magukban éljenek. Nem is próbálkoztak többé keveredni a többiekkel.

És így van ez manapság is. A paradicsommadarak magányosak, nem barátkoznak a többi madárral.

HOGYAN VESZTETTE EL BESZÉLŐKÉPESSÉGÉT A KUTYA?

Valamikor régen, az őseink idejében, a kutyák éppen úgy tudtak beszélni, mint az emberek. Élt akkortáiban egy férfi, a felesége meg a hím kutya, Szibak. Mindhárman boldogan éltek együtt. Az asszony végezte a házi munkát, járt a kertbe és főzött. Félje meg Szibak vadásztak ezalatt. Szibak nagyon okos állat volt, ő eszelte ki, hogyan is vadásszanak: ő határozta meg a vadászat helyét és a módot is, hogyan ejtsék el a vadat. A vadászatról zsákmány nélkül soha nem jöttek haza.

Az asszony is tudta jól, melyik kettejük közül a jobb vadász. Ezért, valahányszor a férfi meg Szibak hazaért a zsákmánnyal, először mindig a kutyát dicsérte. Mindig eszébe jutott valami kedvesség, amit Szibaknak mondhatott, de a férjéhez nem szólt semmit. Így ment ez hosszú ideig, míg végül a félj nagyon féltékeny lett a kutyára, és azon kezdte törni a fejét, hogyan is szabadulhatna meg tőle. Amikor ezt kitervelte, azt mondta Szibaknak, hogy másnap újra vadászni mennek.

Másnap reggel el is indultak, és megint csak Szibak gondolta ki, hogyan is vadásszanak. Mondta a férfinak, hogy a kazuárt feléje fogja fizni, ő meg bújjon el a bokrok mögé, és amikor a madár elszalad mellette, akkor üsse le. Szibak megmondta a férfinak azt is, hogy először a madár fog elfutni mellette, ő meg majd a madár után jön.

Szibak kergetni kezdte a madarat. A madár elfutott a férfi mellett, de a férfi hagyta elmenni. Amikor viszont Szibak ért melléje, akkor az ő fejére sújtott a doronggal. Szibak összerogyott. A férfi azt hitte, hogy elpusztult, és hazasietett. A feleségének azt mondta, hogy Szibak meg ő elvesztették egymást a bozótban. Már késő este volt, amikor az asszony felismerte a hazatérő állatot, és eléje szaladt, hogy köszöntse. Szibak azonban nem válaszolt, csak a farkát csóválta és furcsa hangokat hallatott.

Az asszony megijedt a kutyától, és szólt a férjének, jöjjön ki és nézze meg. A félje először félt attól, hogy mit mond majd az állat, de látta, hogy a titka nincs veszélyeztetve, Szibak többé nem fog

megszólalni. Abban a pillanatban, amikor Szibak elvesztette beszélőképességét, elvesztette azt a többi kutya is. Azóta sem tudnak emberi nyelven megszólalni.

Valahányszor megsimogatsz egy kutyát, vagy szépen szólsz az állathoz, láthatod, hogy csak a farkát csóválja, és nyüszög barátságosan, de beszélni nem tud. A férfi azonban nagyon megbánta tettét, mert ezután sem neki, sem a feleségének nem jutott többé elég hús.

MIÉRT KUKORÉKOL HAJNALBAN A KAKAS?

Élt egyszer a faluban egy kakas. Mikor még mindenki aludt, ez a kakas már kora reggel kukorékolt. A többi falu kakasai féltékenyek lettek rá, és a háta mögött súgtak-búgtak.

Egy reggel váratlanul elkezdett zuhogni az eső. Mint a vízesés, ömlött a víz. Villámlott és dörgött az ég. A folyó kiáradt, elmosta a házakat, minden belefűlt az árba. Csak a kakas repült fel egy faágra, ahol biztonságban volt. Mire a vihar véget ért, a kakas nagyon megéhezett és segítségért kukorékolt.

Magasan az égből két madár repült a segítségére. De a kakas túl nehéz volt ahhoz, hogy messzire tudjon repülni. Így hát a két madár letört egy ágat, mindegyik csőrébe vette az ág egyik végét, a kakas pedig az ág közepére ült. Így repültek, mígnem száraz földet találtak. A kakas nagyon elégedett és boldog volt, hogy ilyen szerencsésen megmenekült. Szeretett volna valamiben a madarak segítségére lenni, de azok azt mondták neki, hogy nagyon sietniök kell, mert a fiókáikról kell gondoskodniok. A hálás kakas megígérte nekik, hogy minden reggel felébreszti őket kukorékolásával. Aztán búcsúzóul szomorúan kukorékolt egyet, a madarak pedig tovább repültek.

Azóta a kakas hajnalonta mindig kukorékol, hogy ígéretét beváltsa.

A KUTYA ÉS AZ OPOSSZUM TÖRTÉNETE

Valamikor régen, amikor az állatok még beszélni tudtak, élt egy kutya meg egy oposzum. Nagyon jó barátok voltak, és együtt jártak dolgozni is. Az oposzum nagyon szorgalmas volt, és ő végezte mindig a munka javát, míg a lusta kutya csak az estét várta, és aludt egész nap. Este ugyanis az oposzum ennivalóval tért haza a kertből. Ő volt, aki meg is főzte, a lusta kutya meg csak evett.

Így ment ez egy darabig, míg egyszer a kutya elhatározta, hogy bolondját járatja az oposzummal. Reggel azt mondta neki, hogy nem érzi jól magát, és otthon szeretne maradni. Az oposzum erre egyedül ment a kertbe. Mikor már olyan messze volt, hogy nem láthatta, mi történik a háta mögött, a kutya lekötötte mind a két fülét. Amikor aztán az oposzum hazatért, a kutya azt mondta neki, hogy levágta a füleit. Erre az oposzum is levágta a magáéit.

Ekkor a kutya megmondta neki, hogy becsapta és megmutatta ép füleit. Az oposzum rettenetesen zavarba jött, és futott a bozótba, hogy ezután ott éljen magában.

És így van ez mind a mai napig.

A SZOMBUK NEMZETSÉG TÖRTÉNETE

A tengerpart közelében élt egyszer egy középkorú férfi. Egy szép napon úgy gondolta, hogy elmegy vallabira vadászni. Vadászás közben egy fiatal vallabira talált, amelyet anyja egy nagy fa gyökereinél hagyott. A férfi felvette a kis vallabit, és hazavitte, hogy megszelídítse. A férfi ekkor még nem tudta, hogy az állat igazából nem vallabi, hanem egy bozótbeli asszony gyermeke. Mivel a gyermek lány volt, az anyja nem törődött vele, sőt el is feledkezett róla. A férfi azonban megszelídítette, mintha valójában állat lenne.

Egy évre rá egy napon a kis vallabi feje egy baleset alkalmával összezúzódott. Az állatfejből egy emberi fej, majd egy emberi test bújott elő: egy kislány. A férfi nagyon csodálkozott vallabija átváltozásán, de mert nem volt saját lánya, ő is meg a felesége is boldogan vették magukhoz a kislányt. Fel is cseperedett, és egy fiatal nő lett belőle.

Amikor felnőtt, hozzáment egy falubeli ifjúhoz, és sok gyermeke született. A gyermekek, amikor felnőttek, belföldi falvakban telepedtek le, ottaniakkal házasodtak össze, és nekik is sok gyermekük született. Utódaik hamarosan benépesítették egész területünket. A nevük szombuk, ami vallabit jelent. Nevüket az első vallabitól vették, aki emberré változott vissza.

Én magam is ennek a vallabinak vagyok az egyik leszármazottja.

A DISZNÓK ANYJA

Élt egyszer egy asszony a két fiával egy szigeten. Férje már meghalt, az ellenségei megölték. Egy nap a fiúk vadászni mentek, és egyedül hagyták otthon az anyjukat. Amikor hazajöttek, nem lelték szegény asszonyt sehol. Mindenütt keresték, de nem találták meg. A két fiú nagyon elszomorodott, és sokáig nem mentek sehová. Egy nap azonban mégis vadászni mentek megint, mert nagyon megéheztek vaddisznóhúsra. El is feledkeztek közben az anyjukról.

Vadászás közben egyszerre csak egy kis kunyhóhoz értek. A kunyhót fű borította. A két fiú nagyon fáradt és nagyon éhes volt. Így csak egyszerűen besétáltak a kunyhóba. Benn ott látták az anyjukat sok kis malactól körülvéve. A szegény anya testét félig disznóbőr, félig emberbőr fedte. A két fiú üdvözölte az anyát, majd sírni kezdtek. Haza is akarták vinni azonnal. De az asszony nem akart velük menni. Mondta nekik, milyen ostobák is voltak, hogy annak idején elmentek vadászni és őt otthon hagyták egyedül. Nem mondhatta meg annak a nevét, aki őt közben elragadta és idehozta, mivel akkor fiai eltévednének hazafelé vivő útjukon. Ez a valaki ugyanis egy maszalai volt, és már közelgett az idő, hogy visszajöjjön.

Így hát az anya ezt mondta a fiainak: „Menjete most haza, fiaim, de ha malacra van szükségetek, gyertek csak hozzám. Én vagyok a disznók anyja.”

MIÉRT NŐ A SZÁGÓ A MOCSARAKBAN?

Nem messze a falunktól élt valamikor egy asszony. Ugyanabban a faluban egy nagyon gonosz ember is élt. Egy napon ez az ember megkérte az asszonyt, hogy melyen vele vadászni. Elindultak együtt vadászni, bár a férfi hazudott, valójában nem vadászni akart, hanem meg akarta erőszakolni az asszonyt. Bementek messze az erdő sűrűjébe, és ott a következők történtek: A férfi két éles vesszővel átszúrta az asszony két karját, majd a két lábát, és miután így a földhöz szegezte, megerőszakolta a szegény teremtet. Azután otthagya a nőt, és hazament. Az asszony erősen küszködött, hogy kiszabadítsa magát, de hiába. Így aztán magatehetetlenül ott maradt a földön fekve.

Két nap múlva rokonai észrevették, hogy az asszony eltűnt. Keresték is, de nem találták meg. Nemsokára elfeledkeztek róla. Napok múltak, majd hetek és hónapok, és ott feküdt az asszony magában, éhesen, gyengén, tele fájdalommal. Ahogy ott feküdt, állapotos lett. Amikor elérkezett az ideje, fiút szült. A vesszők a testében erősödtek, kis fák nőttek belőlük. Nagy nehezen mégis magához tudta venni és szoptatni a kisfiút. Amikor a fiúcska nagyobb lett és mászni tudott, növényeket rágcsált. Ide-oda mászkált az anyja körül, aki nagyon-nagyon szerette. Amikor a gyermek idősebb lett, és már járni tudott, leveleket szedett és azt ette. Ahogy növekedett, okosodott, egyre többfajta növényt gyűjtött, és az anyjának meg magának is abból főzött.

Míg a fiú növekedett és erősödött, az anyja megint várandós lett. Ezúttal kismalacokat szült. Ez amiatt volt, mert közben maga az asszony is disznóvá változott. A fiú most már a malacok után ment mindenfelé. Estére azonban mindannyian hazatértek, hogy az anyjukkal aludjanak.

Egy nap egy vadász messzire betévedt az erdő sűrűjébe. Meglepődéssel vette észre, hogy a vadmalacnyomok között egy emberi láb nyomai is vannak az erdőben. A nyomok után ment, és végül megtalálta a fiút malactestvéreivel. Hazament, és elmondta a falujában a többieknek, hogy mit látott. A falusiak elhatározták, hogy elfogják a fiút, és elviszik magukkal a faluba. Meg is fogták, és

visszavitték magukkal a faluba. Megmosdatták, gondoskodtak róla, majd egy lányt hozzáadtak feleségül. Közben az anyja teljesen disznóvá változott, és ilyen alakban járt mindenfelé a malacaival.

A falusiak vadászni kezdtek a malacokra. Megölték és meg is ették mind, csak az anyadisznót nem. Amikor a malacokat mind elfogyasztották, kérték a fiút, hadd öljék meg az anyját is. A fiú beleegyezett, de nagyon sajnálta az anyját. Reggel korán, mielőtt a vadászok elindultak, az erdőbe ment, anyját szólítgatta és siratta. Később jöttek a vadászok, és megölték a disznót. Utána nagy lakomát tartottak. A fiú elkérte a beleket és a gyomrot.

Másnap reggel, mikor a falusiak még aludtak, kiment messze az erdőbe, és magával vitte anyja belső részeit. Sírva mendegélt, míg végül egy ingoványhoz érkezett. Ott letette a földre a beleket, a gyomrot, maga is rájuk lépett, és lesüllyedt a mocsárba. Azon a helyen, ahol elsüllyedt, egy szágópálma nőtt.

Ezért nő a szágó azóta is a mocsarakban.

A CUKORNÁD EREDETE

Valamikor régen éle egy fiatal lány. A szülei meghaltak, és őt a nagyanyja nevelte fel. Szép fiatal nő lett belőle. Egy napon egyedül a bozótba ment, hogy zöld leveleket tépjen. Míg a leveleket gyűjtögette, egy állat jött hozzá és feleségül kérte. Az állat egy kígyó volt, aki azzal fenyegette, hogy meghal, ha nem megy hozzá feleségül.

Így a lány beleegyezett a házasságba, de megkérdezte a kígyót, hogyan vinné őt haza? A kígyó azt felelte, hogy nem ő vinné a lányt haza, de neki, a lánynak kellene őt hazavinnie. Megkérte a lányt, nyissa ki a száját, majd belemászott a gyomrába.

Néhány nap múlva a lány nagyanyja szedett gyümölcsöt a kenyérfáról. A magokat megfőzte, és odaadta unokájának, hogy egye meg. A kígyó is evett a magokból, és megkérdezte a lányt, hol van az a fa? A lány megmondta neki, és el is ment a bozótba a kenyérfához. Amikor odaért, kinyitotta a száját. A kígyó kimászott és felkúszott a fára.

A lány megvárta, míg a kígyó eltűnt a szeme elől, majd odament a békához, és megkérte, segítsen neki a kígyó elpusztításában. Már elkészített mindent, de a béka segítsége nélkül nem boldogulna. A béka beleegyezett. Kis idő múlva felszólt a kígyónak, hogy lejöhet a fáról. A kígyó lekúszott, és kereste a lányt, de nem találta sehol. Erre a kígyó a lány után ment a faluba. Ott a lány azt mondta a kígyónak, hogy azon a kis lyukon keresztül kússzon be a házba, amit ő a számára csinált. Amikor a kígyó így tett, a lány darabokra vágta, és a kígyódarabokat kidobta a házból.

Másnap reggel kinézett, hogy lássa, mi történt a kígyódarabokkal. Azok eltűntek, de helyükön cukornád nőtt.

Ez a cukornád története.

HOGYAN ISMERTÉK MEG AZ EMBEREK A TÁRÓT?

Egy szép napos reggelen, két fiútestvér és nagyanyjuk kivételével, mindenki elment a faluból, ki a kertbe dolgozni, ki vadászni a sűrűben, vagy halászni a folyóban. Egy idő múlva a fiatalabbik fivér meggondolta magát, felcihelődött, és azt mondta a nagyanyjának, hogy a bátyjával mégis elmennek a bozótba gyíkra vadászni.

A nagyanyjuk beleegyezett. A fiúk erre íjat és nyilakat vettek magukhoz, és elmentek a sűrűbe.

Útközben a fiatalabb fiú meglátott egy korhadt fán sütkérező gyíkot. Fogta az íját, és rálőtt a gyíkra. A nyílvevő azonban nem találta el a gyíkot, hanem egy tárógyökérbe fúródott. A gyík eltűnt, a két fiú pedig kihúzta a tárót a földből. Nagyon megörültek neki, és hazavitték magukkal. Ahogy beléptek a házba, megmondták a nagyanyjuknak, hogyan jutottak a táróhoz. A nagyanya a gumót a parázsra rakta. Ahogy sült, szaga elterjedt a házban. A szokatlan szagtól mindannyian hánytak. A sok hányástól egészen elgyengültek. Elment a kedvük az evéstől, de hiába, mégis nagyon éhesek maradtak. Így aztán egy idő múlva csak kivették a tárót a parászból, felvágták és megették. Nagyon ízlett nekik. Ezért, amikor a többiek a kertekből, vadászatról, halászatból megjöttek, nekik is elmondták, hogy mit találtak és mit ettek.

A falusiak kíváncsiak lettek. Kérdezték a fiúkat, hol találták az ismeretlen növényt? A fiúk megmondták. Az emberek odamentek, felszedték a fiatal növényeket és elültették a saját kérgükben. Amikor ezek újrasarjadtak, üzenetet küldtek az új növényről a többi faluba. Jöttek erre mindenünnen, és vittek magukkal mindenhová sarjakat.

Hamarosan elterjedt a táró egész Pápua Új-Guineában. Manapság mindenfelé ültetik, termesztik.

MITŐL SZÍNESEK A YAMGYÖKEREK?

Sok évvel ezelőtt élt egyszer egy lány egy kis szigeten, közel a Normanby-szigethez és nem messze az én szigetemtől a Milne-öböl körzetében. Abban az időben a yamgyökér még nem volt honos a környékünkön, kivéve azt a szigetet, ahol az a fiatal lány élt egymagában. A yam nem is volt akkoriban az emberek fő tápláléka. A szigetlakók nem ismerték ezt a gyökeret. A fiatal lány egyedül élt a szigeten, yamot növesztett, és minden évben egy külön házban halmozta és tartotta azokat. Nagyon sokat dolgozott a kertjében, és amikor apály volt, akkor még halászni is járt.

Egy szép napon, miután telerakta a házat yamgyökérrel, elhatározta, hogy halászni megy. Vitte a halászfelszerelését, beült egy kis csónakba, és kiment a zátonyokhoz halat fogni. Néhány óra múlva sok halat fogott. Ekkor úgy gondolta, hazamehet.

Amikor hazaért, partra húzta a csónakot, a halakat egy edénybe tette, és azt a házának a verandáján hagyta. Aztán úgy, ahogy volt, még nedves fűszoknyában, átszaladt a yamházba gyökérért. Ahogy a yamot válogatta, a sós víz rácsöpögött szoknyájáról a gyökerekre. Amikor már elég gyökere volt, hazament, megfőzte a vacsoráját, majd lefeküdt aludni. Másnap ugyanígy tett.

Minden alkalommal, amikor hazajött a halászatból, úgy, ahogy volt, átment a yamházba, nem öltözött át. Ez annyiszor megisméltődött, hogy a gyökerek végül elhatározták, hogy megölik.

Egy napon megint nagyon szép idő volt. Meleg volt, sütött a nap. A lány kiment a tengerre halászni. A gyökerek meg gyűlést tartottak, és ezen mindent megbeszéltek. A nagy gyökerek az első sorokban helyezkedtek el, a kisebb gyökerek hátrakerültek. Amikor a fiatal lány hazatért, lerakta a halat a verandára, és szaladt, ahogy szokta, a yamházba gyökérért. A nagy gyökerek, amelyek elöl álltak, megfogták és megölték. A többi gyökér pedig mind odament, és a lányt megették.

Volt olyan yamgyökér, amelyik csak a lány véréből ivott, más csak a zsírból, volt, amelyik csak a húsból evett. A csontokat és a bőrt eldobták. Azok a gyökerek, amelyek zsírt ettek, fehér színűvé

változtak, azok, amelyek a húsból ettek, rózsaszínűek lettek, azok, amelyek a vért ették, piros színűvé változtak.

A nagy lakoma után az egyik nagy gyökér elment egy másik szigetre. Ott egy öregembernek álmában megjelent, hogy megmondja neki, van a közelben egy sziget, amelyen egy yam nevű élelem található. Menjen oda, szedje össze a gyökereket, hozza át a maga szigetére, ültesse ott el és gondozza. Ez az ember elmondta ezt az álmot mindenkinek a Milne-öbölben lévő szigeteken. Az emberek el is mentek, és hoztak maguknak yamgyökeret.

Manapság is mi három különböző színű yamgyökeret termesztünk, ami rendkívüli egész Pápuában. Úgy gondozzuk a gyökereket, mintha emberi lények lennének, nem pedig növények. Külön házakban raktározzuk őket, ahová a családtagok közül csak az anyának szabad belépnie, hogy gyökeret válogasson az étkezéshez.

A yam a fő táplálék a mi szigetünkön.

A KUTYA ÉS A KÍGYÓ

Élt valamikor egy öregember a feleségével és a fiával. A folyó partjához közel, egy kis házban laktak, és meg voltak elégedve sorsukkal. Bárhová is mentek, a szülők magukkal vitték a fiút, a kutya meg a házat őrizte. Jó házőrző volt ez az állat: ha látta, hogy valaki a házhoz közeledik, mindjárt ugatott.

Egy nap a férfi csak a feleségével ment ki a kertbe. A fiú otthon maradt a kutyával. Bezárkóztak mind a ketten a házba, és ott is maradtak. Egyszer csak látja a kutya, hogy kígyó mászik a ház alá. Ugatni kezdett. A kutya arra gondolt, ha erősen ugat, akkor a szülők meghallják ezt a kertben is, és majd sietnek haza. Az apa valóban haza is ment, és meglátta a kígyót. Felvágta darabokra és a darabokat eltemette a földbe.

Néhány hónap múlva kókuszdiópálmák nőttek ki a kígyódarabokból.

A HALÁSZÓ FIVÉREK

Ezt a történetet a nagyapám mesélte, 1970-ben, amikor a hatodik osztályba jártam.

Valamikor régen, messze a tengerparttól, élt egy öregember a két fiával. Egy nap a fivérek elhatározták, hogy halászni mennek. Összekészítették a horgászózsínórokat, a dárdákat és minden más szükséges holmit, majd kora reggel el is indultak. A tengerparton a két fiú beszállt a csónakjaiba, majd kiveztek a tengerre. Mikor a mély kék vízhez értek, lehorgonyoztak, és halászni kezdtek. Ezen a helyen azonban egyetlen halat sem fogtak, ezért tovább eveztek egy távoli sziget felé. Nem láttak a közelben senkit, így hát lehorgonyoztak, és elkezdtek halászni.

A nagyobbik fiú érezte, hogy valami rángatja a horgot. Fogott is halat: nagyot is meg kicsit is. A csalétek azonban hamarosan elfogyott, így a kifogott halakat kellett csaléteknek használniuk. Addig vagdosták fel a halakat, míg végül már csak egy kicsi hal maradt. Amikor azt is felvágták, nem maradt semmi.

Néztek egymásra: „Semmi csalétek nem maradt, most mit csináljunk?” A nagyobbik fiú erre azt mondta a fiatalabbnak, hogy levághatnák a kezét és azt használhatnák csaléteknek. A kisebbik fiú azonban nem akarta levágni a kezét, húzódozott. Végül azonban mégis beleegyezett az ajánlatba. Előbb az egyik kezét vágták le, majd a másikat. Azután a lábak következtek, utoljára pedig a törzset vágták darabokra. Nem maradt a végén a fiatalabb fiúból semmi más, csak a feje. Az idősebbik fiú elhasználta az öccse egész testét, de mégsem fogott halat. Így aztán visszavezett az öccse fejével a partra.

Nem mondta meg az apjának, hogy a testvére meghalt. Mielőtt azonban az öccse meghalt volna, meghagyta, hogy temesse el a fejét a közeli dombon. A bátyja ezt meg is tette, a fejet oda eltemette.

Másnap kora reggel az idősebbik fiú visszament arra a helyre, ahová az öccse fejét eltemette. Láta, hogy egy kókuszpálma kezd ott növekedni. Leszedett róla egy kókuszdiót, feltörte, a levelet megitta, a dió húsát pedig megette. Nagyon ízlett neki.

Ezután hazament, és elmondta, hogy mi is történt az öccsével. Az egész család nagyon szomorú volt.

Ezért van az, hogy mind a mai napig két szeme, orra és szája van a kókuszdiónak.

A NYELVEK EREDETE

Valamikor régen két fiútestvér élt a faluban. Egy nap elmentek bételdiót keresni. Korán reggel indultak útnak, amikor még mindenki aludt a faluban. Sok-sok mérföldet gyalogoltak, míg végül is elértek oda, ahol a bételdiópálmák nőttek. Körülnéztem. Senki nem volt a közelben. Ekkor az idősebbik fiú megkérte az öccsét, hogy másszon fel az egyik fára. A fiatalabb úgy tett, ahogy a bátyja kérte. Amikor a diókhöz ért, a bátyja felszól, hogy dobjon le egy diót, hadd kóstolja meg. A fiatalabbik fiú ledobott egy diót, és már éppen meg akart saját maga is egyet kóstolni, amikor váratlanul arra szállt egy méh, és megcsípte a nyelvét.

Segítségért kiáltozott, és a bátyja beszélt hozzá, hogy megnyugtassa. A fiatalabbik azonban egyszerre csak valamilyen más nyelven kezdett neki felelni, egy olyan nyelven, amit az idősebbik nem tudott megérteni. Amikor a fiú lemászott a fáról, nagyon megharagudott egymásra a két fivér. Nem tudták ugyanis megérteni egymás szavát. Verekedni kezdtek egymással. Végül is az idősebbik elkergette az öccsét, és megparancsolta neki, hogy ne is merjen visszajönni, maradjon csak távol. A fiatalabbik fiú el is ment, és egy új házat épített magának néhány mérföldnyire attól a falutól, ahol azelőtt együtt laktak. Ezt az új települést Boikennek nevezte el. Ezért van az, hogy a mi körzetünkben van két falu, egymáshoz igen közel, de az emberek mégis más nyelvet beszélnek mindegyikben.

HOGYAN FEDEZTÉK FEL A TOLAIK A DUKDUK VAGY TUBUAN NEVŰ TÁNCOT?

Élt egyszer egy öregasszony, akinek két unokalánya volt. Míg az anya és az apa a kertben dolgozott, ő vigyázott a lányokra. Egy napon, késő délután, a két lány lement a tengerparthoz, és ott játszottak közel a vízhez. Míg a hullámokban gyönyörködtek, varázslatos dobszóra lettek figyelmesek, ami a bozótból hallatszott. Ugyanakkor egy fatönköt is láttak a víz színén lebegni. A két kislányt rendkívül érdekelte a fa, ami lassan közeledett hozzájuk a sima vízben. Figyelték és utánozni próbálták hullámzó mozgását. Végül, amikor ez a fura fa kiúszott a partra, az egyik lányka hazafutott, és elmondta a nagyanyjának, hogy mit látott.

A nagyanyjuk szintén a partra ment, hogy ő is lássa ezt a fatönköt. Haza is vitték. Nem sokkal ezután hazajött a kislányok apja. Neki is elmondták a lányok, hogy milyen csodálatosan táncolt a fatönk. Az apa azonban rájuk parancsolt, hogy vigyék a varázslatos tuskót vissza a tengerbe. Visszavitték. Akkor az apa is látta, hogyan táncol a vízen. Erre ő vitte haza, és elmondta a többi férfinak is a faluban, hogyan táncol a fadarab. Hamarosan mindenki tudott róla, és az emberek összegyűltek, hogy megbeszéljék, ki fogja megtanulni és előadni ezt a táncot. Vetélkedtek egymással a férfiak és nők, de a nők nem voltak elég erősek, így a férfiak kapták meg a táncot.

Ez az oka, hogy ezt a tubuan nevű táncot csak férfiak táncolják. Nagyon fontos, hagyományos tánc ez, amit minden férfiembernek meg kell tanulnia.

A KISFIÚ ÉS A TEKNŐS

Volt egyszer egy kisfiú, aki a nagyszüleivel élt. Apja-anyja már régen meghalt, és ezért a nagyszülők nevelték, mintha a saját fiuk lett volna.

A fiúcska hamar, már kilencéves korában, megtanult halászni. Halászat közben összebarátkozott egy teknőssel. A fiút Kileannak hívták, a teknős magát Buramnak nevezte. Szerették egymást nagyon. Buram friss halat szokott hozni a fiúnak. Valahányszor Kilean halászni ment, mindig sok halat vitt haza, és a nagyszülők csak csodálkoztak, hogyan tudott ennyit fogni.

Egyik nap, amikor Kilean halászni ment, a nagyapja titokban követte, és elrejtőzött a bozótban, hogy lássa, hogyan tud a kisfiú annyi halat fogni. Nemsokára látta, ahogy a teknős a vízből sok hallal jön ki. Az öregember azután hazament, de senkinek nem szólt arról, amit látott. Továbbra is, valahányszor a fiú hazahozta a sok jó halat, a nagyszülők nagyon örültek, a halakat pedig megosztották a rokonokkal.

Idővel Kileanból kiváló halász lett, mivel a teknős megtanította halászni. Amikor felnőtt, ő tanította az egész környéken a férfiakat és a nőket halat fogni. A mi vidékünkön ezért mindenki jó halász.

AZ ÉN NEMZETSÉGEM TÖRTÉNETE

A nemzetségünkben ismernek egy történetet, ami egy kazuárról és egy kőről szól. Ennek a kazuárnak csak fél lába van, a kő pedig nagyon szépen fénylik. Mind a ketten egy nagyon magas fán élnek. A mieink közül senki ennek a fának a közelébe nem mehet. Legfőképpen azonban fiatal fiúk és lányok kell hogy kerüljék ezt a helyet! Ha oda mennének, a kő elkezdene sírni, a kazuár meg azon az egy lábán ugrálna. Ha a férfiak vadászni mennek és látják, hogy a kő elgurult, tudják, valami megzavarta a titkos helyet. Akkor valakinek fel kell emelnie a követ, és visszatenni a helyére. Mivel ez a féllábú kazuár a mi nemzetségünkhöz tartozik, a nemzetségből senkinek sem szabad kazuárhúst enni.

IGAZ TÖRTÉNET ALI-SZIGET KELETKEZÉSÉRŐL

Élt egyszer egy kis szigeten, nem messze a szárazföldtől, egy ember a feleségével. Egyedül éltek ott. Egy nap elhatározták, hogy átteveznek egy másik kis szigetre, és ott egy új kertet csinálnak maguknak.

Ennivalót készítettek össze, majd beültek a csónakba. Amikor megérkeztek a szigetre, a nap már melegen sütött, így hát leültek egy kicsit pihenni. Miután kipihenték magukat, dolgozni kezdtek új kertjükben, és egész délután dolgoztak, míg csak a nap le nem ment az égről. Akkor mind a ketten lementek a parthoz, hogy visszavezzenek a szigetükre. Amikor azonban a tengerparthoz értek, látták, hogy eltűnt a csónak. A tenger nagyon viharos volt, és kivitték a hullámok a csónakjukat a nyílt vízre. A házaspár elkeseredett, mivel nem volt másik csónakjuk, amivel hazavezthettek volna. Az asszony annyira odavolt, hogy sírni kezdett, de a férje rászólt, hogy hagyja abba.

Ebben a pillanatban egy nagy darab fatönk sodródott feléjük. A férfi azt mondta a feleségének, hogy üljenek rá a tönkre, az majd hazaviszi őket. Nemsokára kinn is voltak a nyílt tengeren, és arra gondoltak, hogy a fa hamarosan hazaér velük. Eljött az éjszaka, és úgy döntöttek, hogy a fatönkön fognak aludni.

Aludtak. Reggel felébredtek, és különös dolgot láttak. A fatönk eltűnt, ők pedig ott voltak megint egy kis szigeten.

Ezt a szigetet elnevezték Ali-szigetnek, és ott maradtak. Azóta sok más ember is él ezen a szigeten. Ha elmész a Sepik nyugati vidékére, magad is láthatod a szigetet.

HOGYAN KELETKEZETT A BUKA-SZOROS?

Élt valamikor régen Bougainville északi csücskén két szikla: Csebu és Tanakela. Tanakela nő volt, Csebu férfi. Jó barátok voltak, ugyanazon helyen, egymás mellett éltek. A legtöbb munka Tanakelára jutott, míg Csebu csak otthon lustálkodott. Egyszer azonban Tanakelának elege volt a sok munkából, és emiatt összeveszett Csebuval. Veszekedtek, verekedtek; Tanakela győzött.

Csebu el is ment Tanakelától, és letelepedett egy Haryana nevű faluban, ami nem messze volt Tanakelától. Mentében azonban kettészelte Haryana falut, és azon a helyen, ahol lakott, egy öböl keletkezett. Amikor Tanakela megtudta, hogy Csebu ott él, tőle nem messze, odament és megint összevesztek.

Bougainville akkor még együtt volt Buka szigetével, nem volt kettejük között semmilyen szoros. Amikor azonban Tanakela meg Csebu összeverekedtek, Csebu megint elszaladt, és akkor az egész sziget kettészakadt. Közöttük egy szoros jött létre. Így keletkezett a Buka-szoros. Ha elmennél Bukára, láthatnád Csebut, amint ott ül Szohano-sziget szélén. Egy kókuszpálma van a feje tetején.

SARIBA-SZIGET TÖRTÉNETE

Élt valamikor régen egy nagyon erős, hatalmas és jómódú ember Sariba szigetén. Lotubunak hívták. Egy nap elhatározta, varázslat segítségével kövekből hidat épít Szamarai-sziget felé, majd a köveket hatalmas szigetté, sziklává változtatja.

Szamarai szigete körülbelül két mérföldnyi távolságra fekszik Sariba szigetétől. Ezért a férfinak ugyancsak szorgalmasan kellett dolgoznia, hogy elkészüljön a híddal. Észre sem vette, hogy közben egy idegen érkezett a szigetére. Ez az idegen nagyon erős, hatalmas, gazdag ember volt. Egy másik, körülbelül hét-nyolc mérföldnyi távolságra fekvő szigeten lakott.

Az idegennek elfogyott saját szigetén az ivóvize. Azért jött Lotubához, hogy igyon nála, és vigyen Lotubu ivóvizéből valamennyit haza is. Amikor a szigetre ért, látta, hogy Lotubut mennyire elfoglalja a hídépítés. Észrevette azt is, hogy Lotubu mennyire büszke erre a munkára. Így az idegen úgy gondolta, hogy észrevétlenül ellophatja Lotubu egész ivóvízkészletét. Minek törődjön azzal, hogy mi lesz Lotubuval? Igaz, most Lotubu azt tartja magáról, hogy okos is meg erős is, hiszen hidat tud építeni, de ha megszomjazik és nem lesz ivóvize, akkor gyenge lesz, sőt majd meg is hal.

Az idegen letérdepelt, és inni kezdett. Ivott, ivott addig, amíg az ivóvízből nem maradt semmi. Akkor kicsit arrébb ment, és Lotubu felé kiáltott: „Hahaha, Lotubu, megszomjaztál talán? Hiába! Nincs már ivóvized. Megittam mindet.”

Amikor Lotubu ezt meghallotta, abbahagyta a munkát, és visszakiabált az idegennek. Elővette kőkését is, és üldözni kezdte az idegen férfit. Utánadobta kését háromszor. Ezzel a szigetet háromfelé vágta. A kis szigeteket így hívják: Invadohi, Ganbi, Kvaeam. A férfit azonban nem tudta elérni.

Az idegen elmenekült. Szegény Lotubu ott maradt magára, szomjasan és mérgesen. A kövekből két másik szigetet rakott: Hatubaelavát és Hatukelent. A hídját azonban nem fejezte be. Amikor az idegen elment, elvitte magával Lotubu örömét és büszkeségét is.

Még manapság is, amikor apály van, a falubeliek meg jómagam is ki szoktunk menni ahhoz a két kőszigethez, amit Lotubu épített. Kagylót gyűjtünk, halat fogunk arra. De amikor jön a dagály, vissza kell onnan jönnünk. A két kis sziget nagyon szép és nagyon alkalmas hely ahhoz, hogy ott ritka és szép kagylókat szedjünk meg ízletes halakat fogjunk.

AZ ELVÁNDOROLT HEGY TÖRTÉNETE

Évszázadokkal ezelőtt két hegy élt Rabe közelében. Unokatestvérek voltak: az egyiket Tukeának, a másikat Bilobilónak hívták. Sok évet töltöttek így egymás közelében, boldogan és elégedetten, amíg is egy napon két törzs miatt veszekedni nem kezdtek.

Bilobilolo mindig táncba kezdett, ha ellenség közeledett Rabe népéhez. Ezzel is megmutatta, hogy a harcban Rabe mellett áll, és biztosította is a győzelmet az ellenség felett.

Történt egyszer, hogy a vagavagák támadást terveztek a rabeiek ellen. Hosszas megbeszélések és tanácskozások után végül is elindultak félelmetes, nagy, gyors harci csónakjaikon Rabe felé. Csendben voltak, mivel meglepetésszerűen akartak támadni, de nedves evezőik fel-felcsillantak a napsütésben, és így Bilobilolo hamarosan rájött, kik a közalgó idegenek. Arcuk festéséről látta, hogy harcolni indultak. Mit tegyen? Mentse meg saját embereit vagy árulja el őket? Nem, semmiképpen sem tudta volna cserbenhagyni azokat, akik őt már olyan régóta szolgálták. Csak azért habozott, mert unokatestvére, Tukea, beleszeretett Eakilavába, a Tenger Istennőjébe, aki ugyanakkor a vagavagák fejedelemasszonya is volt.

„Hagyd az embereket békében! – kiáltott Tukea Bilobilónak. – Intézzék egyedül saját dolgaikat!”

„Nem!” – válaszolta Bilobilolo, és már rázkódott is alatta haragjában a föld. Ezzel a közalgó veszélyt is jelezte a rabeieknek.

„Mindent elrontottál!” – kiáltott fel keserűen Tukea.

A rabeiek az ellenség felé eveztek, és elkezdődött a harc. Bilobilolo belekezdett győzelmi táncába. Ezzel biztatta a harcosokat. A föld hevesen rázkódott alatta.

„Éljen a Teremtés és Háborúk Atyja!” – kiáltotta Rabe népe válaszképpen Bilobilónak. A győzelem kiáltásai elvegyültek a haldoklók jajával, dárdák és íjak összeütődésének zajával. Vér ömlött a szerencsétlen elesettekből. A sötétkék tengernek is megváltozott a színe a beléömlő vértől. Dárdák, buzogányok, kőbalták repültek a levegőben. Ez volt a legnagyobb csata, amit valaha is megvívta. Közben a tenger erősen hullámsani kezdett és az ég elsötétült. A föld hevesebben rázkódott, mint valaha.

„A hegyek ránk zuhannak és megölnék minket, a tenger kiárad és elönt mindent!” – kiáltották a megrémült asszonyok, gyermekek és öregek. Azt hitték, eljött a világ vége, és megsemmisül minden. A harcosok nem látták az ellenséget, és abbahagyták a küzdelmet. Mindenki meg volt zavarodva, mivel mindez déltájt ment végbe. Végül is egy nagy örvény mindkét törzs harcosait elnyelte.

Amikor minden újra nyugodt és csendes lett, Bilobilolo körülnézett, de nem látta többé maga mellett Tukeát. Dél felé nézett, és látta, amint Tukea a vagavaga törzs helye felé kúszik, belekapaszkodva egy hatalmas kötélbe. Amikor Tukea a vagavagák földjéhez ért, visszatekintett Bilobilolóra. Látta, az is nézi őt. Mindketten szomorúak voltak. De Tukea elfordította arcát Bilobilolótól. És így van ez manapság is. Mind a két hegy dél felé néz, Bilobilolo azonban nem láthatja Tukea arcát, csak a hátát.

Ez a vándorló hegy szomorú története.

GAMOG TÖRTÉNETE

Az én falum neve Gamog. Karkar szigetén, Madang körzetében terül el, és van az eredetéről egy történet, ami a következőképpen hangzik.

Volt egyszer egy falu egészen közel a tengerhez. Ezt a falut Kulubobnak hívták. Egy napon, amikor az öregemberek kivételével mindenki kinn dolgozott a kertekben, egy nagy földrengés az egész falut pillanatokon belül befordította a tengerbe. Víz lepett el mindent. Amikor az emberek visszatértek kertjeikből, ámultak, hova is tűnt a falujuk? Építettek maguknak egy másikat, kicsit távolabb a tengertől. De a régi falut, ami elsüllyedt a tenger vizében, ma is lehet még látni.

Amikor elérkezik az ideje, a falumbeliek csónakba ülnek, kiveznek a tengerre, és lenéznek a tenger fenekére. Fatálakat, kókuszdió kanalakat látnak ott, és látják az állatokat is, amelyek akkoriban mind a vízbe süllyedtek.

A HALOTTAK TAVA

A Buin nevezetű nagy hegység mögött, Bougainville szigetének déli csücskében van egy kék tó. A Buin környékén lakók Luronu-tónak nevezik. Már őseink óta ott van ez a tó. Olyan, mint a tenger, és nagyon szép vízililiomok nőnek a vizében. A mieink úgy hiszik, hogy a halottak szellemei ebben a tóban laknak.

Ha valaki meghal, testét rendszerint a második nap temetik el. A harmadik nap rokonainak szellemei eljönnek a tóból, és magukkal viszik az új szellemet. Ez este szokott történni, és ezért ezeken az estéken nálunk mindenki csöndben az otthonában tartózkodik. Az öregek és a nemzetségfők összegyűlnek a halott ember házában, és varázsszavakat mondanak. Az emberek egy héten át gyászolják a halottat. A hét eltelte után a halott ember szelleme visszatér a tóból, és megjelenik valamelyik főnök álmában. A főnök aztán elmondja nekünk, hogy mit mondott neki a szellem.

A tó nagyon mély. Senki nem úszott még benne. Nem szabad, mivel a tó vize tilos terület. A tó körül mindenfajta állat van: disznók, kutyák, kígyók és madarak. Ezek az állatok tulajdonképpen vadak, de ha emberek látogatják a tavat, előjönnek és az emberek köré ülnek. Nem bántanak senkit. Mi úgy gondoljuk, hogy ezek is szellemek, és azért jönnek, hogy üdvözöljenek minket.

Hal nincs a tóban. Ha valami, például egy levél esik a vízbe, az sem úszik a felszínen, hanem azonnal lesüllyed a mélybe. Az emberek azt tartják, hogy egy hatalmas szellem él a tó mélyében.

Van is néhány ember, aki tanúskodhat erről. 1967-ben néhány európai ment a tóhoz, hogy megnézzék. Ezek az emberek Pangunában dolgoztak. Csináltak maguknak egy kis viskót, hogy abban lakjanak négy napig. A harmadik nap éjjel, ahogy aludtak, furcsa zaj hallatszott a tóból. Az egyik ember felébredt, és nagy fényességet látott a tó felett. Ez a fény különbözött mindenfajta más fénytől. Állandóan változtatta a színét. Nézték is ezt a jelenséget jó ideig, míg el nem tűnt. Utána egy igen nagy földrengés következett. Az emberek erre úgy megijedtek, hogy összeszedték a holmijukat, és elmentek a legközelebbi faluba. Ott elmondták az embereknek,

hogy mi történt velük. A falubeliek mondták erre, hogy ez máskor is meg szokott történni.

Én is voltam a tónál három napra, néhány tanítónkkal meg diáktársammal. Minden reggel elsétáltam a tóhoz, de nem láttam semmi különöset. Igaz, mi nem aludtunk a tónál, hanem a szomszédos faluban. Senkinek nem szabad zavarni a tó nyugalmát éjszaka.

Ami a tónál történt, azt a nagyapám mesélte nekem.

HOGYAN VÁLTOZOTT A TEKNŐSBÉKA KÖVÉ?

Élt egyszer egy teknősbéka családotul a tengerben. Gyakran kiúsztak a partra, hogy a kertben dolgozzanak, vagy vadászni mentek, hogy legyen elég ennivalójuk. Egyik reggel megint csak elhatározták, hogy elmennek a kertbe élelemért. Amikor a kertbe értek, kezdték is összehordani a kukaut, a tárót meg a yamot. Ahogy szedték a termést, esni kezdett. A teknősök erre úgy gondolták, hogy hazamennek. Nagyon siettek, hogy visszaérjenek a tengerhez. Útközben azonban megakadtak egy kötélben, ami megszorult az egyik teknős nyakán. A teknősbéka nem tudott továbbmenni.

Családja nagyon szomorúan ment haza, mivel egyikőjük végleg elmaradt. Ebből a teknősből később kő lett.

KÖVEINK TÖRTÉNETE

Volt egyszer két lánytestvér, akik szüleikkel együtt egy házban éltek. Amikor a testvérek felnőttek, a szülők meghaltak. A testvérek még egy ideig együtt maradtak, de az idősebbik nemsokára férjhez ment. Otthagyta hűgát, és elment, hogy a férjével éljen. A fiatalabb lány a régi házban maradt.

Az idősebb nővérnek nemsokára kisfia született. Nagyon szerette a gyermeket. Amikor a húga meghallotta, hogy nővérének gyermeke van, felkereste őket és egy ideig velük maradt. Aztán hazament, saját otthonába, de magányos és szomorú volt, mivel senki nem látogatta meg.

Egy napon az idősebbik testvérnek a félje nagyon feldühödött, és kegyetlenül megverte a feleségét. Az asszony annyira megsérült, hogy sem járni, sem dolgozni nem tudott a házban. Ezért üzent a hűgáért, hogy jöjjön, vigye el a gyermeket, és gondozza, amíg felépül. El is jött a fiatalabbik testvér, és elvitte magával a kisgyermeket. Amikor a férj hazament, és látta, hogy a gyermek nincs a házban, igen mérges lett és megint megverte a feleségét. Ekkor fogta magát az asszony, elment a testvére házához, és megkérte hűgát, jöjjön a gyermekkel a tengerpartra. A parton kerestek egy csónakot, beszálltak, és kimentek a tengerre. Jött azonban egy nagy hullám, felfordította a csónakot, és mindhárman a mély vízbe merültek.

A víz alatt kővé váltak: két nagy szikla és egy kicsi lett belőlük. A kis kőszikla a középén van, a nagyok kétoldalt. Ma is még, ha kimész erre a helyre, a tengeren ott láthatod magad is mind a három követ.

A LÁNY, AKIBŐL ZÁTONY LETT

Valamikor régen két nővér élt a faluban. Nagyon keményen dolgoztak, hogy eltartsák szüleiket és saját magukat, de szüleik mégsem engedték el őket sehová; nem mehettek a szomszéd falvakba sem rokonlátogatóba, sem táncmulatságra. Amikor valahol táncolni jöttek össze, a szülők maguk mentek oda, és a lányokat otthon hagyták. Még rájuk is zárták az ajtót, hogy ki se mehessenek a házból.

Egy napon, közel a faluhoz, nagy mulatságot tartottak, és a táncra mindenkit meghívtak. El is ment mindenki, és egész éjjel jól szórakoztak. A két testvér azonban szomorú és magányos volt, egyedül maradva a faluban.

A házuktól nem messze volt egy kenyérfa, és a gyümölcs odacsábította a denevéreket. A táncmulatság éjjelén egy denevér repült egy szigetről a fára, és ott nagy zajt csinált. Az idősebbik lány megkérte a denevért, menjen el, ne zavarja őket! De a denevér nem hallgatott rá, maradt. A lány ezek után mindenfélét kérdezgetett tőle, utoljára azt is, honnan repült hozzájuk? A denevér azt mondta, hogy a szigetről jött.

Ezután a denevér kérdezte meg a lányt, hozzá menne-e feleségül? A lány azt mondta, igen, de nem tudta, hogyan tudna majd a denevér után repülni. A denevér azt mondta, hogy szerezzen magának egy kötelet, és azt vesse a tengerbe. Ez a kötél aztán utat vágna a vízben, és ezen az úton a lány átsétálhatna a szigetre. Így is történt. Mindketten a szigetre mentek, összeházasodtak, majd sok ajándékkal visszatértek a lány szüleihez. A lány nemcsak a szülőknek, de valamennyi rokonnak is hozott ajándékot, egyedül a legfiatalabb fivérének nem. Róla elfeledkezett. A fiú ezért nagyon haragos lett, és elhatározta, hogy megöli a denevért.

Egyik éjjel lementek a folyóhoz halászni. A denevér is utánuk ment. A legfiatalabb fiútestvér magával hozta íját meg nyilait, és megölte sógorát, a denevért. Nővére nagyon elkeseredett. Összeszedte saját és a férje holmijait, és mind berakta a hálótarisznába. Aztán leült a zátony mellé, és ott addig sírdogált,

amíg belőle is zátony lett. Ma is ott van ez a zátony, magad is láthatod.

Ez a síró asszony története.

A KŐVÉ VÁLTOZOTT FIATALASSZONY

Élt egyszer egy állapotos asszony a faluban, aki nem tartozott senkihez. Egyedül is érezte magát nagyon. Egy napon, amikor a többiek mind elmentek a kertbe, nagy félelmek közepette két ikergyermeket szült, egy fiút meg egy lányt.

Egyszer, kora reggel, az asszony otthagya gyermekeit, hogy főzzön nekik. Míg oda volt, a tengerből kijött egy szörny és elvitte a kisfiút. Amikor az anya visszatért, és látta, hogy mi történt, nagyon elszomorodott. Ezek után kétszeresen vigyázott a lányára, és a lány szépen fel is serdült. Nagyon szép lány lett belőle, olyannyira, hogy az anyja nem is engedte, hogy férjhez menjen.

Egy reggel a lány elment a folyóhoz, hogy vizet hozzon. Egyszer csak egy csinos férfiarcnak az árnyékát látta meg a vízben. Beugrott a vízbe, hogy megkeresse az arcot, de nem találta. Így aztán elszontyolodva ment haza. Másnap reggel visszament ugyanarra a helyre, és megint látta az arcot a folyóban, de most felfedezte tulajdonosát is, egy ifjút a fán. Kérlelte a fiút, vegye el őt feleségül. Az ifjú erre lemászott a fáról, és mind a ketten hazamentek a lány falujába. A lány eldugta férjét a farakásban, mivel olyan szemrevaló volt, hogy félt, ha leánypajtásai meglátják, ők is feleségül akarnak majd menni hozzá, és elveszik tőle.

Másnap a lány anyja meg akarta ünnepelni a nászt, de az ifjú annyira szégyenlős volt, hogy megölte magát. Felesége visszament arra a helyre, ahol először látta meg őt, és bánatában kővé változott.

A KŐ

Valamikor régen az anyám falujában élt egy öregasszony. Egy nap nagy mulatság volt a szomszéd faluban. A falubeliek meghívták a mulatságra mind a szomszédjaikat. Mindenki elment az anyám falujából is. A szülők ezért megkérték ezt az öregasszonyt, hogy vigyázzon a gyermekeikre. Az öregasszony azonban boszorkány volt.

Amikor a szülők elmentek hazulról, az öregasszony hívta a gyerekeket, hogy jöjjenek be a házába. Varázslattal olyan nagyra növesztette a házat, hogy minden gyerek elfért benne. Amikor mindannyian benn voltak, hirtelen rájuk csukta az ajtót. Nagyon sötét lett. A gyerekek sírtak, ezért az öregasszony kiengedte őket.

Este a szülők hazajöttek. Akkor az öregasszony azt mondta nekik és a gyermekeknek is, amit már mondott azelőtt, hogy jöjjenek be mind az ő házába. Ezt meg is tették. Akkor becsukta az ajtót. Utána az öregasszony átváltozott: kőszikla lett belőle. Ráfeküdt a házra, és mindenki, aki benn volt, meghalt.

Ha elmész az anyám falujába, azt a nagy követ ma is láthatod.

TÖRTÉNET A KOCÁRÓL ÉS EMBERFIÁRÓL

Ez a történet arról szól, hogyan lettek az apám nemzetségének tagjai az anyám falujának lakói. Az édesanyám mesélte el.

Valamikor élt egy öreg ember öreg feleségével. Egyedül éltek, és nem volt senki, akivel magányukat megoszthatták volna. Volt egy nagy gazdaságuk sok csirkével és disznóval. Szép kertjük is volt, amit egymást segítve gondoztak. Volt egy vemhes anyakocájuk is. Az öregasszony állandóan járt is ehhez a kocához, figyelte, hogy van.

Egyik éjjel a koca megellett. Valami fura dolog történhetett azonban, mivel a harmadszülött emberi csecsemő volt. Ez a csecsemő ott élt az anyakocával, amelyik szoptatta. Amikor az öregasszony jött, hogy etesse a kocát és a malacokat, a pici fiú elbújt, és nem hagyta, hogy meglessék.

Így ment ez egy ideig, de egyik este a kisfiú elaludt, amikor az öregasszony az ételt hozta. Amikor az öregasszony meglátta a fiúcskát, azonnal sarkon fordult, és szaladt a házába. Ott elmondta a féljének, hogy mit látott. Most már mind a ketten odamentek, hogy megnézzék a gyermeket. A férfi alig tudott hinni a szemének. Mondta rögtön a feleségének, lám, milyen nagy szerencsénk van, mivel most már lesz kivel együtt élniük. Bementek a malacok közé, ahol a kisfiú még mindig aludt, felvették a gyermeket, és hazavitték.

A kisfiú azonban nem szerette, őket. Nem akart az öregekkel maradni, nem akarta az ételüket enni. Sírt és sírt az anyja meg a testvérei után. Egy idő múlva azonban elfelejtette őket, és megszokta a két öreget. Nagymamának és nagyapának szólította őket.

Egy nap az öregasszony meg az öregember elhatározták, hogy nagy lakomát rendeznek, ahová meghívják mind a falusiakat, hogy megismerjék a velük élő fiúcskát. Küldtek is üzenetet valamennyi falubelinek, hogy vegyék fel ünnepi ruhájukat, jöjjenek el a mulatságra, és járják el a régi táncokat.

Jöttek is az emberek, és táncoltak egész éjjel, hajnalig. Az öregek meg kihozták mind a malacokat, hogy majd megölik őket, és a húst szétosztják a vendégek között.

Amikor a kisfiú ezt látta, sírni kezdett, és kérte az öregembert meg az öregasszonyt is: ne öljék meg az anyakocát meg a kismalacokat! De azok nem törődtek a könyörgéssel, hanem megölték valamennyi állatot. Amikor ezt a fiú meglátta, elkezdte összegyűjteni a maradékot meg a húsdarabkákat, amelyeket az emberek szétdobáltak. A fiú ezeket a darabokat mind levelekbe göngyölte, varázsszavakat mormolt, majd az egészet a tűzbe dobta. Erre a vendégek, akik már vagy úton voltak hazafelé, vagy éppen indulófélben voltak, megmerevedtek és mozdulatlaná váltak, mint a kiszáradt fatönkök.

Amikor a fiú látta, mi történt az emberekkel, elment a környező falvakba, ahol talált magának egy fiatal lányt. Feleségül vette és a gyermekeik is ott születtek, azon a helyen, ahol ma az én anyámnak a faluja van. Ezért anyámat és testvéreimet „Disznó-családnak” hívják.

Ha látogatóba jönnél a mi falunkba, ma is láthatnád még azt a falut, amelyikben az öregember meg az öregasszony lakott. Láthatnád a helyeket, ahol a táncosok tüzet raktak akkor. Állnak még a házak tartóoszlopai, a környékbbeliek ma is tisztán tartják azt a területet, virágot is ültetnek oda. Mert úgy tartják, hogy a történet igaz, valóban megtörtént. Magam is ezt hiszem, mivel saját szememmel láttam a helyet, ahol mindez történt.

A BÁTOR FIVÉREK

Valamikor, nagyon régen, élt egy asszony férjével meg a két fiával egy kis faluban. A falu emberei mind nagyon dolgozók voltak. A férfiak vadászni jártak, az asszonyok pedig a kertben dolgoztak. Mégis, a falu lakói nem voltak boldogok. A főnök látta és hallotta is, hogy az asszonyok minden este sírnak, amikor a férfiak hazatérnek.

Egy napon a falubeliek oda is mentek a főnökhöz, és elmondták neki, hogy van a közelben egy óriás, aki mindennap megöl egyet a falubeli férfiak közül.

És valóban: másnap, mialatt a falusiak vadászni voltak, egy férfi megint meghalt. Valamennyi férfi visszatért a vadászatról, majd feleségestül, gyermekestül el eveztek egy másik helyre. Üres maradt a falu, nem maradt ott más, csak az az egy szegény asszony a két fiával.

Az asszony ment ugyan mindenkire, hogy segítsenek rajta, de a falusiak nem akarták, hogy ők is jöjjenek. Így egyedül maradt a gyermekeivel, elhagyottan.

Másnap reggel az anya meg a két fiú várták és várták, hogy hazajöjjen az apjuk, de az nem jött. Végül rájuk szállt az éjszaka, és az asszony azt mondta a fiainak, hogy üljenek melléje. Tanácsokat adott, hogyan is élhetnének tovább ebben a faluban, így, egyedül.

Múlt az idő. A fiúk felnőttek, és mind a ketten azon törték a fejüket, hogyan hozhatnák vissza az embereket.

Egy nap a fiúk elővették íjait, nyilaikat és dárdáikat. Magukkal vitték az anyjukat is, és elindultak be a bozótba. A bozótban egy nagyon magas fára találtak, amelynek csak három ága volt a tetején. A fiúk nagy létrát készítettek. Amikor a létra elkészült, felmászta a fára. Az anya énekelni kezdett. Ahogy énekelt, hallották az óriás közeledését. Az anya azonban csak énekelt tovább.

Amikor az óriás a közeibe ért, az egyik fiú feléje hajította a dárdáját, és az egyenesen a szörny bal szemébe vágódott. Ennek ellenére az óriás egyre közelebb jött. Akkor a másik fiú is, elhajította a dárdáját, és az az óriás jobb szemébe fúródott. Az óriás holtan rogyott össze. A három ember boldogan ment tovább. Magukkal vitték az óriás holttestét is, és belökték a tengerbe. A hullámok

magukkal sodorták, majd a test eljutott arra a szigetre, ahová a falubeliek menekültek. Az emberek látták az óriás holttestét, és nagy örömmel siettek vissza régi falujukba. Boldogan éltek ezután ott ők is, meg a fiúk és az anyjuk is.

Nagybácsikám, Bale Kalai mesélte nekem ezt a történetet.

HOGYAN KERÜLTEK AZ EMBEREK KARKAR SZIGETÉRE?

Valamikor régen csak néhány nő élt Karkar szigetén. Azt szeretném most elmondani, hogyan kerültek oda a férfiak, és hogyan élnek ott most az emberek.

Azoknak az embereknek az ősei, akik most Karkaron élnek, a Rai-partról jöttek, ami Madangtól délre húzódik.

Régen egy asszonynak a Rai-parton született egy fiúgyermeke. Ez volt az elsőszülöttje. Azon a környéken azonban az elsőszülötteket nem tartották meg, hanem megölték vagy bedobták a bozótba, hogy ott pusztuljon el. Ezért, miután megszületett a gyermek, az anyja egy fatörzsnek az odvába rejtette. Ez az üreg a fatörzs végén volt. Azután az asszony belökte a fatörzset a vízbe, és az egyenesen beúszott a tengerbe. Ott sodródott a hullámok között Madangtól észak felé, míg végül Karkarhoz ért. Ott a fatörzs nekiment egy sziklának, és a kisfiú kiesett belőle a homokos partra.

Az asszonyok megtalálták és hazavitték magukkal. Nem volt akkoriban Karkar szigetén egyetlen férfi sem. Az asszonyok gondozták, nevelték a kisfiút, amíg az felnőtt. Akkor pedig a fiú elvette feleségül az egyik asszonyt. Nem sok idő múlva már sok ember élt a szigeten. Hiába, asszonyok magukban nem hozhatnak létre családokat!

Az én fogadott nagybátyám is ilyen elsőszülött volt, és bedobták egy gödörbe, de az apám meg az anyám rátaláltak, Madangba hozták és ott felnevelték.

TUAL-SZIGET TÖRTÉNETE

Valamikor réges-régen élt egy nagy szikla Karkar szigetén. A sziklának Mangamarek volt a neve. Tulajdonképpen a vízben lakott, és olyan volt látszatra maga is, mint egy nagy sziget, valójában azonban egy hatalmas darab kő volt. Ez a szikla nagyon veszélyes volt, és az emberek nem mertek a közelébe menni. Ha közel ment hozzá valaki, olyan mérges lett, hogy bedobta az illetőt a tengerbe, és volt, aki meg is fulladt. A szikla valójában egy gonosz szellem volt.

Egy napon, késő este, az apám falujából való emberek elhatározták, hogy elmennek halászni. Beszálltak a csónakokba, és kimentek a tengerre. Sok halat fogtak. Hajnalfelé apámnak egy barátja ezt mondta a többieknek: „Most ti mind melyetek haza, én meg elmegyek a sziklához, és megkérdezem tőle, hogy miért marad ezen a helyen, és miért süllyeszti el a csónakjainkat és öli meg az embereinket? Már alig maradt élő ember a faluban” – tette még hozzá. Ezzel el is ment.

Mire a kőszikla mellé ért, a tenger egyre viharosabb lett, erős szél fújt, úgy, hogy a férfi alig tudott közelebb menni. Amikor végül mégis sikerült a sziklához kerülnie, fogta evezőjét, ráhajította a kőre, és megkérdezte: „Miért haragszol ránk? Miért süllyeszted el a csónakjainkat és ölod meg férfiainkat? Miért nem kedvelsz minket?”

A kőszikla felemelkedett, és szólni kezdett az emberhez. A férfi nem ijedt meg tőle. A szikla a következőket mondta: „Nem akarom, hogy az embereid oda járjanak halászni, ahol én fogok halat. A tieid követnek engem, és megeszik, ami az enyém. Ezért haragszom rátok, és ezért süllyeszteni el olykor a csónakjaitokat és öllek meg titeket.”

Erre a férfi is felemelkedett, és így válaszolt: „Ha nem járnánk halászni, vajon honnan szereznénk friss halat magunknak?”

A szikla erre nem felelt. Mind a ketten csak veszekedtek tovább. A kőszikla kiáltott, mire sűrű eső esett, és a szél még erősebben fújt, hogy megrémítse az embert. A férfi azonban nem ijedt meg. Ezt mondta végül a kőnek: „Ha nem akarod, hogy erre halásszunk, akkor ne maradj itt. Menj és telepedj le másutt!”

Ezután az ember hazament. Másnap éjjel a kő elment Karkar másik oldalára, Vaisz Kiára, ahol is egy szép kis sziget formálódott belőle. Fehér homokpartja is lett, és fák nőttek rajta.

Ezt a szép kis szigetet ma Tualnak hívják. Sok madár él rajta, sőt még sirályok is lakják. Emberek nem élnek rajta, de az európaiak, akik Karkaron laknak, felkeresik ezt a szigetet, hogy fürödjenek, pihenjenek, szórakozzanak. Kis motorcsónakkal elmennek oda, vagy a közeli falu emberei hozzák őket át a csónakjaikon.

Az édesapám mesélte ezt a történetet, amikor tizennyolc éves voltam.

A FALUNK TÖRTÉNETE

Valamikor réges-régen, nagyapáink idejében, mindenki együtt élt ugyanazon a területen. Egy nap azonban az emberek egy része vadászni ment, a másik rész pedig halászni. Délután a halászok hazajöttek és hozták magukkal mind a halat, amit fogtak. Megfőzték a halakat, hogy legyen elegendő a nagy lakomára.

A vadászok is ejtettek vadat, de a zsákmányt azonnal megsütötték és megették. Miután befejezték az evést, csak akkor mentek haza. Semmit nem is hoztak magukkal, csak az íjakat, a nyílvevesszőket és a kutyákat. Amikor hazaértek, jöttek hozzájuk az emberek, akik halászni voltak: „Mit fogtatok, hoztatok?” A vadászó férfiak azonban azt válaszolták, hogy ők bizony nem ejtettek zsákmányt. Erre a halászó csoport vezetője a kutyák száját és lábát kezdte vizsgálgatni. Hamarosan látta, hogy az egyik kutya lába eltört, mivel egy vaddisznóval küzdött. Így hát megint megkérdezte a főnök, hogy ejtettek-e a vadászok valamiféle vadat, de a vadászok megint csak letagadták, hogy fogtak volna valamit. Erre az emberek egymásnak estek.

Ezután a mieink egy másik faluba költöztek. Elnevezték külön névvel, és úgy hívják ma is: Kea Kalo vagy Aroma.

A NAGYBÁCSI, AKI NEM EMBER, HANEM DISZNÓ VOLT

Élt valamikor egy faluban egy fiú- meg egy lánytestvér a szülőkkel. Sokáig boldogan éltek együtt a faluban, míg egy napon a lány menstruálni nem kezdett. Ekkor a bátyjával együtt bezárták egy kis kunyhóba.

Ez idő tájt nagy baj érte a falut. A disznók egyszerre elkezdtek enni a termést a kertekben, és mindenütt gödröket ástak a házak alatt meg az utak mentén. Az emberek nagyon megharagudtak, és elhatározták, hogy valamennyi disznót megölik. A disznók között volt egy nagy kan, amelynek hosszú agyaraitól mindenki félt. A falubeliek úgy döntöttek, hogy először ezt a kant fogják megölni, mielőtt a kisebb állatokat is lemészárolnák.

Egyik nap az emberek ezt a disznót a két testvér nagybácsikájának a kertjében találták. Az állatot megfogták, hazavitték, feldíszítették. Délután a falu főnöke összehívta az embereket. Megmondta nekik, hogy a disznót két nap múlva leölik és megeszik, majd meghagyta, hogy készítsenek a lakomához mindenfajta más ennivalót is.

Másnap az emberek mind elmentek a kertekbe, hogy felszedjék a megmaradt terményeket a lakomához. Csak a fiú meg a lány maradtak otthon. Nekik kellett a disznót őrizni. Ahogy figyelték, látják, hogy az állat átváltozik, és ott van előttük a nagybátyjuk. A nagybácsi odament hozzájuk, és mondta nekik, hogy ne egyenek a disznó húsból, mivel „én vagyok az a disznó, a ti nagybácsitok”. Majd hozzátette:

„Szerezzétek meg a gyomromat, és vigyétek le a folyóhoz. Ott vágjátok fel, és a belsejében majd ékszereket leltek. Ezzel díszítsétek magatokat.” Ezzel a nagybácsi már vissza is változott disznóvá. De, hogy bizonyítsa a gyermekeknek, hogy amit mondott, igaz, megrágott néhány bételdiót, és a piros lét odaköpte a házba vezető létrához.

Délután az emberek visszajöttek a kertekből. Amikor a gyermekek szülei is hazatértek, mondták nekik a testvérek, hogy ők nem fognak enni a disznóból, mivel akkor a nagybátyjukból

falatoznának. A szülők azonban nem hittek nekik, bár a gyermekek megmutatták, hogy hol evett a nagybátyjuk bételdiót és hová köpött.

Másnap az emberek megölték a disznót, és felosztották a húsát. Nagy lakomát csaptak. A lakoma után mindent eltakarítottak, és éppen el akarták dobni a disznó bendőjét, amikor a gyermekek odaszaladtak, és elmentek vele a folyóhoz. Ott azt tették, amit a nagybácsi meghagyott nekik.

Másnap rettenetesen esett, és a gyermekek féltek, mivel ár öntötte el a falut. Felmásztak a legmagasabb kókuszpálmára, és onnan nézték, hogyan emelkedik a víz szintje, és hogyan fulladnak meg az emberek, köztük a szüleik is. Néhány nap múlva az ár leapadt, és a föld megszáradt. Ez mind azért történt, mert a falubeliek megették a nagybácsit.

A két gyermek azonban életben maradt, összeházasodtak, és újra benépesítették a falut.

A nagyanyám mesélte ezt a történetet.

A CÁPA ÉS A VADDISZNÓ

Az embereknek egykor két nagy ellensége volt. Az egyik a tengerben, a másik a bozótban lakott. Ez a két ellenség a cápa meg a vaddisznó volt. Sok embert megöltek a faluból. A végén a falusiak elhatározták, hogy elmenekülnek. Így is tettek. Csak egy állapotos asszony maradt vissza, akinek nem volt csónakja, és így nem tudott elevezni.

Két fiút szült az asszony. Az egyiket „Jobb”-nak nevezte, a másikat „Bal”-nak. Amikor felnőttek, elmondta nekik a cápa meg a vaddisznó történetét. A két fiú elhatározta, hogy megöli az embereknek ezt a két nagy ellenségét. Először a vaddisznót ölték meg, utána pedig a cápát. Az emberek nagyon büszkék voltak a két fiúra, és mind visszatértek a régi faluba, ahol ezután boldogan éltek.

HOGYAN LETT BÉKÉS A MI FALUNK?

Valamikor régen az emberek nem mehettek egyik faluból a másikba, mivel mint idegeneket, megölték őket. Még akkor sem mehettek idegen vidékre, ha éheztek, vagy nem volt vizük. Ennivalót vagy vizet keresni csak nagyobb csoportban mehettek, mivel akkor a küzdelemben erősek voltak, nem lehetett őket mind megölni.

Egy napon azonban egy lány nem vette figyelembe ezt a szokást, és egyedül elment a tengerpartra. A tengerparton a szomszédos faluból egy csoport férfival találkozott. A férfiak köréje gyűltek, hogy megöljék, de egyszerre az egyik férfi ezt kiáltotta: „Ne öljétek meg az asszonyt!” Azt javasolta, hogy vigyék el a lányt a falu főnökéhez, hogy annak a fia feleségül vehesse.

Így is tettek, elvitték a lányt a főnökhöz, és elmondták neki a tervüket. A főnök beleegyezett, és meghagyta a falubelieknek, hogy nagy lakomát rendezzenek az esküvő megünneplésére. Igaz, az asszonyoknak a faluban ez sehogyan sem volt a kedvére. Tudták a szabályt, hogy senki férfi a falujukból nem vehet feleségül lányt egy másik faluból. Mivel azonban nekik is a falu főnöke parancsolt, nem tehettek mást, engedelmeskedniök kellett.

Az esküvői szertartás megtartása után a főnök vejei is ünnepeltek. A sok ünneplésnek elterjedt a híre, hallott róla a lány családja is. A lány apja üzenetet küldött a szomszéd falu főnökéhez, hogy hozza el a fiát és a családját hozzájuk, ők is rendeznek a tiszteletükre egy nagy lakomát.

Erre a főnök el is hozta a fiát is meg az új menyét is. Amikor megérkeztek a faluba, mindenki örült és kedvesen üdvözölte őket. Az emberek boldogok voltak, hogy ez az új szokás a régi helyett. És ettől fogva ennek a két falunak a lakói jó barátok lettek, nem harcoltak többé egymással, nem öldösték egymást.

Manapság pedig a különböző faluk emberei mind összeházasodhatnak anélkül, hogy ebből háborúság lenne.

AZ ASSZONY, AKIBŐL TEKNŐS LETT

Élt a falunkban egy asszony, akinek két gyereke volt, egy fiú meg egy lány. Minden család a faluban közel élt a tengerparthoz, kivéve ezt az egyet. Ők fenn laktak a hegyekben. Reggelente a férfi elment hazulról, hogy élelmet szerezzen. Az asszony főzött és vigyázott a gyerekekre.

Néha a férj jól megverte a feleségét, mert az nem főzött jó vacsorát. Az asszony sokat töprengett, hogyan is szabadulhatna ettől az élettől?

Egy nap a férfi megint korán felkelt és elment hazulról. A gyermekek meg az asszony is még aludtak. Amikor felébredtek, az asszony reggelit készített, majd azt mondta a gyerekeknek, hogy maradjanak otthon, ő meg fogta a kosarát és lement a folyóhoz. A folyónál fejére tette a kosarat, és beugrott a vízbe. A folyóban pedig nem úszott vissza a part felé, hanem követte a víz sodrását le a tengerhez. Amikor a tengerhez ért, kiemelte fejét a vízből, hogy lássa, van-e valaki a közelben. De nem látott senkit. Erre kiúszott egyenesen az óceánba és teknős lett belőle.

PIU, A SZERENCSÉTTLEN GYERMEK

Több mint száz évszázaddal ezelőtt élt egy házaspár, akinek nem volt gyermeke. Már öt éve házasok voltak és mindennel próbálkoztak: mentek varázslóhoz is, de hiába! Gyermeük nem született.

A régi történet szerint az asszony férje tudtán kívül végül is titkos próbálkozásba fogott. Egy napon öt különféle gyümölcsöt szedett. Kipréselte a levüket, ezt beöntötte egy üres bambuszszárba, és a szabadban hagyta két éjszakán át. Ezalatt egy kis bogár ugrott a bambusztartóba és megtermékenyítette a gyümölcsök levét.

Szerencsétlen módon a szegény asszony elfelejtette idejében kiüríteni a bambuszból a levét, kinn hagyta még egy fél napig. Ez alatt az idő alatt a kis bogár kettévált. Amikor az asszony bevitte délután a folyadékot a házba, észrevette, hogy az másképpen néz ki, mint az azelőtt való napon. Ennek ellenére megitta a levét, és hét napra rá várandós is lett.

A férje nagy örömmel ölelte át. Már nagyon vágyott arra, hogy lássa a születendő gyermeket. Mikor érkezett az ideje, ikrek születtek: egy fiú meg egy lány. A lányka azonban csak rövid ideig élt. A kisfiú életben maradt, de másképp nézett ki, mint a többi csecsemő. Teste a halhoz hasonlított, a végtagjai pedig a teknősbékára. A nyaka, feje olyan volt, mint a többi gyermeké.

A szülők azonban elfogadták gyermeküknek így is, hiszen olyan régen vártak már rá. Fájt ugyan a szívük, ha a fiúra néztek, de mit tehettek, belenyugodtak a történetekbe.

Megfogadták mind a ketten, hogy akármilyen nehezükre is esik, jól fogják gondozni a gyermeket, ameddig él és velük marad.

Ahogy a hetek, majd a hónapok múltak, a kisbabából nagyocska gyermek lett.

Amikor olyan ötéves korú volt, a szülők kiirtottak egy darabot az erdőből, hogy tárót ültessenek. Ekkorra a kisfiú már járt, de járása különös volt. A szülőknek elég sok idejébe és fáradságába került, amíg kis lyukakat fúrhattak a földbe, és elültethették a táródugványokat. A fiúcska szeretett volna maga is ültetni tárót, hogy aztán betakaríthassa magának a termést. Az ültetés nehéz

munkájának hamarosan vége is lett, és a táró gyorsan sarjadni kezdett.

Amikor a táró növekedni kezdett, a fiúcska, Piu, gyakran felkelt még hajnal előtt, hogy kimenjen a kertbe, és nézze, hogyan fejlődnek az ő dugványai. Gyomlálgatott körülötte, íjjal és nyíllal játszott mellette, rá is lőtt. A tárója így nem fejlődött nagyon jól. Hazafelé Piu felkeresett egy közeli tavacskát is. Így teltek a napok kertbe járással és a tavacska melletti játszadozással.

Amikor eljött a betakarítás ideje, a falusiak mind indultak a kertjeikbe. Piu, az anyja meg az apja is elindultak, de Piu valahogy elmaradt a szüleitől. Meg-megállt, hogy bújócskát játsszon a többi falubeli gyermekkel.

Amikor a szülők látták, hogy Piu nem jött velük, elkezdték a tárót kiásni nélküle. Az ő termésük szép és nagy volt. Amikor Piu tárójához értek, megálltak. Nem tudták, hogy ők ássák-e ki a gumót, vagy várjanak a gyermekre.

Néhány óra múltán elhatározták, hogy kihúzzák ők a földből a tárót, és meglepetve látták, hogy a gumó milyen rosszul fejlődött, mennyi lyuk van benne. Férgék is kikezdték. Nagyon szomorúak voltak emiatt, és kicserélték a rossz termést jóra, az övékéből.

Napnyugtakor a szülők hazatértek a kiásott táróval. Amikor megérkeztek, kezdték is a sütést. Lehúzták a táró héját, és hamar minden készen volt a mumuhoz. Amikor a kövek már vöröslöttek a tűztől, rátették mind az ennivalót, hogy megsüssék a forró köveken. Mire megsült az étel, Piu is megérkezett jókedvűen, mosolyogva.

A szülők is örültek, hogy újra látták a gyermeket. Odaadták neki a tárót, amivel kicserélték az ő gyenge termését. De Piunak nem kellett, a sajátját akarta csak. Szegény szülők vigasztalták, biztatgatták, mondták neki, fogadja el, hiszen az övé, sajnos, rosszul sikerült. De Piu nem hallgatott rájuk, hanem sírt, és ide-oda vetette magát a földön.

Az anyja erre nagyon mérges lett, és nagyon erősen megverte a fiút. Piu erre abbahagyta a sírást, de nem evett vacsorát, hanem azon a helyen, ahol azelőtt hánykolódott, elaludt. Nemsokára teljesen sötét lett, és a szülők is lefeküdtek aludni.

Másnap kora reggel Piu felkereste a tavacskát, legjobb barátját. Nem kérdezte meg a szüleitől mehet-e vagy nem, nem is szólt nekik

semmit. Amikor azok később felkeltek, akkor vették csak észre, hogy a kis Piu bizony eltűnt.

Amikor a tóhoz értek, Piu a tó vizéhez beszélt. Amikor közelebb mentek, a fiú beugrott a vízbe. Mielőtt végleg eltűnt volna a szülők szeme elől, még a következőt hallották tőle:

*Anyám, Apám,
Szenvedésem ne keserítsen,
Gyermeki álmaim valóra váltak,
Halottak országába elköltözöm,
Balsors gyermeke, eltűnök én, eltűnök,
Egymást többé nem látjuk sose, sose.*

HÁRMAS IKREK

Élt egyszer egy nagyon öreg asszony egy faluban. Olyan csúnya volt, hogy senki sem akart vele lakni, senki sem akart vele beszélgetni, senki sem akart neki ennivalót vagy ajándékot adni. Ezért egy nap elhatározta, hogy megöli magát.

Reggel korán lesétált a tengerparthoz. Az úton találkozott az ördögasszonnyal. Az ördögasszony olyan volt, mint akármelyik falusi asszony. Megkérdezte az öregasszonyt, miért olyan szomorú. Az öregasszony elmondta neki a baját. Akkor az ördögasszony varázsköveket adott neki, és azt mondta, hogy menjen haza, és tegye a köveket a háza alá. Az öregasszony úgy tett, ahogy az ördögasszony mondta.

Másnap reggel korán felkelt, és két nagyon jó vágású fiút látott ülni a háza mellett. Megkérdezte tőlük: „Mit kerestek erre? Maradjatok távol a házamtól!” De a fiúk azt felelték, hogy a főnökük küldte őket ide, és itt maradnak vele, hogy segítsenek neki. Miközben az ifjak beszéltek, az öregasszony maga is átváltozott, és csinos fiatal lány lett belőle. Az arca hasonlatos volt az ifjak arcához. Ettől kezdve együtt maradtak, és úgy éltek, mint a testvérek.

Ezért van az, hogy ha egy asszonynak hármas ikrei születnek a mi falunkban, kettő teljesen egyforma, mint azok az ifjak, de a harmadik csak hasonlít rájuk, mint ahogyan a lány hasonlított a fiúkra.

A KUSZKUSZ ÉS A FIÚ

Valamikor régen élt két fiútestvér. A szüleik meghaltak. Mindig jó barátságban élt a két fivér addig a napig, amíg az egyik vadászni nem ment és egy kis kuskuszt fogott. Hazavitte és gondozta, nevelte. Amikor az állat felnőtt, segített ennek a fiatalabbik fiútestvérnek vadászni. Bármikor mentek is, ezek ketten mindig hazahoztak valamit.

Az idősebbik fiú csak figyelte, mi történik, majd elhatározta magában, hogy megöli öccsét. Irigy volt rá a kuskusz miatt.

Ezért egyik nap azt mondta öccsének, hogy van egy másik kis kuskusz egy közeli fán. A fiatalabbik fiú elhitte, és felmászott a fara. Amikor elérte a legalsó ágakat, az idősebbik fiú varázsszavakat kezdett mormolni, és a fa nőni kezdett, egyre nagyobb és nagyobb lett. Olyan nagy lett, hogy a fiú nem tudott többé lemászni róla. Ott kellett maradjon a fán. Az idősebbik testvér elégedetten hazament, de otthon sehol sem találta öccse kuskuszát. Amikor néhány nap múlva visszatért a fához, azt hitte, öccsét már halva találja. Az öccse azonban nem halt meg. Sőt, jól táplálóknak és egészségesnek látszott! A kuskusz etette, látta el minden jóval.

Az idősebbik fivér nagyon szomorúan ment haza. Tudta most már, hogy később még nagy bajok fogják érni büntetésül, amiért ilyen gonosz volt.

A HALLÁ VÁLTOZOTT LÁNY

Valamikor régen élt egy férfi meg a felesége. Már sok éve éltek együtt, de gyermekük mégsem született. A férfi megkérdezte a feleségétől minden egyes nap: „Mi van veled, hogy neked nem lehet gyermeked?” Az asszony nem válaszolt semmit. Az egyik nap azonban azt mondta a férjének, hogy várandós valamivel, ami mindkettőjükből eredt. A férfi nem jött rá ebből a feleletből, hogy az asszony azt mondta: gyermeket vár.

Aztán kilenc hónap múlva született egy édes kislányuk. Az arca kerek volt és szép. A férfi meg az asszony is nagyon boldogok voltak. A gyermek növekedett, és amikor négyesztendős lett, az anyja megengedte neki, hogy a ház körül játsszon, de a lelkére kötötte, hogy ne menjen el messzire. Ahogy jobban növekedett, a szülők egyre szigorúbbak lettek. Az apja meghalt, ami a kislányt nagyon elszomorította. Az apja ugyanis nem volt hozzá annyira szigorú, mint az anyja.

Egy reggel az anyja kijelentette, hogy a kertbe kell menniük. Azt is mondta, hogy keményebben kell most már dolgozni, mint azelőtt, mivel meghalt az apa, és ezért nekik kell egyedül minden szükségességet megtermelniük és hazavinniük. Délután, miután hazamentek, az anyja megengedte a kislánynak, hogy játsszon, ameddig ő főz, de megint mondta neki, hogy ne menjen messzire. A lány azonban lement a tengerhez. Az anyja meglátta, visszahívta és jól megverte, amiért ilyen messzire elment. Azután a kezébe nyomott egy kókuszdióhéjat és ráparancsolt, hozzon abban neki tengervizet. A lány újra lement a tengerpartra. Ott a kókuszdió héját az álla alá szorította, a lábát összetette és beugrott a vízbe. Hallá változott. Ma is ott él a tengerben, a falu közelében.

A falusiaknak igen csendben kell lenniük, ha látni akarják, mivel nagyon hamar észreveszi a rá leselkedő veszélyt. Különösen, ha kicsinye is van. Ha egy fiatal halat fogsz, láthatod, hogy melle van és valami lóg az álla alatt. Amikor elérkezik az ideje, hogy meghaljon, hangosan felsír.

Magad is találhatsz ilyen halat, és láthatod, hogy igazi hal, de igen ritka.

KINIMAI

Élt egyszer a falunkban egy ember, akit úgy hívtak: Kinimai. Idős ember volt már, a falu feje. Egy nap összehívta a falu embereit, hogy megbeszélje velük, hogyan lehetne a helységet jobban rendben tartani. Meghagyta csaknem minden családnak, hogy új házat építsen, és hogy a falu körül is irtsanak, gyomláljanak: hozzák a környéket rendbe! Megmondta nekik, hogy komolyan gondolja, amit mond, mivel a falu nem fejlődik úgy, ahogy kellene.

Kinimai kiválasztott néhány férfit, akiknek az volt a kötelessége, hogy bejárják a falut, és figyeljék, hogyan dolgoznak az emberek. El is érte, hogy mindenki nagyon keményen dolgozott, de megígérte azt is, hogy a munka végeztével nagy ünnepséget fog rendezni.

Megnyugtatta az embereket, hagyják csak órá az ennivaló beszerzését: gondoskodik ő disznóról, szágóról, halról és mindenféle másról. Azt mondta, hogy van neki egy varázserejű dobja, és ez a dob majd mindent elkészít idejében a nagy ünnepre.

Az emberek befejezték a munkát, és másnap este elkezdtek táncolni. Kinimai pedig megverte a dobot, és ahogy ütötte, minden, ami szükséges volt a mulatsághoz, sorjában megjelent. Akkor megkérte az embereket, hogy üljenek le, és lássanak hozzá az evéshez. Valamennyien fáradtak és éhesek voltak, de volt eleget enniük. Mindenki csodálkozott, hogyan is tudott Kinimai ennyi ennivalóhoz jutni. Keresték a varázsdobot is, de azt Kinimai már jól elrejtette. Így aztán senki sem tudja ma sem, hogyan is termett elő mindaz a sok ennivaló.

Amikor az emberek befejezték a lakomát és körülnéztek, látták, hogy milyen kedves és szép lett a falujuk. A házak mind újak és tiszták voltak, és a házak előtt illatos virágok nyíltak. Sok gyermekük is született nemsokára, és most már boldogan, megelégedetten élhettek.

A DENEVÉR TÖRTÉNETE

Nagyon-nagyon régen volt egy ember, aki két asszonyt vett el feleségül. Hamarosan mindkét nő várandós lett. Minden alkalommal, amikor vadászni ment, bandikotot és malacot hozott haza számukra. Egy nap, amíg oda volt, mind a két asszony megszülte a gyermekét. Az egyiknek kisfia, a másiknak kislánya született. Délután a férj hazatért, és mint mindig, hozta a vadászsákmányt. Amikor meglátta az asszonyokat a gyermekekkel, nagyon megörült.

Az ételt odaadta a feleségeinek, de mert a kisfiút szerette jobban, több ennivalót adott a fiú anyjának, mint a kislány anyjának. Később pedig, amikor vadászni ment, csak a fiú anyjának hozott ennivalót, a lány anyjának nem. Ezért aztán egy éjjel ez a felesége meg a lánya denevérré változott, és elrepültek otthonról.

AZ ASSZONY, AKINEK MADÁRGYERMEKE SZÜLETETT

Valamikor, nagyon régen, egy csomó lánytestvér élt együtt. Egy nagy házban aludtak. Mind igen dolgozós volt: reggelenként a kertbe mentek, vagy rákot, kagylót kerestek. Két csoportra oszoltak, úgy dolgoztak. Az egyik lány, a legfiatalabb, nagyon csinos volt.

Egy nap két ifjú meghallotta, hogy sok lánytestvér él együtt egy szigeten. Elhatározták, hogy odamennek. Amikor odaértek és meglátták a lányokat, mind a ketten beleszerettek a legfiatalabb lányba.

Amikor ezt megtudták a lányok, összegyűltek, hogy megbeszéljék, mi legyen a legfiatalabb testvérükkel. Végül is úgy döntöttek, hogy a legkisebbet csónakkal elviszik egy távoli szigetre.

Azon a szigeten egy mangófa nőtt: sok-sok érett gyümölcs volt rajta. Azt mondták a legfiatalabb lánynak: „Mássz csak fel a fára, és szedjél nekünk gyümölcsöt!” Mikor a lány felért a fa tetejére, nővérei mind a csónakhoz szaladtak és hazaeveztek. A szegény lány lejtett a fáról, és hívta őket, de hiába. Nem jöttek vissza. Otthagyták a szigeten.

Ott maradt, és egy napon kis madárfiókája született. Addig etette a kis madarat, míg nagy madár lett belőle. Egy nap ez a nagy madár elhatározta, hogy hazaviszi az anyját. De az anyja félt, hogy nem bírja, leejti őt. A madár erre ezt mondta: „Ha attól félsz, hogy leejtelek, először elviszek az otthonodba egy nagy követ, aztán visszajövök érted.” És ezt is cselekedte.

Visszajött az anyjáért, és elvitte magával vissza a házhoz. Letette a verandára. Mindenki csodálkozott a faluban, amikor meglátta. Nagy mulatságot rendeztek a tiszteletére.

A nagyapám mesélte ezt a történetet.

A DELFINNÉ VÁLTOZOTT FIÚK

Élt egyszer a tengerparthoz közel egy csapat fiú a szüleivel. A fiúk gyakran kiúsztak a tengerre. A szülők gyakran figyelmeztették őket, hogy ne ússzanak ki túl messzire, mert egyszer delfinné változhatnak.

Egyik nap nagyon jó idő volt. A nap melegen sütött, és a fiúk elhatározták, hogy kimennek úszni a tengerre. Összeszedtek mindent, amire szükségük volt, és lementek a homokos tengerpartra. Ahogy a vízhez értek, bementek és úszni kezdtek. A víz frissen simogatta a bőrüket.

Úsztak és úsztak. És egyszerre csak olyan messzire jutottak, hogy nem tudtak többé visszaúszni. A bőrük pedig változott: fekete lett és csuszamlós. A fiúkból delfinek lettek.

Később a szülők is a tengerpartra mentek és keresték gyermekeiket. De nem találták meg többé a fiaikat, hiszen azokból közben delfin lett. A szülők nagyon elszomorodtak, és hazamentek.

A TEKNŐS

Ezt a történetet a nagyapám mesélte, amikor tízéves lehettem.

Volt egyszer a falunkban egy asszony, aki ikrekkel volt várandós. Amikor elérkezett az ideje, lesétált a partra és két gyermeket szült, egy fiút és egy lányt. A köldökzsinórt elvágta egy kagylóval, letette a gyermekeket a homokra, és ment haza, hogy hozzon egy hálótarisznyát, amelybe majd beleteszi az ikreket. Amíg oda volt, egy teknős úszott arrafelé, és zajt hallott. Csodálkozott, honnan jön a zaj, és addig mászott ide-oda a parton, míg meg nem látta az alvó ikreket. Nézte őket egy ideig, majd felkapta a kisfiút, és elvitte magával a tenger alatti otthonába.

Nemsokára visszajött az anya a kicsikért. Mennyire kétségbe volt esve, amikor látta, hogy egyik gyermeke eltűnt! Nagyon kesergett. Leült a partra, szemben a vízzel, és sírt. Nem tudta, hogy a teknős vitte el a kisfiút. Ott maradt a parton, míg le nem szállt a nap. Akkor hazatért a kislánnyal. Senki a faluban nem tudta, hogy ikrei születtek, és hogy a kisfiú elveszett.

Jól gondozta a kislányt, aki felcseperedett, és csinos nagylány lett. Az egész falu csodálta. Olyan szép volt, hogy az anyja nem is engedte sehová egyedül. Senki nem érhetett hozzá a lányához. Emellett igen dolgos lány is volt.

A fiú, akit elvitt a teknős, az is felnőtt. Jóképű, egészséges, erős legény lett. Az apjával élt a tenger vize alatt. Egy napon az apja elmondta neki, hogyan is kerültek össze. Ezután egyik éjjel megkérdezte a fiú az apjától, kimehetne-e a tengerből, hogy lássa az anyját és a világot? Az apa először hallani sem akart róla, de az ifjú addig kérlelte, míg végül beleegyezett. Választott egy napot, és arra mindent elő is készítettek, amire a fiúnak szüksége volt.

Másnap reggel a fiú felkelt, indulásra készen. Amikor elérte a tenger felszínét, megszártkozott a napon. Amíg sütkérezett, észre sem vette, hogy valaki ott járt vízért. Amikor aztán körülnézett, egyszerre csak maga előtt látta lánytestvérét. A lány azonnal beleszeretett, és vitte magával a faluba, az anyjához, hogy elmondja neki, hogyan is találkoztak. Másnap a falu emberei mind összegyűltek, megbeszélték a dolgot, és úgy döntöttek, hogy a

fiatalok összeházasodhatnak. Össze is házasodtak, és nagyon boldogan éltek egymással.

A fiú nem is tért vissza soha többé apjához, hogy a tengerben éljen.

TUMU, A HATALMAS ÓRIÁS

Élt valamikor egy család Pápua keleti partvidékén. Nagy szárazság sújtotta egyszer azt a területet, és nem volt a családnak semmi ennivalója. Így a férfi így szólt a fiához: „Szedd elő a vadászfelszerelésed, holnap vadászni megyünk, különben éhen pusztulunk.”

Másnap, mind a ketten, az apa meg a fiú is, elindultak délkeleti irányba Tumu vad birodalmába. Amikor megérkeztek a vadászterületre, azt mondta az ember a fiának: „Maradj itt, amíg én beljebb megyek vadászni. Visszahozom majd ide, amit fogtam és mindent hazaviszünk.” Mielőtt elindult, még egyszer visszafordult a fiához, és figyelmeztette: „Ne szólíts, amíg vissza nem tértem!”

Déltájban a fiú éhes lett, és elfelejtette, amit az apja mondott. Elkezdte szólíthatni, hívogatni az apját. Egyszerre csak hangokat hallott a fák közül, a bozótból. A hangok egyre erősödtek, és a fiú rettenetesen megijedt. Kiverte a verejték is. Remegve keresett magának búvóhelyet a magas fűben. Ott várakozott, sápadozott csendesen magában. Már majdnem feladta a menekülés reményét, amikor végre az apja visszaérkezett. Amikor az apja meglátta, felkiáltott: „Fiam, fiam, biztonságban vagy már. Megmenekültél Tumutól, a hatalmas óriástól!”

Vállukra vették az elejtett állatokat, és elindultak hazafelé. Mögöttük azonban ott ment az óriás is, aki a férfinak bátyja volt, a fiúnak pedig a nagybátyja. Az apa tudott erről a kíséretéről, de a fiú nem. Este egy kunyhóhoz értek. Ott megsütötték a vadhúst, félrerakták, majd alváshoz készülődtek. Az apa azonban csak úgy tett, mintha aludna. Látta a szellemet, amelyik el akarta ragadni tőle a fiát. Amikor a szellem a kunyhó ajtajához jött, az apa elkapta a lábánál fogva, és a szellem a földre zuhant. Akkor az apa fát kötözött köréje, és nagy tüzet rakott. A szellem elégett. Ez lett a vége a hatalmas óriásnak, Tumunak.

Másnap mind a ketten hazaértek az éhező családhoz. Ennivalót adtak mindegyiküknek, és azután boldogan éltek.

A BOSZORKA TÖRTÉNETE

Valamikor régen élt a falunkban egy öreg boszorka. Ott lakott a hegyek mögött. Nem volt gyereke, csak férje. Egyik nap sétálni ment. Találkozott egy fiatalemberrel, aki kislányával járt arra. Mivel a boszorkának nem volt gyermeke, arra gondolt, hogy ehhez a férfihoz szívesen menne feleségül, és akkor övé lenne a kislány is. Megkérdezte a férfit, hogy meglátogatná-e őt a házában, és magával hozná-e a kislányát is? A fiatal férfi azonban nem akart menni, mivel félt, hogy a boszorka ártani fog neki. Ezt válaszolta: „Ki vagy te, hol laksz, és mit akarsz tőlünk?”

Az öreg boszorka erre nem tudott mit válaszolni. Így a férfi és a gyermeke elment. Az öregasszony nem tudta, mit csináljon. Annyira elkeseredett, hogy felakasztotta magát egy fára, és meg is halt az erdőben.

Így aztán nincs is több boszorka a falunkban.

HOGYAN VÁLTOZOTT EGY MADÁR EMBERRÉ?

Élt egyszer egy család. Egy nap a szülők elhatározták, hogy elmennek és meglátogatják barátaikat meg rokonaikat, akik éppen mulatságot tartottak. Két lányukat otthon hagyták. Amikor a lányok egyedül voltak odahaza, rendszerint kiültek pihenni a ház elé. Most is ott ültek, és ahogy pihentek, látják, hogy egy nagy madár nézi őket egy közeli kókuszpálmáról. Az idősebbik testvér rászólt: „Ha ember vagy és nem madár, akkor levágsz nekem egy kókuszdiót a fáról és ledobod.” De ahogy a madár ezt meghallotta, elrepült.

Néhány nap múlva újra visszajött. Megint csak odaült a fára, és nézte őket. A lány megint ugyanazt mondta neki, amit legutóbb. Ahogy a madár meghallotta, elrepült.

Egy idő múlva a lányok úgy gondolták, lemennek a tengerparthoz, hogy megnézzék, jönnek-e már a szüleik. El is mentek, de a szülők helyett csak egy férfit láttak, aki egyre közeledett feléjük. Kezében vitte íját és a nyilait, és nagyon csinos volt. Odament egyenesen a lányokhoz, és megkérte, hogy valamelyikük hozzon neki vizet. Mind a két lány azonnal beleszeretett a férfiba, és elkezdtek veszekedni, ki is hozzon neki vizet. Az idősebbik lány végül is rászólt a fiatalabbra, hogy menjen ő a vízért. Még vitakoztak egy kicsit, de a végén a húga el is ment. Mikor visszajött, mindenütt kereste a nővérét, de nem találta sehol. Az elment a férfival, aki azelőtt madár volt, nem ember.

AZ ÖRDÖGEMBER MEG A KISLÁNY

Élt egyszer egy ember, a felesége meg a kislányuk. A kislány mindig pajtásaival játszadozott. Amikor anyja esténként hazahívta, hogy menjen aludni, gyakran nem figyelt rá, hanem csak tovább játszott. Végül egyik este, amikor a lányka megint csak nem jött haza időben, anyja bezárta az ajtót, és lefeküdt aludni.

A kislány később hazament, és kopogott, majd dörömbölt az ajtón, de semmi választ nem kapott. Nem tudta, mit csináljon, mivel pajtásai már mind otthon aludtak. Egyedül a disznók voltak kinn: békésen aludtak a ház alatt. A lányka odament közéjük, és lefeküdt, elaludt. A hold fényesen sütött.

Nyugalmas, szép éjszaka volt.

Később azonban, amikor a kislány már mélyen aludt, arrafelé ment fatáljával az ördögember. Ennivalót, főleg húst keresett magának. A ház alá is benézett, ahol a lányka aludt. Először nem vette észre a gyermeket, de a kislány karperece megcsillant, mivel visszaverte a hold fényét. Ó, az ördögember nagyon megörült, amikor meglátta. Milyen jó falat! El akarta vinni a kislányt, hogy a felesége majd megfőzze. Rátette a kis alvót a fatáljára, és már vitte is magával a bozót sűrűjébe. Közben a kislány felébredt. Amikor észrevette, hogy milyen különös helyre került, beleszart a táliba. Addig-addig, amíg az egészen megtelt. Aztán körülnézett, nem találta-e valahol egy kötelet. Látott is hamarosan: ott lógott egy közeli fáról. A kislány elkapta, majd gyorsan felmászott a kötélre a fára, és ott maradt elbújva. Közben az ördögember is aludt egész reggelig. Amikor felébredt, látta a tálat tele szarral. Gondolta is magában, milyen haszontalan ez a gyermek, de biztosra vette, hogy még ott van a közelben. Ment is, hogy megkeresse.

Otthon a lányka szülei is felébredtek. Látták, hogy a gyermek nincs sehol. Keresni kezdték. Megkérdeztek mindenkit, látták-e a kislányt? A végén meglátták az ördögember lábnyomait. Azt követték, amíg eljutottak a házáig. Megtalálták mellette a kislányukat is, és hazavitték.

A lányka tanult ebből. Ezek után engedelmes volt. Mindig rögtön hazasietett, ha az anyja szólította.

AZ ELVESZTETT FIÚTESTVÉR

Ezt a történetet az apám mondta el.

Valamikor régen élt két fiútestvér. Meghaltak a szüleik, így csak kettesben éldegéltek. A falubeliek azonban szerették őket. Egyik nap a két fiú elhatározta, hogy elmennek a bozótba vadászni. Húst akartak enni. Már késő délután volt, amikor elindultak. Nemsokára éjjeli szállásra való alkalmas helyet kellett keresniük. Az idősebb fiú meglátott egy nagy üreget egy hatalmas fatörzsben. Ebbe az üregbe bemászott először a fiatalabb fiú, majd az idősebbik. De az idősebb túl nagy volt, a lába kilógott a lyukból.

Az éjszaka közepén, mialatt melyen aludtak, odament egy gonosz szellem. Ezt mondta:

„Ó, milyen jó ételszagot érzek!” Ezután letörte az idősebb fiú lábujjait, majd a lábfejét, majd a lábszárát, a combját a tomporát, a derekát, a mellkasát, az egész testet, és megette. Csak a fiú feje maradt meg. A fiatalabb fiú ugyanis erősen szorította magához a fejet, és azt a gonosz szellem már nem tudta magához venni.

A szellem nagyon jóllakott, és lassan továbbment. A fiatalabb fiútestvér kimászott az odúból és követte, míg a szellem búvóhelyéhez nem ért. Akkor úgy gondolta, hogy hazamegy, mivel a bátyja segítségével nélkül bizony nagyon sok munka várta otthon. Bekente testét iszappal, sárral, és keservesen sírt. A jajveszékelésre odajöttek az emberek, de nem is tudták, hogy az idősebb vagy a fiatalabb fiú van-e előttük. Aztán jobban megnézték, és látták, hogy a fiatalabb fiú az, aki sír.

A fiú abbahagyta a zokogást, és elmondta az embereknek, hogy mi történt a bátyjával. Az emberek erre mind felkerekedtek, és visszamentek vele a bozótba, hogy megküzdjenek a gonosz szellemmel. A szellem aludt, és nem tudta, mi készül ellene. Az emberek nagy tüzet raktak, és abban elégett, meghalt a szellem. A tűz megégette a gyomrát, a gyomor egy nagyot szólt, és kipukkadt. Ilyen módon végeztek a szellemmel.

A fiatalabbik fiú ezek után továbbra is ott élt a faluban, és boldogan élt, míg meg nem halt.

A FOLYÓNK TÖRTÉNETE

Ezt a történetet az apám mesélte.

Élt valamikor két lány a faluban. Halászni jártak a folyóra. Az idősebbik lány a parthoz közel szokott halászni, a fiatalabbik pedig a folyó közepén. A folyóban élő kígyó sárga virágokat dobált a fiatalabb testvér felé, és az egyik virág a lány melléhez ért. A lány magához vette ezt a virágot. Amikor befejezték a halfogást, mind a ketten hazamentek.

Otthon az idősebbik megkérte a fiatalabbat, hogy menjen tűzrevalóért az erdőbe. A fiatalabbik el is ment, de amíg fát szedett, a hálóját lerakta. Amikor visszament a hálóhoz, egy kígyót látott mellette. A kígyó aludt, de a lány mégis nagyon megijedt, és kiáltott a nővérének, de az nem hallotta, mert nagyon messze volt. Ezután a lány hazasietett, de a kígyó utána kúszott. Bement a lány a házba, de a kígyó utánament. Kiszaladt a lány a házból, körbefutott a faluban, de a kígyó mindenüvé követte. A végén a lány elment a nagybátyja házához. Ez a ház magas cölöpökre épült, és a kígyó ide nem tudott felmászni. A háztól azonban nem maradt el. Lefeküdt a ház alá aludni, míg végül a nagybácsi a következőket mondta neki: „Menj most haza, a saját lakóhelyedre. Később gyere vissza, úgy, ahogyan illik, és kérjed a lányt feleségül. Hozzad adjuk feleségül.”

A kígyó erre hazament, de már másnap jött is vissza leánykérőbe. Nagy lakomát csaptak. Amíg a kígyó várta, hogy jöjjön a menyasszony, feldíszítettek egy öregasszonyt, hogy majd az megy el a kígyóval a fiatal lány helyett. A kígyó azonban észrevette a csalást, és csak a saját választottját akarta. Végül is hozzáadták a lányt.

Elmentek együtt a folyóhoz, a folyó alatti faluba. Először meg kellett azonban várják, hogy a folyó kiszáradjon. A faluban a kígyó anyjával találkoztak. Nagyon mérges volt, és rákiáltott a fiára: „Ez a lány a testvéred, és te tudtad ezt! Miért vetted el feleségül?” Veszekedtek, majd össze is verekedtek. Az anya továbbra is nagyon haragudott a fiára. Egy napon, amikor a kígyó vadászni ment, a felesége meg oda volt, hogy meglátogassa a sógornőjét, a kígyó anyja elégette a fia ruháját. Erre a fiú meghalt. A feleségét a kígyó

anyja hazaküldte. A fiatalasszonynak azonban gyermekei születtek a kígyótól. Ezek és leszármazottaik is rokonai a folyónak. A folyó nagyon jól ismeri őket, tudja, ki a rokon és ki nem. Ha rokon megy a folyóba, nem kapja el, nem öli meg. Az én szüleim rokonai a folyónak, és ezért a folyó mindannyiunkat nagyon jól ismer.

GUMUSZU ÉS A GONOSZ SZELLEM

Valamikor réges-régen nagy mulatságot rendeztek egy faluban. Meghívták erre a mulatságra a szomszédos falu lakosait is, hogy jöjjenek el táncolni és énekelni. Késő délután el is mentek mind a szomszéd faluból a mulatságra az asszonyok meg a gyermekek is a férfiakkal, csak egyetlen ember, Gumuszu maradt otthon. Ahogy ott ült a háza előtt, minden nyugalmas és csendes volt. Ő maga szomorú gondolatokkal volt elfoglalva. Egyszerre csak egy kutya jelent meg a ház háta mögött, és megette mind a csontot, ami oda volt szórva.

Az ember azt hitte, hogy a kutya valamelyik szomszédjáié. Ezért felkelt, és így szólt: „Te kutya, miért nem követed a gazdádat és mész a másik faluba, ahol a tánc van és ahol megehetnéd a nagy disznócsontokat, amelyeket az emberek szétdobálnak.” A kutya azonban nem hallgatott rá, csak tovább ropogtatta a csontokat. Erre az ember dühös lett, és elkergette az állatot. A kutya elszaladt, be a dzsungelba. Az ember meg visszatért a házába, és lefeküdt aludni.

A kutya azonban nem volt valóságban egy kutya. Egy maszalai volt, vagyis egy gonosz szellem, amelyik kutya formájában jelent meg.

Amíg az ember aludt, a kutya visszatért, de egy egész csomó szellemet hozott magával. Ezek mind odagyűltek az ember köré, és tanakodtak, hogy mit csináljanak vele. Egyikük azt mondta: „A legjobb lenne, ha kihúznánk ennek a háznak a tartóoszlopait, és az embert a házával együtt vinnénk el!”

Erre ki is húzták a tartóoszlopokat, és elvitték magukkal a házat meg az embert a legsötétebb dzsungelba.

A szegény ember nem vett ebből észre semmit. Mélyen aludt. Egyszerre azonban a gonosz szellemek beleakadtak a sűrű indák közé, és nem tudtak továbbmenni. Sugdolózni kezdtek egymás között, mitévők legyenek? Az ember felébredt, és azonnal látta, hogy az ellenség csapdájába esett. Szomorúan kuporgott a házában, és azon törte a fejét, hogyan tudna elmenekülni. Már messze voltak a falujától, sokat mentek. Ezt abból látta, hogy a ház tetején alig maradt szágólevél, és a gerendák is repedeztek.

Az ember csendesen, óvatosan felállt, hogy valami kijáratot találjon magának. Végül is ráakadt egy inda végére, ami egy lyukon keresztül lógott be a házba. Minden mozdulatára ügyelve felmászott az indán, ki a nyíláson, át a házból, rá egy nagy fára. Mindig magasabbra és magasabbra mászott, míg elérte az utolsó ágat, és arra szép csendesen ráült. A gonosz szellemek mindezt nem vették észre. Jókedvűen mentek tovább az úton. Később a ház összeomlott, és a szellemek összefutottak, hogy megfogják a férfit, de a ház üres volt már.

Az ember közben a fa tetején rájött arra, hogy nincs is olyan messze a falutól, ahol a táncmulatságot tartják. Hallotta, ahogyan a férfiak és nők énekelnek. Közben azonban a maszalaik is észrevették, hogy zsákmányuk eltűnt. Jöttek vissza az úton, és rátaláltak az emberre. Az ember azonban lehántotta a fa kérgét, és hangyák ezreit burkolta be a levelekbe. Amikor a gonosz szellemek fel akartak mászni az emberért a fára, nem tudtak, mivel a kéreg nélküli fa csúszós volt. Amikor végül egyiküknek mégis sikerült Gumuszu közelébe férkőznie, a férfi az egyik csomag hangyát rádobta és segítségért kiabált.

A táncmulatságon az emberek mind jól érezték magukat. Egy öregasszony azonban egyszerre csak megállt a falu végén, és felfigyelt a segélykiáltásra. Nem tudta azonban, pontosan miről is lehet szó, olyan nagy volt körülötte a zaj. Mégis szaladt, és elmondta az embereknek, hogy úgy gondolja, valaki segítségért kiáltott. Az emberek erre mind elhallgattak, füleltek, körülnéztek. Valaki azt is megkérdezte, hogy amikor elindultak hazulról, maradt-e valaki a faluban? És akkor látták, hogy igen, Gumuszu nem volt köztük.

A kiáltásban felismerték a hangját, és a férfiak a hang irányába mentek. Amikor a gonosz szellemek látták a közelgő embereket, levéllé, virággá, bokorrá változtatták át magukat. De késő volt: az emberek már felismerték őket. Össze is szedték és elégették mind a növényeket, kivéve azt az egyet, aki Gumuszu után mászott a fára. Amikor ez a szellem látta, hogy a barátait égetik, sírni kezdett. Könnyei rápotyogtak a fa leveleire. Ezeknek a könnyeknek a nyomát ma is láthatod az ilyenfajta fák levelein.

Ez egy igaz történet, és az öregemberek mesélték el az apámnak, aki pedig nekem mondta el.

POLO ÉS FIA, RUGU

Egy nap Polo fiával kiment a kertbe. Rugu csak egyhetes volt. Polo, az anyja, betette Rugut egy kosárba, és elment, hogy tárót ásson ki a földből. Míg ásott, Rugu sírni kezdett. Hosszú ideig sírt, míg végül egy felette repülő sas a sírást meghallotta. Lerepült a fiúhoz, és ezt gondolta: „Az anyád talán nem is akar megtartani, ezért hozott ide és hagyott magadra.” Erős karmaival megragadta a kosarat, és a kisgyerekekkel messzire elrepült, arra a hegyek felé.

Néhány óra múlva jött az asszony, hogy megnézze a kisfiát. De nem látta sehol. Kereste a bokrokban, a fák alatt. Végül sírni kezdett, majd, mivel késő lett, hazament.

Amikor hazaért, látta, hogy a férje sült halat vacsorázik. Kérdezte a férfit, miért sír? Először meg sem tudta mondani, annyira el volt keseredve, de később mégis elmondta, hogy mi történt. A férfi nagyon megharagudott az asszonyra. Aztán úgy gondolta, hogy bizonyára a szellemek vitték el a fiút, és ő is sírt. Ahogy telt az idő, mind a ketten elfeledkeztek a gyermekről. Azt gondolták, hogy meghalt.

De Rugu élt. A sas vigyázott rá, amíg fel nem nőtt. Még beszélni is megtanította. Egy napon azután elmondta neki, hogy mi történt, amikor Rugu egész kicsi volt, és hogy valójában kik a szülei. Rugu erre megkérte a sast, engedje el, hogy megismerhesse szüleit. A sas beleegyezett. Másnap már el is indultak. A sas előrerrepült, Rugu követte. Órákon át repültek, le a hegyekből egyenesen ahhoz a faluhoz, ahol a szülők éltek. A sas ott keringett a házuk felett.

Aztán megállt a levegőben, és így szólt Ruguhoz: „Menj, kopogj az ajtójukon, én majd itt várok.”

Rugu kopogott. Az anya nyitotta ki az ajtót az idegennek. Rugu megkérdezte tőle: „Te vagy az anyám?” És elmondta az anyjának, hogy régen, amikor ő még csak egyhetes volt, és kivitte a kertbe, akkor a sas elvitte magával, mert olyan keservesen sírt. Rámutatott a sasra, amelyik ott volt a közelben, és ezt mondta: „Te meg az a madár vagytok az én anyám.” Az anya hívta a férjét, és azt mondta neki: „Visszaérkezett hozzánk a fiunk!” Az apa odajött, megölelte, üdvözölte.

Néhány napon belül az egész faluban elterjedt a hír Rugu visszatéréséről. Jöttek a falusiak mind, és nagy lakomát rendeztek, hogy hazaérkezését megünnepeljék. Sok ajándékot hoztak a sasnak is. Énekeltek, táncoltak. Azután eljött az idő, hogy a sas visszatérjen a fészkéhez. De mielőtt elrepült, megmondta Rugunak, hogy olyan gyakran jön majd látogatóba, amilyen gyakran csak tud. Rugu sírt, amikor a nagy madár elrepült messze a hegyek közé.

AZ ÖREGASSZONY, AKI HULLÁMMÁ VÁLTOZOTT

Valamikor régen élt egy öregasszony a lányával és annak a férjével. Nem messze a tengertől egy folyó mellett laktak. Egy szép napon elhatározta az öregasszony, hogy elmegy a családjával halászni. A folyót követve mindannyian lementek a tengerhez.

Homokos volt a tengerpart, és a korallok közel voltak a parthoz. A hullámok nekicsapódtak a korallnak és ez nagy zajt okozott. Úgy hangzott, mintha dobot vertek volna. Az öregasszony táncolni kezdett, és táncolt, egyre csak táncolt. A hullámok pedig tovább csapódtak a korallnak, és az öregasszony egész éjjel és egész nap táncolt. A lánya próbálta megállítani, de nem tudta. Végül az öregasszony maga is hullámmá változott.

HOGYAN VESZTETTE EL TONGKUI A FEJÉT?

Egy kis szigeten élt valamikor egy házaspár. A férfit Pimpalnak, feleségét Mortonnak hívták. Két fiuk is volt, Tongkui és Mai. Csak nagyon kevés ember élt azon a szigeten, így az élet is igen csendesen folydogált. Senki nem mert messzebbre menni, és alig ismertek néhány más helységet a közelben.

Egy szép napos reggelen Tongkui annyira megéhezett, hogy elhatározta, elmegy messzebbre, valami ennivalót találni. Útnak indult, és a bozótban aludt.

Mélyen aludt, és így nem vette észre, hogy egy hatalmas óriás közeledik feléje. Az óriás Tongkuit olyan hatalmas óriássá változtatta, mint saját maga, aztán ráparancsolt, hogy menjen haza a szüleihez. Ahogy ment hazafelé, gyümölcsöt látott egy fán, és próbált szedni belőlük. De nem érte el őket. Látta, fel kell értük másszon a fára. Óvatosan levette hát a fejét, odatette a fatörzs mellé, és a fára csak a törzsével meg a lábával mászott fel.

A fej intette: „Tongkui, Tongkui, vigyázz nagyon a fejedre, és ügyelj arra is, hogy a gyümölcsök ne üssenek meg!”

Tongkui az intelmekre mindig csak ezt felelte: „Tudok én vigyázni a saját fejemre!”

A hatalmas óriás közben meghallotta, mit mondanak, és rohant, hogy az övé legyen a fej. Tongkui nem is vette észre, hogy az óriás már ott is áll a fa alatt, és az ő fejét keresi. Válaszolgatott a fejnek továbbra is a fa tetejéről, de a fej hallgatott.

Amikor végül Tongkui lemászott a fáról, látta, hogy a feje nincs már ott, ahol hagyta. Az óriás ellopta.

Szaladt, amilyen gyorsan csak tudott, és látta nemsokára, hogyan viszi az óriás az ő fejét. Később látta azt is, ahogy az óriás egy nagy üstbe teszi a fejét a tűzhely fölé. Aztán elment az óriás a kertjébe, hogy onnan különböző főzelékféléket, tárót, yamot, banánt hozzon a nagy lakomához.

Szegény Tongkui ekkor odafutott, hogy kivegye a fejét az üstből. Kivette a fejet, visszaváltozott emberré, és rohant haza a szüleihez. A szülők nagy lakomát csaptak örömben. Mai, a fivére is igen örült, amikor Tongkuit viszontlátta. Mindannyian jól ettek, és

táncoltak egész éjjel. Közben Tongkui mesélgette nekik kalandjait az óriással, hogyan csapta be a szörnyet, hogyan vette vissza tőle a fejét, hogyan változott vissza megint emberré.

EGY ASSZONY MEG A LÁNYA

Valamikor régen, a nagyszüleink idejében, élt az én falumban, Salamauában, egy asszony, akinek volt egy gyönyörű lánya.

Egy napon mind a ketten kimentek a kertbe, és ott gyomlálták a gazt. Gyomlálás közben a szép lány egy hangra lett figyelmes, ami a háta mögül, a bozótból jött. A hang olyasfajta volt, mint amikor füttyül valaki, majd mintha rálépett volna egy száraz ágra és az eltörik. Megfordult a lány, arrafelé nézett, és egy nagyon jóképű fiatal férfit látott a sűrűben állni.

Nem szólt semmit az anyjának, hanem kijelentette, hogy bemegy a bozótba, mivel valami zöldségfélére van szüksége. Az anyja beleegyezett, de kérte, hogy siessen, és még hazatérésük előtt legyen újra a kertben.

A lány a bozótba ment, hogy új barátjával találkozzék. A férfi azonban valójában szellem volt, aki csak férfi alakban mutatkozott meg. Amikor a lány odaért hozzá, kérdezte az ifjút, hogy honnan jött és mi dolga van feléjük. A férfi csak annyit mondott erre, hogy azért jött, hogy őt elvigye magával. A lány most sem szólt az anyjának, hanem csak ment, követte a férfit. Mentek, messze a dzsungelba, míg végül egy nagyon nagy barlanghoz értek. Itt lakott a férfi. Amikor a barlanghoz értek, a férfi varázsigéket mondott a sziklára, majd várták, hogy a barlang szája kinyíljon. Amikor kinyílt, bementek. A barlang szépen be volt rendezve.

A lány anyja közben várt. Amikor azonban a lánya még este hatkor sem tért vissza, hazament. Otthon elmondta a férjének, hogy mi történt. Másnap a falubeliek mind keresték a lányt. Kutattak utána a sűrűben két héten át, de nem találták. A végén úgy gondolták, hogy vadállatok megölték és megették.

A lány azonban a barlangban élt a férfival. Hamarosan lett egy kismalacuk is, arra vigyázott. Ott maradt tíz évig, és ezalatt két gyermeke született. A fiút Kavandnak nevezték el, ami szellemet jelent, a lányt pedig Guiknak hívták, ami annyit jelent, hogy lány. Addig maradtak így együtt, míg a gyerekek nagyocskák nem lettek.

Akkor elhatározták, hogy az asszony elmegy, meglátogatja a szüleit. Megbeszélték, hogyan is lesz, és az asszony már másnap

indult is a két gyerekkel. Amikor a faluba érkeztek, az emberek mind kinn dolgoztak a kertekben. Csak az asszony anyja volt odahaza, mivel ő már nagyon öreg volt és nehezen járt. Amikor a házához értek, az asszony megkérte a két gyereket, hogy maradjanak kinn, ő meg bement a házba. Ahogy belépett, látta, hogy az anyja ott ül a tűz mellett. A fiatalasszony erre sírni kezdett, és a szülei nevét kezdte mondogatni. Amikor az öregasszony ezt meghallotta, ő is sírni kezdett. Megölelte a lányát, és elmondta neki, hogy az apja már három évvel ezelőtt meghalt. A lány meg elmesélte, hogy vele mi történt. Mutatta a gyermekeit is.

Másnap a falu nagy ünnepséget tartott a megkerült asszony, a gyermekei meg a férje tiszteletére is. Ezek után mindannyian boldogan éltek együtt.

A történetet nagyapám mesélte, amikor 1973 karácsonyán, a szünetidőben otthon voltam.

A LÁNY, AKI A NAGY KÓKUSZPÁLMÁK SZIGETÉRŐL JÖTT

Élt valamikor egy barlangban egy kisfiú az édesanyjával. Ezek ketten nagyon féltek a környékbeli falvak lakóitól. Nagy csata után ők egyedül maradtak életben a saját falujuk lakói közül. Ezért rejtőztek el a barlang mélyében. A fiú apja is meghalt a küzdelemben.

A barlangtól nem messze a kisfiú egy nagy fa mögött egy dárdát talált. Ez a dárda az apjéé volt valamikor. Magához vette a dárdát és megmutatta az anyjának. Az anyja nagyon megijedt, magához vette a fegyvert, egy csónak fenekére rejtette és betakarta levelekkel. Éjjel megjelent az asszony álmában a férje. Mondta neki, ne féljen, senki sem fogja nála keresni a dárdát. Kérte, nagyon vigyázzon rá. Vigye magával mindenüvé, és ha vadászni akar, nyugodtan használhatja, de ragadja meg akkor is, ha valaki megtámadná őket. Az apa kijelentette, hogy ez a dárda majd nagy hasznukra fog válni. Elhajítás után se fussanak utána, mert a dárda magától vissza fog térni hozzájuk.

Az álom annyira élethű volt, hogy az asszony először azt hitte, a félje a valóságban szólt hozzá. Körülnézett, látta, nincs ott, csak álom volt az egész. Visszament aludni. Reggel elmondta fiának is, mit álmodott. A fiú akkor olyan tizenkét éves lehetett. Nem akarták elhinni kezdetben, hogy a dárda olyan, mint ahogy azt az álomban a férfi elmondta, de később kipróbálták, amikor az asszony meg akart ölni egy madarat.

Akkor látták, hogy a dárda valóban úgy használható, ahogyan azt az apa mondotta.

Jó néhány év elteltével, amikor a fiú már felnőtt, meg akart ölni röptében egy madarat, és ahogy az a szokása volt, feléje dobta a dárdát. De a dárda ezúttal nem tért vissza. Várta, várta, hátha mégis megkapja, de a dárda csak nem repült vissza. Végül is kivágott egy nagy fát, csinált belőle magának egy csónakot, és kiment a tengerre. Nagyon szép kis szigethez ért, ami tele volt kókuszpálmával. A fákon sok nagy diót látott. Kievezett a partra. Odament az egyik pálmához, hogy leszedjen egy diót róla, de abban a pillanatban megjelent egy öregasszony, aki rákiáltott: „Fiatalember, hallod, le ne szedd azt a

diót, mert az az én lányom!” A legény erre otthagya a diót, közelebb ment az öregasszonyhoz, hogy megkérdezze tőle, látta-e a dárdát. Az asszony erre kérte, mondja el, hogyan vesztette el. A fiatalember elmondta, hogy meg akart vele ölni röptében egy madarat, de a dárda nem tért vissza. Azért jött a szigetre is, mivel még mindig azt a dárdát keresi, a dárda pedig errefelé repült. Az öregasszony azt mondta, ne búsuljon a dárda miatt, hanem maradjon éjszakára a szigeten. Ott is maradt. Az öregasszony azt is elmondta neki, hogy az éjjel nagy mulatságot fognak rendezni, de neki szigorúan meg van tiltva, hogy részt vegyen, sőt még meglesnie sem szabad a táncot. A lelkére kötötte, hogy tartsa be, amit mondott, mert akkor jutalmul majd valami szép ajándékot vihet magával haza. A legény megígérte, hogy szót fogad.

Éjjel hallotta, hogy a kókuszdiók felpattannak, és látta, hogy belőlük szép lányok ugrottak ki. Hallotta, hogy mennyi ember van a mulatságon, és elképzelte, milyen jól lehetne ott táncolni, és milyen jó lenne, ha a mulatságot legalább láthatná. Felmászott ezért a háztetőre, és onnan nézte egész éjjel, hogyan táncolnak azok a szebbnél szebb lányok. Reggelre azonban szegény fiú kakassá változott. Kukorékolt: „Kukurikúú...” A lányok meg mind visszaugrottak a diókba, kivéve egyet, akire az öregasszony ráparancsolt, hogy maradjon vele.

Az öregasszony bement a házba, kihozta onnan a varázslatos dárdát, a lánynak adta, majd rászólt, hogy hozza a kakast. A dárdával és a kakassal a fiatalember csónakjához mentek, ami ott volt kikötve a parton. Az öregasszony azt mondta a lánynak, hogy vigyázzon jól a dárdára is meg a kakasra is, mivel a kakas lesz majd a férje. A lány nagyon elcsodálkozott, és ezt mondta: „Ez nem ember, ez csak egy kakas. Hogyan lehetne a férjem?” „Menj csak, és tégy úgy, ahogy mondtam” – felelte az öregasszony, és azt is mondta, hogy amint a lány a parthoz ér, a kakas egy csinos fiataleberré változik. A lány úgy is tett, ahogy az öregasszony mondta. Vigyázott mind a dárdára, mind a kakasra, és amikor a parthoz ért, egy jóvágású legény ugrott ki a csónakból, és őt kivitte a homokra. Magukkal vitték a dárdát is, és mentek nagy vidáman haza, a fiú anyjához. Amikor az anya meglátta őket, ő is nagyon örült. Mondta nekik, hogy építsenek maguknak egy új házat. Ezt

meg is tették. Fiaik és lányaik is megházasodtak, férjhez mentek, azok is építettek maguknak új házat. Nagy falu lett belőlük hamarosan. Boldogan éltek, és táncmulatságokat tartottak minden éjjel.

A FÉRFI MEG AZ ÖRDÖGASSZONY

Egy nap egy ember halászni ment a folyóhoz. Ment a folyón felfelé, és amikor elejtett egy folyami rákot, megette a farkát, a fejet megletette egy kőre. Közben elnézett, és meglátott egy kenyérfát. A fa tele volt gyümölcssel, az ágak hajladoztak a tehertől. Az ember erre azt mondta magában: „Ó, milyen jó vacsora lesz ebből az asszonynak meg nekem. Sietnem kell, hogy szedjek eleget, mielőtt rám sötétedik.” Az ember felmászott a kenyérfára, és rázta a gyümölcsöt lefelé.

Ahogy a gyümölcsök a földre pottyantak, előjött a zajra a bozótból az ördögasszony. Nagyon megörült, amikor az embert meglátta, és hangosan odaszólt: „Csak rázz le többet, ez még nem elég!” Az ember azonban nem rázott többet, hanem gyorsan lenézett a fáról, hogy ki is szóljt hozzá. A fa alatt pont azon a helyen, ahol ő lenne, ha lejönne a fáról, egy öregasszony állt. Hálótarisznyáját tágra nyitotta. Rögtön felismerte az ördögasszonyt, akiről annyit hallott szüleitől, amikor gyermek volt. Nem is törődött többet a gyümölcssel, csak ült egy ágon, és gondolkodott, hogyan is tudna most lemászni a fáról és kereket oldani.

Ahogy ott ült, és törte a fejét, az öregasszony megint csak szólt hozzá: „Gyere már le, fiam, a fáról. Késő van, sötét lesz, eredj haza!” Az ember azonban nem akart lejönni a fáról. Akkor az öregasszony erélyesen rászólt, erre mégis mászni kezdett lefelé. Ahogy a földhöz közeledett, az ördögasszony még szélesebbre nyitotta a hálótarisznnya száját, és az ember beleesett. Az öregasszony nagyon boldog volt, és vitte haza a kenyérfagyümölcsöt meg az embert is. Útközben látott jó enni való leveleket. Szedett azokból is. Míg ezzel volt elfoglalva, az ember kimászott a hálóból, és amilyen gyorsan csak tudott, szaladt haza a falujába.

Amikor az ördögasszony hazaért, nem vette észre, hogy már csak az ember ürüléke van a hálóban. Nem tudta, hogy az ember már rég elmenekült. Így aztán örömmel hívta a férjét: „Gyere gyorsan, nézd csak meg, mit hoztam vacsorára!” Amikor a férje odajött, feltartotta a hálótarisznyát, ami tele volt szarral. Ezt ették aztán mind a ketten azon az estén a zöldséggel együtt.

A KÉT FIVÉR, AKIK MEGÖLTÉK MASZUMURÁT

Valamikor régen élt egy hatalmas óriás, akit Maszumurának hívtak. Megölte és megette majdnem egy egész falu népét. Ezért aztán, aki megmaradt, mind elmenekült abból a faluból más falvakba. Egyedül egy asszony maradt, aki magányosan éldegélt. A kertjében dolgozott, gyümölcsöt és zöldséget termelt.

Egy napon munka közben egy cukornádnak a levele megvágta az ujját. Gyorsan gödröt ásott a földbe, és a vért az ujjából oda eresztette. Aztán betakarta a gödröt levelekkel, és hazament. Másnap, amikor visszament a kertbe, levette a leveleket a gödörről, és a gödörben két kis golyót látott. A vérből lettek ezek a golyók. Ezután mindennap, amikor a kertbe ment, megnézte, mi van a gödörben, és egy nap nagy meglepetésére két kicsi fiút látott benne. Nagyon megörült a fiúknak, de egyelőre otthagya őket a kertben.

Azok nőttek és erősödtek. Erős férfi lett mindkettőből. Akkor az anyjuk elvitte őket haza. Elmondta nekik azt is, hogy ki volt Maszumura. A fiúk nagyon sajnálták a falubelieket, és elhatározták, hogy megölik Maszumurát. De az anyjuk nagyon megijedt, és félt, mivel Maszumura olyan erős volt. De a fivérek azt mondták neki: „Akárhogy is van, megpróbáljuk. Vagy ő öl meg minket, vagy mi öljük meg őt.”

A fivérek kezdtek is készülődni a küzdelemre. Építettek kilenc kerítést, hogy abban harcoljanak. Amikor ezzel készen lettek, elbújtatták anyjukat. Azután szólították Maszumurát, jöjjön és küzdjön meg velük.

Ahogy Maszumura meghallotta a nevét, összekapta fegyvereit, és már ment is a hang irányába. Nagyon haragudott azért, ha valaki a nevén szólította. Amikor meglátta a fivéreket, bementek az első kerítés mögé, és ott kezdtek harcolni. Küzdöttek, küzdöttek, ameddig az első kerítésből nem maradt semmi. Akkor a második mögé mentek és ott folytatták, de az is összetört. És így küzdöttek tovább, amíg valamennyi kerítés tönkre nem ment. Amikor az utolsó kerítésnek is vége lett, a fivérek megölték Maszumurát.

Ekkor előhozták anyjukat a búvóhelyről, és üzenetet küldtek mindenfelé a falubelieknek, hogy Maszumura immár halott. Amikor

az emberek meghallották, hogy Maszumura meghalt, valamennyien visszatértek a régi faluba. Megköszönték a fivéreknek, amit tettek, és nagy mulatságot csaptak tiszteletükre. És azután boldogan éltek.

HOGYAN TALÁLTAK A FIÚK A LÁNYOKRA?

Volt egyszer egy falu, a neve „kedves falu” volt. Ott laktak a lányok. Sem férfi, sem fiú nem lakott abban a faluban. Ez a falu a nyugat-iriáni dzsungelben volt. Nem messze a falutól volt egy tó. Azon a tavon volt egy kis sziget. A neve „Tíz Ifjú Kék Szigete” volt. Ott csak fiúk éltek, akik nem is tudtak semmit arról, hogy lányok is léteznek, éppen úgy, mint ahogy a lányok sem tudtak férfiakról. A lányoknak nagyon jó dolguk volt a saját falujukban, és a fiúk is élvezték életüket a szigeten. A lányok falujában tíz testvér lakott. Mind a tíz igen dolgozó, szorgalmas lány volt. Némelyik reggel vadászni ment, a többiek pedig a kertben dolgoztak. A legkisebb lány otthon maradt, és főzött, majd kivitte az ételt a nővéreinek. Valamit az ennivalóból mindig otthon hagyott, hogy legyen estére is, amikor mindannyian hazatérnek.

Egyik nap a fiútestvérek munka nélkül lődörögtek a kis szigeten. Csónakot csináltak és halászni mentek. Egy napon aztán a fiútestvérek közül a másodszületett meg az utolsó előtti elhatározta, hogy megnézik a túlsó partot.

Természetesen nem tudtak arról, hogy ott emberek élnek. Nem hallottak soha a lányok falujáról. Kikötöttek a parton, közel a lányok otthonához, két kis domb mellett. Nemsokára azonban felfedezték a lányok otthonát. Nagyon tetszett nekik. Jobban is meg akarták nézni a házat, ezért otthagyták a parton a csónakot és elmentek oda. Két házat láttak: az egyik házban főztek, a másikban aludtak a lányok.

Két lánytestvér otthon is volt, de nem vették észre a fiúkat. A fiúk elrejtőztek a közeli bozótban, onnan lesték a lányokat. Ahogy a lányok elmentek hazulról, a fiúk bementek a főzőházba, és megették az egész ennivalót. Azután körülnéztek, jól szemügyre vettek mindent. Már késő délután volt, amikor a fiúk elmentek. Amikor hazaértek, a két fiú elmondta a többieknek, hogy mit látott. Akkor fivérek is mind menni akartak, és egész héten át kettes csoportokban, felváltva, meglátogatták a lányok otthonát. Meg akarták tudni, hány lány lakik ott. Valahányszor csak odamentek, megették az ételt, rendetlenséget csináltak a lakóházban, mindenüvé bedugták az orrukat, mindent feltúrtak.

A lányok meg csak csodálóztak, hogy mi történt az otthonukban.

Végül egyszer azt mondták a legfiatalabbnak, hogy maradjon egész nap otthon. Amikor elmentek, hamarosan megérkeztek a legények. Egyenesen a főzőházba mentek, megették az ételt, aztán mentek tovább a hálójáza. Mindegyik választott magának egy ágyat: a legidősebb fiú belefeküdt a legidősebb lány ágyába, a másodszülött pedig a másodszülött lány ágyába. És sorban így tett mindegyik. A szegény megrémült otthon maradt lány persze előzőleg már kiszaladt a házból, és a bozótból leste a fiúkat.

Amikor elérkezett az idő, hogy a többi kilenc testvér is hazatérjen, a fiatal emberek mind kimentek a hálójázból. Látták, hogy már igen későre jár, ezért gyorsan átváltoztatták magukat bambusszá. Ott álltak közel a lányok otthonához. Rendben, születési sorrendben sorakoztak fel. A legkisebb és a legfiatalabb volt a sor legelején.

Amikor a nővérek hazatértek, a legkisebb leány nagy izgalomban elmondta nekik mindazt, amit látott. A testvérek igen csodálóztak, mivel soha még férfiakat nem láttak. De a legkisebb leány megnyugtatta őket azzal, hogy a fiúk mind nagyon szemrevalóak. Így aztán valamennyien látni akarták őket.

Megbeszélték egymás között, hogy mit is kellene tenniük. Elhatározták, hogy másnap kora reggel levágják a bambusznádat, mivel a fiúk abban rejtőztek el. Ezt meg is tették. Ahogy vágni kezdték a bambuszt, ki is ugrott onnan egy legény, majd egy másik. Mindegyik lány választott magának egy fiút. A legidősebb lány a legidősebb fiút választotta, a másodszülött lány a másodszülött fiút, és így tovább. A legfiatalabb fiú volt a legcsinosabb. Ő a legkisebb lánynak jutott.

Ezek után mindannyian együtt éltek, és nagyon boldogok voltak.

A GONOSZ VÉNEMBER

Élt egyszer, közel a mi falunkhoz és szigetünkhöz, az öbölben, egy öregember. Ez a vénember nagyon gonosz és nagyon magányos volt. Nagyon nagy szüksége lett volna valakire, aki vele élne és főzne rá. Nap nap után a faluhoz ment, hogy ott kisgyermeket találjon magának, de a szülők tudták ezt, és gyermekeiket magukkal vitték a kertbe.

Egyszer azonban egy állapotos asszony egyedül maradt a faluban, hogy megszüljön. A szegény asszony bemászott egy kis kunyhóba a tengerparton, amelyet a szülésre építettek neki, és megszülte a gyerekeket, egy fiút meg egy lányt. Utána elment, hogy megmosakodjon a tengerben.

Amíg oda volt, a gonosz öregember bement a kunyhóba, és elvitte magával a kislányt. Az anya sírva szaladt utána, de már későn. Így aztán csak a kisfiút nevelhette föl, akiből évek múltán erős fiatalember lett.

Ekkor az anya elmondta neki, hogyan vitte el szép kis testvérkéjét a gonosz öregember. Másnap kora reggel a fiú fölkel, előkészítette fegyvereit, hogy megküzdjön az öregemberrel, ő meg az anyja is nagy köteg íjvesszőt csináltak. A fiú minden reggel kiment a ház elé, és gyakorolta magát az íjazásban, az anyja meg a közelben ült és nézte.

Amikor elérkezett az ideje, és jól tudott löni a nyilakkal, üzent a vénembernek.

Az öböl és a sziget között találkoztak. Rögtön nyilazni kezdtek egymásra. Az ifjú elővette az első nyilat, az öregember szívét megcélozta, lőtt, talált, és az öregember holtan esett össze. Utána a fiú meg az anyja elküldték mindenfelé emberekért, hogy jöjjenek és vigadjanak. Jöttek és mulattak. A szép lány is eljött az öregember házából, és ezután saját anyjánál a faluban élt tovább.

A HEGYLAKÓK TÖRTÉNETE

Valamikor, nagyon régen, élt egy férfi meg a fia egy faluban. Az öregembert úgy hívták, hogy Tagerhop, mivel fél szemére vak volt. Az öreg meg a fia is annyira szegyenkeztek emiatt, hogy elmentek, és csak magukban éltek egy elhagyott helyen, ahol senki sem gúnyolhatta őket a félvakság miatt. Mielőtt útnak indultak, minden szükséges holmit összeszedtek, és némi ennivalót is vittek magukkal. Éjjel elindultak a hegyek irányába. Velük ment a kutya is. Amikor megérkeztek, a hegyen hideg volt. Ezért egy kunyhót építettek maguknak. Akkor már jól érezték magukat. Aztán csináltak maguknak egy nagy kertet is.

Egyik nap, amikor gyomot égettek a kertjükben, a faluban egy nagyon csinos lány figyelmes lett a füstre. Másnap megint látta ugyanott a füstöt, és akkor elhatározta magában, hogy el fog szökni ehhez a füstös hegyhez. Másnap éjjel össze is szedte mindazt, amit az útra magával akart vinni és elszökött. Végül meg is érkezett a hegyre. Délután volt, és látta, amint az öregember meg nagyon jóképű fia együtt dolgoztak a kertben. Nagyon jólesett nézni őket, mivel a fiú igen erős volt és igen szemrevaló. Amikor a férfiak hazamentek, a lány bement a kertbe, és befejezte a munkát. Aztán elbújt a sűrűben.

Másnap reggel az öregember meg a fia újra kimentek a kertbe. Látták, hogy valaki már befejezte a munkájukat. Ez jó néhányszor még előfordult, így a fiatalember azt mondta apjának, hogy meg akarja már tudni, ki az, aki dolgozik a kertjükben. Ezért egyik este mind a ketten csak színlelték, hogy hazamennek. Valójában csak egész kicsi utat tettek meg, és elbújtak a bozótban. Látták, ahogy a fiatal nő kijön a sűrűből, és nekilát a munkának. Mialatt dolgozott, az öregember meg a csinos fia is közel ment hozzá. A végén már egészen a közelébe jutottak, és akkor a lány meglátta az árnyékukat. Nagyon megijedt, de az öregember megnyugtatta, és megkérdezte, honnan jött. A lány elmondta, hogy látta a füstöt, kíváncsi lett és idejött a hegyre.

Ezek után ott is maradt a férfiakkal, és mind a hárman boldogan éltek tovább.

Ez valóban így történt, mivel az én ükapám is erről a hegyről származott.

A LÁNY, AKI FÉRJRE TALÁLT

Valamikor régen egy szigeten élt egy öregember meg a legfiatalabb fia. Egy nap, amikor az ég felhőtlen volt, és a nap sütött, a fiú elment halászni. Beült a csónakába, és evezett. Ahogy telt a nap, egyre több halat fogott. Nagyon meleg volt. Megszomjazott és megéhezett, így visszavezett a szárazföldre, hogy ott élelmet és vizet keressen magának. Ahol partot ért, egy kókuszpálma állt a folyó mellett. Felmászott a fára, leszedett két kókuszdiót, feltörte, ivott belőlük. Utána pedig bement a folyó vizébe, és úszott.

Ahogy a vízbe ment, körülnézett, de nem látott senkit. Úszott. Egyszerre észrevette, hogy egy fának a levelei mozognak. Felnézett, de nem látott senkit. Azt hitte, a szél fújja a leveleket.

Továbbúszott, majd újra felnézett. Akkor meglátott egy nagyon szép lányt, aki a fán ült, a haját fésülte, és ránevetett. Erre kijött a vízből, és a lány szólt neki, hogy kövesse. Így is tett.

Amikor megérkeztek a lány házához, a lány elrejtette benn a férfit. Később, a délután folyamán, a lány szülei hazajöttek a kertből. Megfőzték az ételt. Amikor az étel elkészült, a lány bement a férfiért, és mondta, hogy jöjjön ki, egyék velük. Az ki is jött. Amikor a férfit a lány szülei meglátták, nagyon megijedtek. Megkérdezték a lányukat: „Honnan jött ez a fiatalember?” A lány azt felelte, hogy a férfival a folyónál találkozott. Még aznap összeházasodtak, és boldogan éltek.

A nagyapám mesélte ezt a történetet.

KETTEN, GYERMEK NÉLKÜL

Élt valamikor egy faluban egy férfi meg a felesége. Nem volt gyermekük, pedig már kezdtek öregedni. Boldogtalanok is voltak emiatt, és szégyellték magukat, mivel a többi házaspárnak a faluban mindnek volt gyermeke. Mondta is egyik nap az asszony a főijének: „Mondd, kedvesem, mit tegyünk, hogy nekünk is legyen gyermekünk?” A férje nem sokat mondott erre, mivel tudta, túl öregek ahhoz, hogy gyermekük szülessen.

Mégis, egy nap elhatározták, hogy imádkozni fognak egy gyermekért. Nem sokkal ezután nagy meglepetésükre kiderült, hogy az asszony állapotos. Kilenc hónapra született is egy kisfiúk. Nagyon örültek ennek a gyermeknek, és megfogadták, hogy nagyon fognak rá vigyázni. Nem adtak neki túl erős ételt vagy italt, nehogy baja essék.

Egyszer, amikor már legénysorba nőtt, elhatározta a fiú, hogy elmegy otthonról. Kora reggel el is indult, és több napig gyalogolt, amíg eljutott arra a helyre, ahová menni akart. Ott egy nagyon szép lánnyal találkozott. El akarta venni feleségül. Visszament a falujába, hogy megmondja szüleinek: azt a gyönyörű lányt szeretné feleségül venni! A szülők kérték, ne tegye. A saját falujából való lányt vegyen inkább feleségül, ahogyan az szokás. A legény azonban semmit nem akart tudni a falubeli lányokról, és addig könyörgött a szüleinek, míg végül azok belefáradtak, és mindenbe beleegyeztek.

Így a fiú megint elbúcsúzott szüleitől, és elment a faluba, ahol az a szép lány lakott. Feleségül vette, majd letelepedett a felesége falujában. Egyik éjjel, amikor hazafelé tartott, a falubeli férfiak megfogták és megölték. Haragudtak rá és irigykedtek, hogy feleségül vette a szép lányt, aki hozzájuk tartozott, és idegen létére letelepedett a falujukban.

Így végződött szegénynek az élete.

APA ÉS LEÁNYA

Valamikor réges-régen élt egy öregember a lányával egészen közel a faluhoz. Egy napon az apa vadászni ment, és meghagyta a lányának, hogy maradjon otthon, és lássa el a háztartást.

Miután az apa elment, jött néhány legény a faluból, akik már előzőleg meglesték őket, és tudták, hogy most a lány egyedül van a házban. A lány nem vette észre a fiatal férfiakat, akik el akarták őt vinni magukkal. A legények lassan közeledtek. Felmentek a lépcsőn, kopogtak. A lány kinyitotta az ajtót, és látta maga előtt a fiatal férfiakat. Nem tudta, hogy mit csináljon. Sikoltozni kezdett, de nem hallotta meg senki. A férfiak elvitték.

Amikor az apa hazatért a vadászatból, ő is lassan közeledett a házhoz. Kopogott az ajtón, de nem kapott választ. Akkor hangosabban kezdett el kopogni, de hiába, arra sem felelt senki. Akkor az apa elhatározta, hogy betöri az ajtót. Amikor betörte, és bement a házba, nem látott senkit. Nagyon elkeseredett, és nem tudta, mitévő legyen. Egy kötéllel a bozótba ment, és ott felakasztotta magát.

A GONOSZ ÖREG NAGYANYA

Volt egyszer két gyerek, akiket a szülők rábíztak a faluban a nagyanyára, valahányszor csak a kertbe mentek dolgozni. A kislány tíz-, a fiú kilencéves lehetett.

Egy napon, amikor a szülők már elmentek a kertbe, ez a gonosz öregasszony nagyon megkívánta a húst. Így azt gondolta, hogy megöli az egyik gyermeket, akkor majd ehet húst. Elhatározta, hogy a fiút fogja megenni, de a fiúgyermek nem volt otthon. Elment játszani az egyik fiúházba. Az öregasszony egyik fiúházból a másikba ment, hogy megtudja, melyikben van az unokája. Az utolsóban végre megtalálta, és ráparancsolt, hogy jöjjön haza.

Amikor hazaértek, megkérdezte a fiút, hogy tenne-e neki egy szívességet. A fiú azt mondta: „Igen.” Erre a nagyanyja megkérte, hogy másszon fel egy fára, és szedjen ott leveleket, amit tulipánnak nevezünk. A szegény fiú úgy tett, ahogy mondták neki. Felmászott a fára, egyenesen a tetejére. Addigra a gonosz öregasszony összegyűjtött egy csomó száraz kókuszpálmalevelet, és azokat a fa köré helyezte. Aztán tüzet gyújtott. A fiúcska kiáltozott: „Nagyanyó, nagyanyó, hadd menjek le előbb a fáról!” De az öregasszony ezt felelte: „Ne félj, minden rendben van. Maradj csak a helyeden, nem fogsz megégni.” De a gyermek sírt, mivel megégette magát, ahogy megpróbált a fáról lemászni. Közben elvesztette az egyensúlyát és leesett a fáról. Az öregasszony elvonszolta a holttestet a bozótba. Ott megkért egy gyíkot, hogy darabolja fel.

Aznap este megfőzte a gyermek húsát is megette. Adott belőle a kislánynak is, de amikor az rájött, hogy az öccse húsát eszi, sírni kezdett. Szaladt a szüleihez, és elmondta nekik, hogy mi történt.

A szülők nagyon elkeseredtek. Hazamentek, és vizet forraltak. Elmentek az öregasszony házához, és rászóltak, jöjjön az ablakhoz. Amikor odament, ráöntötték a forró vizet. Az öregasszony is meghalt.

AZ ÜGYES VADÁSZ

Ez a történet két fiútestvéréről szól. A fiúk a szüleikkel éltek együtt. Az apjuk híres vadász volt. Egy napon apjuk a többi falusi férfival együtt elment vadászni. A falubeliek közül többen már régóta haragudtak rá, mivel mindig ő ölte meg a legtöbb vadat. A feldühödött férfiak megölték az apát.

Amikor a vadászat után a férfiak hazatértek a faluba, a két fiútestvér is szaladt, hogy üdvözljék az apjukat. Szegényeknek senki nem mondta el, hogy mi is történt az apjukkal. A fiúk egy idő múlva hazamentek, és csak annyit tudtak mondani az anyjuknak, hogy az apjuk nem érkezett haza. Később mindannyian elindultak, hogy megkeressék az elveszett apát. Hamarosan meg is találták a holttestét. Megsiratták és eltemették.

Azóta is úgy van, hogy ha valamelyik férfi nagyon ügyes a vadászatban, bizony veszélyt hoz magára és nagyon kell vigyáznia. A többiek irigykednek rá és szívesen ártanak neki.

A KÉT FIVÉR

Valamikor, nagyon régen, élt a faluban két fivér. Az idősebbet Robónak hívták, a fiatalabbat Robinak. Robo már nős ember volt, de Robi még legénysorban élt. Robo és a felesége házban laktak, míg Robi egy fán lakott. Robo és a felesége gondoskodtak Robiról, akinek jutott elég enivaló mindenből. Robo reggelente elment dolgozni a kertbe, a felesége meg ezalatt otthon látta el a háztartást. Mielőtt Robo elhagyta a házat, mindig meghagyta a feleségének, hogy enni- és innivalót készítsen az öccsének. Étkezések idején Robi egy kötelet engedett le a sógornőjéhez, aki kosarat kötött a kötéel végére, amit a fiú felhúzott magának a kuckóba. Nálunk ugyanis az a szokás, hogy a fán élő fiatal emberek nem jöhetnek le a fáról mindaddig, amíg nem rendezünk a részükre egy nagy mulatságot. Akkor a fiúk lejöhetnek, és a korukbeli lányokkal táncolhatnak. Robi azért lakott a fán, hogy a táncmultság idejére megnőjön és megerősödjön. Robi keserű gyömbért rágcsált bételdióval, és vigyázott, nehogy arcát a sógornő meglássa.

Mielőtt munkába ment volna, Robo mindig meghagyta a feleségének azt is, hogy: „Kitakaríthatod a házat meg az udvart is, de jól vigyázz, ne seperj Robi háza alatt!”

Egy napon az asszony elfelejtette, hogy mit mondott Robo, és söpörni kezdett a fa alatt, amelyen Robi élt. Robi éppen bételdiót rágott, és nem vette észre sógornőjét a fa alatt. Leköpött, egyenesen a sógornője lába elé. A sógornő erre feltekintett, és látta, hogy Robi milyen jóképű fiatal ember. Azonnal beleszeretett.

Hívta is a fiút, hogy jöjjön le a fáról, de Robi nem ment, mivel az asszony a bátyja felesége volt. Erre Robo felesége nagyon elszégyellte magát, és bement a házba, hogy ott várja Robót.

Amikor Robo hazament, feleségét a gyékényen fekvé találta, ott vérzett. Bánatában megvágta magát egy éles késsel. „Mi történt veled, asszony?” – kérdezte Robo. Az asszony egy ideig szótlanul feküdt, majd ezt mondta:

„Mialatt az öcséd fája alatt sepregettem, megláttam őt, és ő odaszólt nekem, hogy másszak fel hozzá a fára, és szeretkezzem vele. Én ezt megtagadtam.”

Robo nagyon megharagudott az öcsére, és azt mondta a feleségének, hogy ne etesse többé a fiút.

Robi pedig csak ült a fán, és töprengett, hogy vajon mi történhetett a bátyjával meg a feleségével, és aznap evés nélkül tért aludni. Másnap korán reggel Robo meg a felesége is ettek, aztán mind a ketten kimentek a kertbe dolgozni. Este meg vacsoráztak, de Robi megint csak semmit nem kapott, pedig már nagyon éhes volt. A harmadik napon Robo meg a felesége megint csak kimentek a kertbe dolgozni. Robi közben felnyitotta egy kosárnak a tetejét. A kosárban az apjától örökölt táncdíszek voltak. Felöltözött, de ügyelt arra, hogy a díszekből a bátyjának is hagyjon. Aztán lemászott a fáról, és elment a közeli folyóhoz vízért. A vízzel addig puhította maga körül a földet, amíg az lágy és iszapos lett, és aztán táncolni meg énekelni kezdett. Hulltak a könnyei közben, nagyon sajnálta magát. Az ének, amit énekelt, körülbelül így hangzott:

*Kedves bátyám, Robo, rászédett a feleséged.
Hittél neki, nekem se enni, se inni nem adtál.
Táncolok inkább, boldog így leszek,
Éhen nem pusztulok, én nem.
Élj boldogan az asszonyoddal,
Én azonban elmegyek, el kell mennem innen!
(Tandori Dezső fordítása)*

Miközben dolgozott, Robónak a lábujjai egyszerre csak megfájdultak. A tengerparton élő emberek ebből tudják, hogy valami baj történt. Robo mondta a feleségének, hogy haza kell menniük. Útközben hallották, hogy valaki énekel és táncol. Robi tánc közben mindig mélyebbre és mélyebbre süllyedt az iszapban. Mikor Robo odaért, látta, hogy öccse már nyakig merült az iszapba. Kiáltozott, úgy szaladt hozzá. Robi szeme tele volt könnyel, de amikor Robo odaért, a fiú már el is tűnt az iszapban. Robo már csak az öccse fej díszét tudta megmenteni. Ahogy a kezében fogta a tollakat, ráébredt arra, mennyire tévedett. Odaérkezett a felesége is. Robo rákiáltott: „Mondd meg végre az igazat! Mi történt közted meg a testvérem között?!”

Az asszony akkor megmondta neki az igazat. Amikor Robo megtudta, hogy valójában mi is történt, nem maradt más választása,

meg kellett büntetnie a feleségét.

Másnap az asszony rokonai mentek is a holttestért.

Robo sokáig gyászolta öccsét.

A TÁNCOLÓ NAGYANYA

Valamikor réges-régen, őseink idejében, amikor még nem ismertük a fehér embereket, élt egy férfi a feleségével, a kisfiával és az anyjával. A nagyanya, a férfi anyja, együtt lakott a fiatalokkal. A régi időkben az a szokás járta, hogy a család minden tagjának, aki enni akart, ki kellett vennie a maga részét a munkából. Mivel az öregasszony már nagyon idős volt, meg rosszul is látott, csak annyi dolga volt, hogy minden reggel le kellett mennie a tengerhez, hogy sós vizet hozzon a főzéshez. A partra vezető utat jól ismerte, mivel fiatalabb éveiben gyakran járt arra.

Egy napon lassan ballagott a tengerpart felé, de amikor a vízhez ért, hirtelen megállt. Hallgatta, ahogy a tenger hullámai szelíden a korallzátonyokhoz csapódnak. A csapkodásnak hangja és üteme olyan édes volt fülének, mintha száz és száz dobot hallott volna. Visszagondolt a fiatalságára, és arra, hogyan táncolt akkoriban a dobszó ütemére. Le is rakta az agyagedényt a homokra, és táncolni kezdett csak úgy, magában. Táncolt egészen addig, amíg besötétedett, de mivel vak volt, ezt is csak abból tudta meg, hogy a békák brekegni kezdtek. Gyorsan megtöltötte az edényt vízzel, és sietett haza. Menye már nagyon mérgesen várta, és amikor ugyanez megisméltődött a rákövetkező napon, még dühösebb lett. A harmadik nap elküldte a fiát az öregasszony után, hogy lesse ki, mit is csinál ilyen sokáig?

A kisfiú leszaladt a tengerparthoz, és nagyon elcsodálkozott, amikor meglátta ott a nagyanyját, ahogy egyedül táncolt a víz mellett. Futott haza, és elmondta, mit látott. Amikor a nagyanya hazament, kérdezte tőle a menye, miért jött megint ilyen későn? Amikor az öregasszony erre nem felelt semmit, elkezdte csúfolni, és mondta neki, milyen nevetséges is, ha egyedül látják táncolni a parton. Nem szól ott semmiféle dob, csak a hullámok csapkodnak, mondta anyósának, aki úgy elszégyellte magát, hogy minden tagjából elszállt az élet, és holtan rogyott össze.

Mégis neki volt igaza. Ha lemegyünk a tengerpartra, és hallgatjuk a hullámok zúgását, benne van abban az öregasszony dobjainak a hangja is.

KÉT FIVÉR ASSZONYRA TALÁL

Élt egyszer két fiútestvér. Az egyiknek neve Uma volt, a másiké Benefa. Szüleik már rég meghaltak, így a két fivér csak magában lakott a falu szélén.

Minden reggel vadászni mentek a bozótba, hogy kisebb állatokat ejtsenek. De a két fiú nem szerette egymást. Úgy bántak egymással, mintha ellenségek lennének. Uma volt rendszerint az első, aki még hajnalhasadás előtt vadászni indult. Benefa, hogy elkerülje, csak egy órával később indult el hazulról.

Reggelente, amikor Uma felment a hegyre, találkozott egy öregasszonnyal, aki ott üldögélt az út szélén. Az öregasszony mindig megkínálta Umát táróval, yammal, de Uma mindig visszautasította, sőt meg is verte az öregasszonyt, aki sírva maradt az út szélén. Amikor később Benefa jött arra, ő megvigasztalta, és meg is ette azt, amivel az öregasszony megkínálta. Azt is mondta az öregasszonynak, hogy várjon rá ugyanezen a helyen délután, mert akkor adhat neki is a zsákmányból.

Így ment ez hosszú ideig, míg végül is az öregasszony meghívta Benefát a házába. Benefa el is ment az asszonnyal. Otthon az öregasszony megölt öt malacot, és meghagyta Benefának, hogy tisztítsa meg az állatokat. Amikor Benefa elkészült a tisztogatással, az asszony megkérte arra is, hogy segítsen az állatok elkészítésében. Mumu módra készítették elő a sütetést, ástak egy nagy gödröt a földben, abba forró köveket raktak, és ráhelyezték a malacokat levelekbe takargatva. Az öregasszony kérte Benefát, hogy vigyázzon az ennivalóra. Ő meg elment, hogy megfürödjön a folyóban, de mielőtt elindult, meghagyta Benefának, hogy amennyiben nem jönne hamarosan vissza, Benefa vegye ki a malacokat a gödörből, és készítse elő a vacsorát.

Nemsokára el is jött az idő ahhoz, hogy Benefa kivegye a húst. Odamart a gödörhöz, és várta az öregasszonyt, hogy elkezdhessék a lakomát. Mivel látta, hogy az asszony nem jön, Benefa maga vette ki a malacokat, és mindent elkészített, úgy, hogy amikor az öregasszony visszatér, azonnal enni kezdhessenek. Aztán ült és várt.

Az öregasszony valójában nem is volt öreg, hanem szép és fiatal. Csak elváltította magát, hogy öregnek lásson. Amikor lement a folyóhoz, visszaváltította magát, felvette ékes fejdíszét, és ment vissza Benefához. A férfi nagyon csodálkozott, mikor meglátta, és kérdezte, hogy kicsoda is ő. A lány azt mondta, hogy ő az öregasszony lánya. Azt is mondta, hogy házasodjanak össze, és menjenek a faluba lakni. Benefa nagyon-nagyon boldog volt. Összeszedte a holmikat, kézen fogta a lányt, és elvezette a falujába.

A falubeliek elképedve nézték a gyönyörű lányt, és kérdezték Benefát, honnan szerezte ezt az asszonyt? Ő elmondott mindent a kérdezősködőknek, és a legények elindultak a hegyekbe, hogy maguk is találjanak hasonló feleséget.

Amikor Uma meghallotta, hogy a fivére megnősült, szaladt gyorsan haza, hogy a saját szemével is lássa az új asszonyt. Annyira elragadta a lány szépsége, hogy haragját is elfelejtette, és megkérdezte Benefát, hogyan szerezte ezt a feleséget? Benefa neki is elmondta, hogy és mint történt a dolog. Erre Uma azt mondta, hogy ő is felmegy a hegyekbe, és szerez magának egy szép lányt.

EI is indult másnap kora reggel, de mivel önző és durva lelkű volt, egy nagyon csúnya öregasszonyt hozott csak haza a hegyekből. Mindenki rajta nevetett a faluban. Uma és a felesége nagyon rossz házasetet is éltek, hiszen az asszony rút és öreg volt, Uma viszont fiatal. De rossz természetű, magának való ember lett volna amúgy is.

Ami azonban Benefát és az ő asszonyát illeti, az ő életük boldog volt és tele érdekes eseményekkel. Élvezték az életet, és sok örömük volt egymásban is, hiszen Benefa jószívű és jóra való ember volt.

A SZEGÉNY ÖREGEMBER

Volt egyszer egy kicsi öregember, aki nagyon szegény volt. Senki nem gondozta, senki nem törődött vele. Egyik nap lement a tengerpartra. Ahogy megcsapta a tenger felől jövő szél, felsóhajtott, és ezt mondta magának: „Bárcsak feleségül vehetnék egy lányt, aki törődne velem!”

Ahogy ott üldögélt, egy madár szállt el felette. Látta az ember a madárnak az árnyékát, de nem vette észre, hogy a madár a csőréből egy kenyérfalevelet ejtett le.

Arra a levélre valami rá volt írva. Végül is észrevette ezt a férfi, de nem tudta az írást elolvasni. Így félrerakta a levelet. Amikor továbbment a parti hínár felé, a hínár alól egy gyönyörű lány lépett ki. Megkérdezte a férfi a lányt, hogy elmenne-e vele az ő falujába, és gondját viselné-e, mert senkije nincsen. A lány azonnal el is indult, és vele ment a faluba. Amikor a falusiak meglátták, nagyon irigykedtek, és megmondták az öreg férfinak, hogy azt a szép lányt oda kell adnia nekik. De a lány nem volt hajlandó arra, hogy elhagyja a férfit, mivel szerette.

Egy napon, míg kinn dolgoztak mind a ketten a kertben, a falusiak mérget szórtak az ivóvizükbe. Amikor hazamentek, szomjasak voltak, és ittak a vízből, majd elaludtak. Közben a falusiak felgyújtották a házukat, és mindketten bennégtek.

Így aztán együtt haltak meg.

KISZOKISZO ÉS A GONOSZ ÖREGEMBER

Valamikor régen élt három fiútestvér az anyjukkal. Az apjuk meghalt. Kiszokiszo, a legidősebb a fiúk között, erős fiatalember és igen jó vadász volt. Egyik nap Kiszokiszo vadászni ment, fivérei meg az anyja otthon maradtak. Az anya azt mondta a két kisebb fiúnak: „Ha végeztem a munkámmal, készítek magunknak valami ennivalót, amiből hagyunk a bátyátnak is. Aztán, ha ettünk, mindannyiunknak el kell mennünk, mielőtt még hazatérne.”

Így is tettek. Az anya meg a két fiú nyugat felé indult. Volt arra egy út, ami egy öregemberhez vezetett, akinek a neve Duduna volt. Duduna a feleségével élt, és arról volt híres, hogy emberhúst evett. Kiszokiszo falujában mindenki félt tőle. Ahogy az asszony és a két fiú nyugat felé ment, két úthoz értek. Az egyik észak, a másik dél felé vezetett. A gonosz öregember dél felé lakott. Az anya meg a két fiú annyira elfáradt, hogy nem is tudták már, merre is visznek az utak, és merre él az emberevő. Mentek a rossz irányba. Mentek az öregember felé. Amikor a nap leszállt, az út mellett egy nagy kősziklánál lefeküdtek.

Amikor Kiszokiszo hazament, nem találta otthon sem az anyját, sem a fivéreit. Letört egy faágat, és odatette a ház elé. Megkérdezte utána az ágon lévő virágokat és leveleket, hogy merre mentek az anyja meg az öccsei. „A kertbe?” – kérdezte. A levelek nem mozdultak. „Elmentek talán nyugatra, a nagyapámhoz?” A levelek erre mind felemelkedtek. „Ó, talán bizony rossz úton mentek a gonosz öregember fele?” Erre a levelek mind mozogni kezdtek. Tudta már a fiatalember, merre van a családja.

Kiszokiszo el is ment otthonról, hogy megkeresse az anyját meg a testvéreit. Ment és ment, míg ő is elérkezett ahhoz az út menő nagy sziklához. Láta ott az anyját meg az öccseit, ahogy alusznak.

Letelepedett a szikla másik oldalánál, és ő is elaludt. Amikor az anyja meg a fivérei felébredtek, látták, hogy Kiszokiszo ott alszik a szikla másik oldalánál, de nem ébresztették fel. Mentek tovább, a rossz irányba, a gonosz öregember hajléka felé. Azt hitték, a jó úton vannak. Végül láttak egy nagyon szép gyümölcsfát, ami éppen az öregember háza előtt állt. Nagyon éhesek voltak, ezért a legfiatalabb

fiú felmászott egyenesen a fa tetejére, majd utánamászott a másik fiú és végül az anyjuk is. Mindannyian enni kezdték a gyümölcsöt, aminek neve „nők almája”, és a magokat leköpdösték a földre. A gonosz öregember közben kijött a házából, és ment a gyümölcsfához, hogy lássa, hullott-e gyümölcs róla az éjszaka? Először nagyon csodálkozott, amikor a magokat látta, de aztán észrevette a három embert fenn a fán. Felszólt nekik: „Nem tudjátok, hogy én embert eszek? Én vagyok Duduna, a gonosz öregember. Ahogy lemásztok a fáról, mindegyikötöket megeszem.”

Akkor a legfiatalabb fiú elkezdte hívni a bátyját, Kiszokiszót. Kiszokiszó meghallotta a kiáltást, szaladt, és dárdáját megpörgetve utat tört magának a bozótban.

Ahogy közeledett, az öregember hallotta, amint a fiú útjában magas fák dőlnek a földre. Amikor Kiszokiszó elérte az öreg emberevő házát, azt mondta neki, hogy ha nem engedi az anyját meg a két öccsét szabadon, akkor mindent el fog pusztítani a házban és a ház körül. Az öregember erre nem is tudta, mit csináljon, így azt mondta gyorsan a feleségének, hogy adjon az embereknek valami enivalót és éjjeli szállást.

Másnap korán reggel a gonosz ember felkelt, és azt mondta a feleségének, hogy elmegy egy gödröt ásni Kiszokiszó számára a banánfák alatt. Ki is ment a kertbe, és egy gödröt ásott, pontosan egy szép nagy, érett banánfűt alatt. Aztán visszament a házba, és megkérdezte Kiszokiszót, jönne-e vele a kertbe? Amikor a kertbe értek, az öregember megkérte Kiszokiszót, hogy vágja le azt a szép érett banánfűtöt. Kiszokiszó ezt meg is tette, és leesett a gödör szélére. Tettette, mintha meghalt volna.

Amikor ezt látta az öregember, boldogan sietett vissza a házhoz, hogy megegye az anyát és a két fiatalabb fiútestvért. Ahogy a házához közeledett, egyre jobban örült, arra gondolva, hogy milyen jókat is fog nemsokára enni. Mondogatta ezt magának, de az egyik fiú meghallotta a szavait, és megint csak Kiszokiszóért, a bátyjáért kiáltott. Kiszokiszó földön fektében meghallotta az öccse kiáltását. Felugrott a földről, dárdáját ide-oda forgatta, és dühösen rikoltzott.

Az öregember házához futott, és vui-vuit kiáltozva, dárdájával lerombolta az öregember házát, és megölte őt is meg a feleségét is. Ezután pedig megkérdezte Kiszokiszó a testvéreit, hogy miért is

hagyták el? De sem ők, sem az anyjuk nem tudott erre válaszolni semmit.

Akárhogy is volt, most mind a négyen szépen visszafordultak, és mentek haza a falujukba. Elmondták az embereknek, hogy Kiszokiszó megölte a gonosz öreg emberevőt meg a feleségét. A falubeliek nagyon megörültek, és büszkék voltak Kiszokiszóra meg a családjára, és nagy lakomát rendeztek a számukra.

Ezután a falubeliek félelem nélkül mehetek mindenfelé.

AZ ELVESZETT FIÚ

Élt egyszer egy férfi meg a felesége. Volt egy fiú- meg egy lánygyermekük. Bár csak magukban éltek, azt hitték, hogy körülöttük a falusiak mind jó emberek.

Egy napon a falu nagy mulatságra készült, és az emberek azt mondták ennek az asszonynak, hogy engedje el velük a fiát, mert vadászni mennek a hegyekbe. Az anya azt mondta: „Rendben van, a fiam veletek mehet.” Így aztán elvitték a gyermeket az emberek magukkal a hegyekbe, és ott sok állatot megöltek. Egyik nap azt mondták a fiúnak, hogy másszon fel egy igen tüskés növényre. A fiú mászott, mászott, az emberek meg közben meghúzták a kötelet, amit magára erősített. A fiú leesett a tüskék közé, amelyek agyonszúrták. Akkor holttestét elvitték a férfiházba, ahová nőnek nem szabad belépnie. Otthagyták, hogy megrohadjon.

Az anya várta, várta, hogy hazatérjen a fia, de mivel a gyermek csak nem érkezett meg, végül is bement a férfiházba, és ott meglátta a fiú testét. Az asszony sírt, sírt, majd fogta magát és a már rohadó húst mind leszedte a testről. Hazavitte, és más dolgokkal együtt egy nagy fazékban megfőzte. Míg a hús főtt, meghagyta a lányának, hogy csomagolja össze minden holmijukat, és rejtőzzön el azokkal egy sziklabarlangban. Ő maga pedig egy hosszú és hangos énekbe kezdett, amely a fiáról szólt. Az emberek körülnéztek, és látták, hogy egy árny mozog az égen.

Az ének után megfőtt az étel, és erre az asszony hívta az urát, hogy jöjjön, fogyassza el! A férfi ezt meg is tette, a felesége meg ezalatt elrejtőzködött a sziklabarlangba.

Egyszerre csak nagyot villámlott, és a villámcsapás mindenkit megölt a faluban, a fiú apját is. Csak az asszony meg a lánya maradtak épségben a barlangban.

Ezután kijöttek onnan, és boldogan éltek életük végéig.

A NAGYANYA, AKI MEGETTE AZ UNOKÁJÁT

Élt egyszer mindenkitől távol egy magányos család. A tenger mellett laktak. Egy nap meghalt a fiatalasszony, és két gyermeke a nagyanyára maradt. Ő nevelte őket, amíg fel nem nőttek.

Egy napon a nagyanya rájuk parancsolt, hogy csináljanak nem messze az otthonuktól egy mumunak való tüzet. A gyermekek rőzsét szedtek, köveket hoztak, zöld leveleket és más zöldségfélét is odavittek. Amikor mindezzel elkészültek, a nagyanya megkérte a fiút, menjen még rőzsét szedni, mialatt ő elkezd rakni a tüzet. A nagyanya rászólt a fiúra, hogy menjen olyan messze a bozótba, amennyire csak tud. A fiatalember így is tett. Akkor a nagyanya megkérte az unokalányát, hogy másszon fel egy zöld levelű fa tetejére. Meg akarta ölni ezt a lányt, hogy legyen hús a mumu számára. Míg a lány a fára mászott, az asszony egy kötelet dobott a nyakába. A kötél egy hurok volt, amibe a lány nyaka beleszorult. Utána addig húzta a kötelet, míg a lány meg nem halt. Akkor kis darabokra vágta és betette a mumuba.

Amikor a fiú visszajött, a mumuban már megpuhult a hús, hozzá lehetett fogni az evéshez. A fiatalember azonban először a húga után érdeklődött. Az öregasszony azt mondta, nem tudja, hogy hova ment a lány, de akárhol is van, itt az ideje az evésnek. A fiú nem akart enni, hanem sírt a testvére után, akit nem látott. Az öregasszony azonban kezdte szolgálni az ételt. A fiú észrevette, hogy hús is van, és csodálkozott, honnan? Újra kérdezősködött a nagyanyjánál, de az nem akart semmi többet mondani. Akkor a fiú azt mondta, megöli, hacsak meg nem mondja azonnal, honnan szerezte a húst. A nagyanya erre megmondta, mi történt. A fiú nem volt hajlandó enni, az öregasszonynak jutott minden. Be sem tudta fejezni. Ami maradt, magával vitte a házba. Később, míg az öregasszony azzal töltötte az időt, hogy a maradékot ette, fiúunokája csónakot épített a számára. El akarta juttatni nagyanyját egy másik szigetre, amint az befejezte az evést. Fúrt azonban két lyukat a csónak fenekébe, és azt sárral betapasztotta. Másnap reggel kivitte nagyanyját a parthoz, betette a csónakba, és elbúcsúzott tőle. Aztán állt a parton, és nézte, hogyan siklik ki a csónak a mély vízre. Amikor

már jó messzire volt a tengeren, a víz kimosta a sárt a lyukakból, és a csónakba ömleni kezdett a víz. Az öregasszonynak nem volt semmije, amivel a vizet kimerítette volna. Evezett és segítségért kiabált, de senki sem segített rajta. Megfulladt, meghalt a tenger vizében. Ez volt a bosszú, mert megette a lányunokáját. A fiatalember pedig boldogan élt tovább mindezek után.

Ez egy szomorú, de, sajnós, igaz történet. Ezért is hívjuk parti embereknek azokat, akik arra laknak.

HOGYAN TÉRT A KISLÁNY HAZA?

Élt egyszer egy kislány meg az anyja. Egy kis házban laktak. Az asszony gyakran elküldte a lányát zöld levelekért a kertbe, és a kislány mindig szót fogadott.

Egy napon az anya megint megkérte a lányát, hogy menjen, szedjen zöld leveleket a kertben. A lány kis kést fogott, és el is indult a kertbe. Útközben szépen énekelt, és amint a kertbe ért, kezdte is szedni a leveleket. Amikor végzett, kicsit tovább sétált. Lefelé a hegyről. Egyszer csak nem látta már a házukat, és elfelejtette azt is, hogy merre lehet az út.

Kezdett sötétedni, és az anyja otthon egyre jobban aggódott érte. Ment egyik háztól a másikig, és kérdezte, látta-e valaki a kislányát, de senki sem látta. A kislány elveszett az erdőben. Tudta, hogy elveszett, és letérdelt. Imádkozott az Istenhez, hogy mutassa meg neki az utat. Amikor felnézett, egy férfit látott maga előtt, fehérbe öltözve. A kislány ment utána, követte egész a faluig. Amikor a házukhoz értek, a férfi eltűnt.

A faluban az anyja már annyira kétségbe volt esve, hogy összehívta valamennyi rokonát, és azok is imádkoztak. Aztán látták a kislányt, amint épen hazaérkezett. Mindannyian nagyon örültek!

MORRISZ TÖRTÉNETE

Valamikor, nagyon régen, élt az én falumban egy öregember, akinek neve Morrisz volt, és aki a misszionáriusoknál dolgozott. Jó barátja volt a nagyszüleimnek is. A nagyszüleim szerették őt, mivel adott nekik szappant, gyufát, sót és dohányt, amit Morrisz a misszionáriusoktól kapott. A falubeli emberek azonban nagyon haragudtak Morriszra, hogy ilyen jó dolgokban bővelkedik, és elhatározták, hogy valami módon megszabadulnak tőle. Elbújtak és lestek rá a háza alól, és egyik éjjel, amikor hazament, hamut tettek eléje a parázsból, és ráparancsoltak, hogy a hamut egye meg. Morrisz először vonakodott, de hiába, rákényszerítették. Szegény ember, nem volt senki sem a közelében, aki segített volna rajta. A nagyszüleim háza messze volt, és ők nem hallottak, vettek észre semmit.

Ezután Morrisz el is ment a faluból, és ide-oda kezdett vándorolni. Egyik helyről ment a másikra. Most már nagyon-nagyon öreg. Neki nincs saját gyermeke, ezért másoknak segít: vigyáz a gyermekeikre. Az emberek most már kedvesek hozzá. Félig süket és felig vak. De mindenki gondolatát olvasni tudja.

Ez a történet az én falumból való.

NYUGAT-TRIÁN PÁPUA ÚJ-GUINEA

CSENDES-ÓCEÁN

ARAUFURATENGER

UTÓSZÓ

Nem mindennapi mesekönyvet vesz ezúttal kezébe az olvasó. Érdekessége nemcsak változatos tartalmából, de létrejöttének körülményeiből is adódik. Mint tudjuk, a szakemberek által végzett gyűjtések egy-egy közösség, etnikai csoport, vagy jól körülhatárolható földrajzi, kulturális egység keretén belül maradványra teljességre törekszenek, és a mítoszok, mesék stb. különféle típusainak széles körű bemutatását tűzik ki célul. Lehetőség szerint a közösségek legjobb elbeszélőit szólaltatják meg; azokat a többnyire idősebb, tapasztalt, sokat megélt férfiakat vagy nőket, akik a hagyományok, a nemzetségi és törzsi titkok letéteményeseinek számítanak, akik betartják a régi normákat és másokkal is igyekeznek betartatni őket, és akik gondosan kicsiszolt mondataikkal, a meseszöveg fordulataival esztétikailag is értékes alkotásokat hoznak létre. Bármennyire kerek képet kapunk is azonban az ilyenfajta gyűjtések révén a vizsgált népesség mesekincséről, nehezen tudunk válaszolni arra a folklór-szociológiailag izgalmas kérdésre, vajon mennyire *általános* a mesekincs ismerete, van-e különbség férfiak és nők, fiatalok és öregek, a közösségi hierarchiában, az adott társadalmi struktúrában különböző pozíciókat betöltő egyének és csoportok tájékozottsága között, vajon mindenki tudhat-e mindent, vagy netán ki van zárva bizonyos típusok, meghatározott szövegek ismeretéből. További problémaként vetődhet fel (még akkor is, ha egy hagyományos rendjét jól őrző közösségnél ilyen irányú vizsgálatot lefolytattunk, és ennek eredményét megbízhatónak tekintjük) az a változás, ami Pápua Új-Guinea egyre rohamosabb modernizálódása, az előrehaladó urbanizálódás következtében a folklór területén is végbemegy. Bővül-e új alkotásokkal, esetleg új műfajokkal vagy történettípusokkal, motívumokkal a hagyományos mesekincs, gazdagodik vagy szegényedik-e, ködkinccsé válnak-e a korábban ezoterikusnak, titkosnak tartott és így kezelt témák, változik-e és milyen mértékben a folklórnak a kulturális életben betöltött szerepe, vagy pedig feladja időtlen idők óta megszilárdult hadállásait a modern tömegkommunikáció rohama előtt.

E kérdésekre magától értetődően csak kiterjedt és módszeres, a modernizálódás hatásainak különféle mértékben kitett közösségek megismétlődő vizsgálatával lehet választ adni. Mégis, Bori Clark mesekötete előrelépést jelent ebbe az irányba. A gyűjtő 1972 februárjától 1976-ig tartózkodott családjával Laeban, Pápua Új-Guinea második legnagyobb városában. Az itt töltött négy év alatt pszichológusként a város Angau nevű kórházának ápolónőképző iskolájában tanított. Ebbe a nővérképző iskolába Pápua Új-Guinea egész területéről jönnek lányok, akik itt három éven keresztül tanulnak. Iskolai képzettségük két-három középiskolai osztály, életkoruk tizenhét-huszonnégy év. A lányok aránylag jól beszélnek, írnak és olvasnak angolul; ezen a nyelven folyik egyébként legnagyobb részét az oktatás is. Többségük beszél pidginül is, s mivel saját törzsi nyelvüket is ismerik, általában háromnyelvűnek mondhatók. Bori Clark hosszabb ismeretség után megkérte a lányokat, hogy írjanak le számára egy-egy mesét vagy mondát, amit a falujukban hallottak. Így gyűlt össze évek során száznál jóval több történet, amelyből most nyolcvannégyet adunk közre. A lányok a történeteket angolul írták le, a gyűjtő ezeket csak a grammatikai-helyesírási hibák szempontjából korrigálta, közlésük tehát lényegében szöveghűnek tekinthető.

A nyolcvannégy lány nyolcvannégy története (a teljes anyagból azok maradtak ki, amelyek zavarosak vagy érthetetlenek voltak, míg az azonos témájúak közül a legkereketteket közöljük) természetesen inkább a laei ápolónőképző iskola hallgatóinak meseismeretére nézve reprezentatív, semmint egész Pápua Új-Guineára. Mivel azonban egyazon korcsoporthoz tizenhét-huszonnégy évesek tartoznak, iskolázottságuk lényegében azonos, és a köztársaság különféle területeiről kerültek Laeba, mondhatjuk azt is, hogy folklórismeretük a ma felnövő, urbanizálódó, középiskolai végzettségű nemzedéket is reprezentálja.

Ha témájuk, jellegzetes vonásaik alapján kíséreljük meg osztályozni e kötet történeteit, akkor három nagy csoportot különböztethetünk meg. Az elsőbe azok a történetek tartoznak, amelyeket tágabb értelemben véve *mítosznak* nevezhetünk, és amelyek általában az eredet kérdésére adnak választ, magyaráznak meg jelenségeket, indokolnak szokásokat. Az ide sorolható

történetek között találunk olyanokat, amelyek az égitestek jellegzetességeiről szólnak (*Történet a hat asszonyról, akik felmentek a holdba; Miért vannak fekete foltok a holdon?*), de egy olyat sem, amely a világ eredetével, elrendezésével foglalkozna. Ugyanígy hiányoznak az ember eredetét elmondó mítoszok, és a halál okával, a túlvilággal kapcsolatos történetek is ritkák (*Miért kell meghalnunk, ha megöregedtünk?; Miért nem mutatkoznak a halottak többé az élőknek*). Gyakoribbak az állat- (*Történet a tunahalról; Az ember meg a gyík; Történet a paradicsommadárról; Hogyan vesztette el beszélőképességét a kutya?; Miért kukorékol hajnaliban a kakas?; A kutya és az oposszum története; A disznók anyja*) és a növényvilág eredetkérdéseire vonatkozó elbeszélések (*Miért nő a szágó a mocsarakban?; A cukornád eredete; Hogyan ismerték meg az emberek a tárót?; Mitől színesek a yamgyökerek?; A kutya és a kígyó; A halászé fivérek; Gumuszu és a gonosz szellem*), míg a kultúrával, a szokások kezdeteivel, emberi tulajdonságokkal foglalkozó elbeszélések nem nagyszámúak (*Hogyan tanultak meg az emberek sós vízzel főzni?; egyúttal történet a tenger eredetéről is; A nyelvek eredete; Hogyan fedezték fel a tolaik a dukduk vagy tubuan nevű táncot?; A kisfiú és a teknős*).

A történetek következő csoportjának a *monda* elnevezést adhatjuk, bár nyilvánvaló, hogy a határ az eredetmítoszok felé nem vonható meg élesen. E történetek jellemzője a konkrétság, meghatározott, jól ismert helyekre (*helymondák: Miért van olyan sok folyó és vaddisznó Manus szigetén?; Igaz történet Ali-sziget keletkezéséről; Hogyan keletkezett a Buka-szoros?; Sariba-sziget története; Az elvándorolt hegy története; Gainog története; Köveink története; A lány, akiből zátony lett; A kővé változott fiatalasszony; A kő; Tual-sziget története*) vagy az elbeszélő nemzetségére, falujára, egyes helyek benépesülésére vonatkoznak (*történeti mondák: A szombuk nemzetség története; Az én nemzetségem története; Történet a kocáról és emberfiáról; A bátor fivérek; Hogyan kerültek az emberek Karkar szigetére?; A falunk története; A folyónk története; Hogyan lett békés a mi falunk?*). A kötetben közölt történeteknek csaknem a felét azok teszik ki, amelyek leginkább megközelítik az európai folklór mesefogalmát. E *mesék* nagyobb részükben csodás elemekkel megtűzdelt történetek, átváltozásokkal,

rászedett szellemekkel, óriásokkal, mágikus rítusokkal, beszélni tudó, emberi módra cselekvő, segítő vagy ártó állatokkal, természetfölötti ellenségekkel és segítőikkel. (Ebbe a csoportba sorolhatók a következő történetek: *A nagybácsi, aki nem ember, hanem disznó volt; A cápa és a vaddisznó; Az asszony, akiből teknős lett; Piu, a szerencsétlen gyermek; Hármás ikrek; A kuszkus és a fiú; A hallá változott lány; Kinimai; A denevér története; Az asszony, akinek madárgyermeke született; A delfinné változott fiúk; A teknős; Tnmu, a hatalmas óriás; A boszorka története; Hogyan változott egy madár emberré?; Az ördögember meg a kislány; Az elveszett fiútestvér; Polo és fia, Rugu ; Az öregasszony, aki hullámmá változott; Hogyan vesztette el Tongkui a fejét?; Egy asszony meg a lánya; A lány, áld a nagy kókuszpálmák szigetéről jött; A férfi meg az ördögasszony; A két fivér, akik megölték Maszumurát.)*

Ugyancsak meséknek, pontosabban *novellameséknek* nevezhetjük azokat a csodás elemeket nélkülöző elbeszéléseket, amelyek a társadalmi élet köréből merítik témájukat. Nem tartjuk kizártnak, hogy egy részük igazi mese lehetett, és a csodás elemek hiánya a megváltozott vagy változóban lévő, profanizálódó gondolkodásmód következménye. Így valószínű, hogy e csoport egyik, a *Hogyan találtak a fiúk a lányokra?* című története tulajdonképpen eredetmítosz volt, és általában szólt az emberiség keletkezéséről. (A mesék e csoportjába soroljuk a következő történeteket: *A gonosz vénember; A hegylakók története; A lány, aki férjre talált; Ketten, gyermek nélkül; Apa és leánya; A gonosz öreg nagyanya; Az ügyes vadász; A két fivér; A táncoló nagyanya; Két fivér asszonyra talál; A szegény öregember; Kiszokiszo és a gonosz öregember; Az elveszett fiú; A nagyanya, aki megette az unokáját.* Misszionárius hatásra mutat kötetünk utolsó két története: *Hogyan tért a kislány haza?; Morrisz története.*)

A történetek e durva tematikai csoportosításán túl nyilvánvalóan érdekes lenne a motívumok vizsgálata és a struktúra elemzése is, hogy lássuk: maguk a történetek milyen mértékben felelnek meg a hagyományosan kialakultaknak, vagy azoktól hogyan, milyen mértékben és miért térnek el. Sajnos, a szövegeket leíró lányok pontos etnikai hovatartozását nem ismerjük, így nem áll módunkban

történeteiket összevetni korábbi feljegyzésekkel, ha ugyan ilyenek egyáltalán rendelkezésünkre állanak. Az új-guineaia-melanéziai folklór általános ismeretében néhány következtetés talán mégis levonható. Feltűnő mindenekelőtt a viszonylag kisszámú eredetmítosz és ezek között is a világ keletkezésére és az ember eredetére vonatkozók hiánya. Itt két magyarázatra is gondolhatunk és nem valószínűtlen, hogy a kettő együttesen érvényes. A hagyományos kultúrában – mint tudjuk – az ilyen mítoszok a „szent” tudás körébe tartoznak, és a beavatatlan fiatalok, különösen pedig a nők számára titkosak. A hazuról fiatalon elkerült lányok részint koruk, részint a nőkre vonatkozó tilalom miatt meg sem ismerkedhetnek velük. De lehetséges az is, hogy azokban a falvakban, ahonnan a lányok iskolába kerültek, a gondolkodásváltás már annyira előrehaladt, hogy ilyen jellegű történetek – még ha most már elmondhatók is lennének – nincsenek „forgalomban”. Ugyanakkor viszont az ismert, s nem kifejezetten a „szent” szférába tartozó, állatokra, növényekre, szokásokra vonatkozó eredetmítoszok, helyi és történeti mondák, csodás történetek, elbeszélések jóval nagyobb száma és jól megformáltsága a folklór virágzó életére látszik mutatni, olyan falusi kultúrára, amely kedvező a már európai értelemben vett mesék elmondására és meghallgatására.

Többet tudnánk természetesen erről is mondani, ha a gyűjtő a lányok egy részével leíratta volna mindazokat a történeteket, amit falujukban hallottak vagy más módon, társaiktól esetleg megismertek, vagyis egy-egy lány teljes mesekincse állna rendelkezésünkre. Még így is valószínű azonban, hogy olyan folyamat zajlik le előttünk, amelynek párhuzamaival a lényeges kulturális és ideológiai változáson, a szó örök értelmével vett modernizálódáson keresztülment népeknél talán mindenütt találkozunk: a mitológia, mint a lét természetfölötti magyarázatát, indokát megadó történetek füzére megszűnik, hogy elemei a mese csodavilágában éljenek tovább, míg ennek helyét is át nem veszi a hivatásos irodalom.

Pápua Új-Guinea a világ legfiatalabb államainak egyike: függetlenségét 1975-ben nyerte el. Az Egyenlítő és a déli szélesség

10. foka között elterülő, trópusi éghajlatú, változatos felszínű, számos önálló nyelvű törzstől lakott ország annyi más társához hasonlóan nem alkot sem földrajzi, sem etnikai egységet, jelen területe a történelem szeszélye, a gyarmatosító hódítók küzdelmei, alkalmi megállapodásai és az újabb idők fejleményei következményeként jött létre.

A térség benépesülése pontosan nem ismert időkre nyúlik vissza. A jégkorszak utolsó szakaszában annak a Sahulnak nevezett alakulatnak volt része, amely Ausztráliát, Tasmániát, Új-Guineát és ennek közeli szigeteit egyetlen kontinenssé egyesítette. A jégkorszak utáni olvadás következtében létrejött különálló területek növény- és állatvilágukban (pl. erszényesek) napjainkban is erre a néhai egységre emlékeztetnek. Megalapozott feltevések szerint még ebben az időben vándoroltak ide a mai lakosság ősei, akiknek az ázsiai szárazföldről ide vezető útját az indonéziai szigeteknek akkor még csaknem összefüggő hídja könnyítette meg. A vadászattal gyűjtögetéssel, a mocsaras vidékeken a szágópálma hasznosításával, másutt főleg gumós növények termesztésével, a tengerparton halászattal foglalkozó sötét bőrű, negroid típusú lakosság mintegy nyolcezer évvel ezelőtt már Új-Guinea belső hegyvidékén is megtelepült, ami a partvidék korábbi benépesülésére utal. Életüket a külvilágtól elszigetelten folytatták, és csiszolt kőkori kultúrájuk az európai érintkezés intenzívvé válásáig lényegében érintetlen maradt.

Új-Guineát első európaiként a portugál Jorge de Meneses látta meg 1526-ban. Meneses a hatalmas szigetet Ilhas dós Papuasnak nevezte el lakosságának maláj megjelölése – *orang papuvah*: göndör hajú ember – nyomán. (Nem teljes joggal azóta is „pápuának” nevezik a térség lakóit, jóllehet területének egy részén melanéz nyelvű és kultúrájú, később betelepült csoportok is élnek.) Mai nevét a sziget egy spanyol tengerészkapitánynak, Ynigo Ortiz de Retesnek köszönheti, aki 1546-ban vitorlázott ezeken a vizeken, és aki a Nueva-Guinea nevet adta neki, mivel látványa a nyugat-afrikai Guineai-öböl vidékére emlékeztette.

A portugál-spanyol hajósokat hollandok követték, köztük a legnevesebb Abel J. Tasman, aki Új-Guinea északkeleti partvidékén kívül 1642-ben Új-Írországot is felfedezte.

A XVIII. század az angol-francia világ körüli utazások időszeke. 1700-ban William Dampier, a gentleman kalóz új szigeteket lát meg e térségben, amelyet Új-Britanniának nevez el. 1758-ban Louis Antoine Bougainville saját nevét adja a legészakibb Salomon-szigetek egyikének, majd 1770-ben James Cook bevetorlázik a Torres-szorosba (ezt elötte a spanyol Luis Vaez Torres már felfedezte, de jelentését titokban tartották), és ezzel eldönti, hogy Új-Guinea nem része az akkoriban még Nova Hollandiának nevezett Ausztráliának. Ezzel Új-Guinea földrajzi felfedezése lényegében befejeződött, a részletek további tisztázása azonban szinte a második világháború idejéig tartott.

A hajósok látogatásai, a népességgel való röpke érintkezés csak múló epizódot jelentett Pápua Új-Guinea történetében. A térség gyarmatosítására az első lépéseket csak 1848-ban tették meg a hollandok, Új-Guinea nyugati felét a 141. keleti hosszúsági fokig birtokuknak hirdelve ki, anélkül azonban, hogy közigazgatási tevékenységre, kereskedelmi kapcsolatok kiépítésére kísérletet tettek volna. A keleti résszel való érintkezés sem volt intenzív. Bálnavadászhajók, kereskedők jelentek meg olykor a partokon olcsó munkaerőt keresve vagy gyöngyhalászatot folytatva, főleg a kis szigeteket övező sekély vizekben.

A XIX. század hatvanas éveitől az akkoriban alakuló nagy kereskedelmi társaságok figyelemre fokozatosan a szigetre terelődött. 1867-ben egy sydneyi szindikátus, az Australian Colonization Company már azzal a kéréssel fordult a brit Gyarmatügyi Hivatalhoz, hogy vegye birtokba Új-Guineát. A kérést ekkor és később, 1871-ben is elutasították, a gyarmati közigazgatás bevezetésével járó kiadásoktól visszariadva. Időközben az ausztrálieiak mellett németek is érdeklődni kezdtek a térség iránt. A hamburgi Johann Cesar Godeffroy és Fia társaság, amelynek óceániai központja a polinéziai Nyugat-Szamoán volt, rendszeres kereskedelmet (főleg kopra, kagyló, teknősbékahéj) folytatott a Bismarck-szigetecsoporthoz szigetein, valamint az Admirális-szigeteken, és 1873-ban kereskedelmi állomást létesített Új-Britanniában, a Gazella-félsziget északi részén. A német társaság hálózatát fokozatosan kiépítette, és 1882-ben Neu-Guinea Kompagnie néven új nevet vett fel, arra ösztönözve egyúttal a német kormányt, hogy annektálja Kelet-Új-Guineát és a

tőle keletre elterülő szigeteket. A társaság hivatalos elismerésére és az állami támogatásnak protektorátus formájában történő megadására 1884-ben került sor. Mindez az angol külügyminisztériumot is cselekvésre ösztönözte: még ugyanebben az évben létrehozta a maga protektorátusát a sziget keleti felének déli részén, idekapcsolva a környező szigeteket.

A helyzetet 1885 áprilisában az angol és a német külügyminisztériumok jegyzékváltás tisztázta, megállapítva a két hatalom birtokainak határait. A német protektorátus (Kaiser Wilhelmsland néven) Új-Guinea keleti felének északi részére terjedt ki, nagyjából az északkelet-délnyugat irányban húzódó hegylánc vonulatával, mint határral (a határt természetesen térképen húzták meg), és idetartoztak az Admirális-szigetek, a Bismarck-szigetcsoport és a két legészakibb Salamon-sziget, Buka és Bougainville is. Új-Guineának a határtól délre eső része (Pápua néven) a környező szigetekkel angol protektorátus lett.

Az első világháború idejéig a két terület státusában mindössze annyi változás történt, hogy 1899-ben a birodalmi német kormányzat megszüntette a Neu-Guinea Kompagnie-t, és a protektorátust gyarmattá nyilvánította, míg Pápua közigazgatását 1906-ban Ausztrália vette át. A háború kitörése nem okozott megrázkódtatást a térség életében, a német rendőrségi erők napok alatt beszüntették az ellenállást, és Kaiser Wilhelmsland ausztráliai katonai igazgatás alá került.

Újabb státusbeli változást a Népszövetség megalakítása hozott magával; az új nemzetközi testület 1921-ben mandátumként Ausztráliára bízta a korábbi német területeket.

A második világháború eseményei különösen az északi és északkeleti részeken voltak érezhetőek. A japán csapatok 1942 januárjától szigeteket és széles parti sávokat szálltak meg. Kapitulációjukra 1944 májusában került sor. Mind az északi, mind a déli rész a háború idején egységes ausztráliai közigazgatás alatt állott. Lényegében ezt a helyzetet ismerte el 1949-ben az Egyesült Nemzetek Szervezete, amikor a mandátumot (ezúttal Trusteeship néven) megújította, bár jogilag a két terület helyzete eltérő volt (Pápua megmaradt ausztráliai igazgatás alatt álló brit koronagyarmatnak).

Az új helyzetben – nem kis részben az ENSZ hatására – a közigazgatásban egyre növekvő mértékben részt vettek a térség őslakosságának képviselői, akik többségükben tagjai lettek az 1964-ben létrejött hatvannégy tagú parlamentnek. Minden különösebb megrázkódtatás nélkül, az ausztráliaiakkal való egyetértésben, a független állam megalakítására, a „Pápua” és a régi német – „Új-Guineá”-nak nevezett – területek egyesítésével, 1973-ban került sor.

A formailag 1884-ben gyarmatosított térség rendkívül lassan fejlődött. Számos tényező játszott ebben szerepet. Ezek között említhetjük a földrajzi viszonyokat (a meredek hegyláncok miatt Új-Guinea belsejét sokáig csak repülőgépen lehetett megközelíteni), az etnikailag rendkívül tagolt népséget (pl. Új-Guineában az eddigi kutatások szerint a kb. hárommilliónyi népesség mindegy ezer nyelvet beszél, tehát ennyi etnikummal, speciális kultúrával számolhatunk), legfőképpen pedig azt a körülményt, hogy gazdaságilag nehezen hasznosítható területtel van dolgunk. Bár az Új-Guinea belsejében felfedezett arany- és a Bougainville-ben feltárt rézlelőhelyek vonzották a külföldi tőkét és az ültetvényes gazdálkodás is fejlődött (főleg kávé, tea), számottevő exportról nem beszélhetünk. A kedvezőtlen gazdasági helyzet ellenére a kulturális átalakulásnak, a modernizálódásnak üteme 1884-től egyre gyorsult. A fokozatosan kiterjeszkedő közigazgatás lerombolta a törzsek közötti elszigeteltség válaszfalait, megszüntette a rendszeres háborúskodást, és előbb a missziós, majd az állami iskolázással szűkebb körzetekben helyi közvetítőnyelveket, az egész térségben pedig a pidgin angolt terjesztette el. Az iskoláztatás következményeként létrejött a helyi értelmiség (jelenleg a főváros Port Moresbyben, valamint Laeban van egyetem), a gazdasági tevékenység nyomán pedig városok létesültek, megindult tehát az urbanizálódás is. (A méretek természetesen szerények, amint ezt a következő adatok mutatják: Pápua Új-Guinea lakossága a népszámlálás adatai szerint 1966-ban 2 184 986 volt. A fővárosban, Port Moresbyben 32 222-en éltek, a második legnagyobb városban, Laeban – ahol kötetünk meséit is feljegyezték – 6 900-an. A fehérek és ázsiaiak lélekszáma mintegy 30 000.)

A múlt hagyományai – mint az itt közölt mítoszok, mesék, történetek is mutatják – mind a rurális térségekben, mind a városokban még erőteljesen hatnak. Olyan hagyományok ezek, amelyekhez a kőorból alig kilépett Pápua Új-Guineában szívósan és tudatosan ragaszkodnak. A modern anyagi civilizáció – ezt világosan látják a helyi értelmiség képviselői – rohama elől szükségszerűen és kívánatosan háttérbe szorul, majd elpusztul a régi anyagi kultúra, az ezen alapuló társadalomszervezettel, a ma már elavult nemzeti rendszerrel együtt. Az etnikai kontinuitás csak a hagyományos és a mai élethez igazodó szokásokban, a folklór és a művészet alkotásaiban él és élhet tovább. Ebből jöhet létre az az autochton szellemi kultúra, amelyben az új állam megtalálhatja nemzeti identitásának tartós elemeit.

Bodrogi Tibor

TARTALOM

Történet a hat asszonyról, akik felmentek a holdba
Miért van olyan sok folyó és vaddisznó Manus szigetén?
Történet a tintahalról
Miért vannak fekete foltok a holdon?
Hogyan tanultak meg az emberek sós vízzel főzni?
Miért kell meghalnunk, ha megöregedtünk?
Ez a történet arról szól, hogy miért nem mutatkoznak a halottak
többé az élőknek
Az ember meg a gyík
Történet a paradicsommadárról
Hogyan vesztette el beszélőképességét a kutya?
Miért kukorékol hajnalban a kakas?
A kutya és az oposzum története
A szombuk nemzetség története
A disznók anyja
Miért nő a szágó a mocsarakban?
A cukornád eredete
Hogyan ismerték meg az emberek a tárót?
Mitől színesek a yamgyökerek?
A kutya és a kígyó
A halászó fivérek
A nyelvek eredete
Hogyan fedezték fel a tolaik a dukduk vagy tubuan nevű táncot?
A kisiú és a teknős
Az én nemzetségem története
Igaz történet Ali-sziget keletkezéséről
Hogyan keletkezett a Buka-szoros?
Sariba-sziget története
Az elvándorolt hegy története
Gamog története
A halottak tava
Hogyan változott a teknősbéka kövé?
Köveink története
A lány, akiből zátony lett

A kővé változott fiatalasszony
A kő
Történet a kocáról és emberfiáról
A bátor fivérek
Hogyan kerültek az emberek Karkar szigetére?
Tual-sziget története
A falunk története
A nagybácsi, aki nem ember, hanem disznó volt
A cápa és a vaddisznó
Hogyan lett békés a mi falunk?
Az asszony, akiből teknős lett
Piu, a szerencsétlen gyermek
Hármas ikrek
A kuszkus és a fiú
A hallá változott lány
Kinimai
A denevér története
Az asszony, akinek madárgyermeke született
A delfinné változott fiúk
A teknős
Tumu, a hatalmas óriás
A boszorka története
Hogyan változott egy madár emberré?
Az ördögember meg a kislány
Az elvesztett fiútestvér
A folyónk története
Gumuszu és a gonosz szellem
Polo és fia, Rugu
Az öregasszony, aki hullámmá változott
Hogyan vesztette el Tongkui a fejét?
Egy asszony meg a lánya
A lány, aki a nagy kókuszpálmák szigetéről jött
A férfi meg az ördögasszony
A két fivér, akik megölték Maszumurát
Hogyan találtak a fiúk a lányokra?
A gonosz vénember
A hegylakók története

A lány, aki férjre talált
Ketten, gyermek nélkül
Apa és leánya
A gonosz öreg nagyanya
Az ügyes vadász
A két fivér
A táncoló nagyanya
Két fivér asszonyra talál
A szegény öregember
Kiszokiszo és a gonosz öregember
Az elveszett fiú
A nagyanya, aki megette az unokáját
Hogyan tért a kislány haza?
Morrisz története
Utószó (*Bodrogi Tibor*)